

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. _____

din _____
Chișinău

**Cu privire la aprobarea
Cadrului bugetar pe termen mediu (2018-2020)**

---

1. Se aprobă Cadrul bugetar pe termen mediu (2018-2020) (se anexează).
2. Cadrul bugetar pe termen mediu (2018-2020) va servi organelor centrale de specialitate ale administrației publice și altor autorități administrative centrale ca bază pentru elaborarea proiectului bugetului de stat pentru anul 2018, iar autorităților administrației publice locale – ca suport la planificarea bugetelor locale și a programelor locale de dezvoltare a teritoriilor respective.

Prim-ministru

PAVEL FILIP

Cadrul bugetar pe termen mediu (2018-2020)

I. Prezentare generală

A. Introducere

Cadrul bugetar pe termen mediu (2018-2020) (în continuare – *CBTM (2018-2020)*) este documentul principal ce va servi drept fundament la elaborarea bugetului de stat pentru anul 2018. Scopul elaborării CBTM este de a oferi o analiză întemeiată pe cadrul macroeconomic al țării, stabilind astfel baza pentru planificarea bugetară pentru următorii ani, în conformitate cu prioritățile strategice ale Guvernului.

Obiectivul principal pe termen scurt și mediu reprezintă implementarea reformelor structurale, consolidarea finanțelor publice și a stabilității financiare drept condiții primordiale pentru atingerea obiectivului durabilității bugetar-fiscale, prin menținerea unui deficit al bugetului public național la nivel sustenabil, evitînd riscurile legate de șocurile interne și externe, precum și dependența de asistența financiară externă.

Prin adoptarea Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25 iulie 2014 s-au introdus reguli pentru întărirea guvernantei bugetar-fiscale. Aplicarea și consolidarea regulilor politicii bugetar-fiscale instituite în legislația națională dobîndește o importanță de prim ordin în contextul proiecției bugetare pentru anul 2018 și în perspectiva anilor 2019-2020.

CBTM (2018-2020) reprezintă o actualizare a CBTM (2017-2019), cu extinderea prognozelor și analizei pentru anul 2020, fiind elaborat cu respectarea indicatorilor-țintă și angajamentelor asumate în Memorandumul cu privire la politicile economice și financiare, semnat cu Fondul Monetar Internațional la 24 octombrie 2016. CBTM (2018-2020) urmărește promovarea unei politici bugetar-fiscale prudente și cu un profil al datoriei precaut, în același timp, concentrîndu-ne pe alocarea resurselor necesare pentru cheltuielile sociale și cheltuielile ce stimulează creșterea economică. Astfel, la determinarea deficitului bugetului public național a fost aplicată clauza de derogare pentru investițiile capitale publice finanțate din surse externe.

La actualizarea CBTM (2018-2020) s-a luat în considerare cadrul legislativ în vigoare, precum și toate actele normative, adoptate de Parlament și Guvern în anul 2017, care au impact asupra veniturilor și cheltuielilor bugetare în perioada 2018-2020, inclusiv bugetul aprobat pentru anul 2017.

Unul din obiectivele de bază al CBTM (2018-2020), care constituie și o premisă pentru susținerea noilor inițiative de politică, este eficientizarea utilizării resurselor bugetare și redirecționarea resurselor existente spre programele de importanță majoră. Cerința de eficientizare a utilizării bugetelor existente, cu redirecționarea resurselor eliberate pentru noile inițiative de politică, devine tot mai stringentă în legătură cu necesitatea concentrării resurselor disponibile preponderent pentru realizarea obiectivelor și activităților **Programului de activitate al Guvernului 2016-2018** și susținerea priorităților din Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”.

Prioritățile CBTM (2018-2020) sînt specificate și derivă din Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”, Programul de activitate al Guvernului 2016-2018 și Acordul de Asociere între

Republica Moldova și Uniunea Europeană. Prioritățile de politici pe sectoare se bazează, de asemenea, pe alte documente strategice sectoriale, care oferă autorităților bugetare flexibilitatea de a determina structura cea mai adecvată și nivelurile posibile de finanțare pentru realizarea acestor obiective.

Totodată, unele măsuri de politici și proiecte prioritare noi vor fi analizate și abordate în discuțiile ulterioare cu Fondul Monetar Internațional și eventualele ajustări vor fi reflectate la elaborarea bugetului pentru anul 2018 și la actualizarea ulterioară a Cadrului bugetar pe termen mediu.

Structura CBTM (2018-2020), comparativ cu anii precedenți, a fost modificată în scopul îmbunătățirii acesteia. În procesul de elaborare a CBTM (2018-2020) a fost pilotat un element nou, menit să introducă o dimensiune a dialogului politic la planificarea bugetului pe termen mediu. Principalele autorități publice / ministere-**lider** au fost solicitate să se pregătească pentru o serie de audieri de politici, care au avut loc pe parcursul lunii iulie. Ca urmare a discuțiilor, limitele de cheltuieli sectoriale au fost actualizate. Acestea, dar și principalele priorități sectoriale sînt reflectate în capitolul IV și în anexele 2 și 3.

În baza limitelor sectoriale de cheltuieli, autoritățile publice urmează să actualizeze / definitiveze strategiile sectoriale de cheltuieli, plasîndu-le ulterior pe paginile web oficiale. De asemenea, în baza limitelor sectoriale, se elaborează limitele de cheltuieli pentru autoritățile publice centrale finanțate de la bugetul de stat pe anii 2018-2020.

B. Îmbunătățirea performanței economice

Rezultatele macroeconomice din ultima perioadă au depășit așteptările. În 2016 s-a înregistrat o creștere economică de 4,3%, determinată de recolta bogată și creșterea exporturilor, dar și de creșterea consumului gospodăriilor populației. Inflația a înregistrat o descreștere bruscă pînă la nivelul de 2,4% (în termene anuale) la finele anului 2016 (de la 13,5% în 2015). Deficitul contului curent s-a redus în continuare datorită creșterii semnificative a exporturilor în sectorul agricol. Deficitul bugetului public național a atins 1,9% din produsul intern brut (comparativ cu cifra prognozată de 3,2 %).

Tendențele macroeconomice înregistrate în anul 2016 au avut o continuitate și în primul semestru al anului curent, unele demonstrînd o tendință mai pronunțată, cu un impact pozitiv asupra bugetului. Pe termen mediu, prognoza macroeconomică nu prevede înrăutățirea condițiilor macroeconomice, iar reformele structurale preconizate vor avea un efect benefic asupra mediului macroeconomic.

C. Gestionarea provocărilor bugetare continue

Consolidarea poziției bugetar-fiscale și gestionarea responsabilă a finanțelor publice continuă să fie obiectivul principal al Guvernului pe termen mediu 2018-2020. În acest context, planificarea și executarea bugetară vor fi în conformitate cu regula bugetar-fiscală, care limitează deficitul bugetar la 2,5% din produsul intern brut, excluzînd granturile. Avînd în vedere că spațiul fiscal existent este limitat, Guvernul intenționează să atingă obiectivele din documentele strategice prin realocări în cadrul plafonului existent stabilit în cadrul macrofiscal.

Cu toate acestea, punerea în aplicare a clauzei de derogare, permite Guvernului să finanțeze proiecte de investiții capitale peste limitele deficitului (fără granturi) de 2,5% din produsul intern brut, cu condiția ca aceste proiecte să fie finanțate de instituții financiare internaționale și agenții de dezvoltare, avînd surse reale de finanțare și capacități de implementare.

Principalele obiective ale CBTM (2018-2020) vor fi:

- consolidarea finanțelor publice – implementarea regulii bugetar-fiscale care limitează deficitul bugetului public național (fără granturi) la 2,5% din produsul intern brut odată cu luarea măsurilor pentru îmbunătățirea structurii cheltuielilor bugetare prin reducerea cheltuielilor curente neproductive și crearea spațiului pentru proiecte de dezvoltare;

- consolidarea veniturilor, prin extinderea bazei fiscale, adoptarea măsurilor pentru combaterea economiei tenebre și avansarea în implementarea reformei administrării fiscale și conformării fiscale. De asemenea, urmează a fi revizuite și optimizate diverse scutiri și/sau cote reduse la TVA, accize, impozitul pe venit al persoanelor fizice, impozitul pe venit al persoanelor juridice și impozitele pe proprietate. Aceste eforturi vor ajuta la reducerea treptată a dependenței de granturile externe;

- promovarea unei politici prudente privind ocuparea forței de muncă și în domeniul salarizării. În acest context, Guvernul se angajează să restrângă angajarea în măsura necesară pentru furnizarea eficientă și eficace de bunuri și servicii publice;

- eficientizarea cheltuielilor și finanțarea cheltuielilor capitale, sporirea eficienței cheltuielilor în învățământ și îmbunătățirea performanței în domeniul ocrotirii sănătății;

- implementarea unei politici clare de protecție socială care nu numai că va susține o categorie sensibilă a populației, dar va încuraja și ocuparea forței de muncă, asigurarea sustenabilității fiscale și administrarea rapidă și eficientă a acestor cheltuieli. Astfel, Guvernul intenționează să mențină baza stimulentei necesare creșterii economice durabile și a ocupării forței de muncă.

Aceste elemente vizează în mod egal toate autoritățile bugetare, prin urmare este necesară avansarea cooperării la nivel guvernamental pentru a permite monitorizarea agendei de dezvoltare economică a țării, menținând în același timp stabilitatea macro-fiscală.

A. Eficientizarea cheltuielilor publice

Procesul de elaborare a prognozelor de cheltuieli pentru perioada 2018-2020 este ghidat de următoarele principii, care urmează a fi luate în considerare la evaluarea propunerilor de buget în procesul de planificare bugetară, unde estimările de cheltuieli sunt menținute în plafonul agregat prevăzut în limitele sectoriale pentru anul 2018 din CBTM 2018-2020.

Alocarea resurselor în CBTM 2018-2020 urmărește:

- corelarea strânsă cu prioritățile stabilite în documentele naționale de planificare strategică - Strategia Națională de Dezvoltare “Moldova-2020”, Acordul de Asociere între Republica Moldova și UE, Programul de activitate a Guvernului pe anii 2016-2018;

- alocarea resurselor pentru programele de cheltuieli care sunt mai efective și au un impact mai mare în atingerea obiectivelor de politici ale Guvernului;

- obținerea unui raport înalt de “valoare pentru bani” prin direcționarea resurselor pentru priorități de nivel înalt;

- corelarea cu finanțarea externă oferită prin intermediul partenerilor de dezvoltare și altor canale.

Aceste principii servesc drept orientare pentru noi inițiative de finanțare și pentru repartizarea spațiului fiscal (cheltuielile bugetului asupra cărora Guvernul poate decide, fără a pune în pericol poziția bugetar-fiscală și stabilitatea economică). Toate inițiativele noi acceptate sînt incluse în limitele de cheltuieli definitive.

La elaborarea propunerilor de buget pentru 2018 și a estimărilor pe termen mediu (2018-2020), autoritățile/instituțiile bugetare trebuie să demonstreze modul în care planurile lor bugetare răspund priorităților politice ale Guvernului. Autoritățile/instituțiile bugetare sunt încurajate să îmbunătățească eficiența cheltuielilor în raport cu prioritățile date, inclusiv prin redistribuiri în cadrul limitelor existente de cheltuieli.

PERSPECTIVELE ECONOMICE

A. Perspective economice globale

Economia mondială a crescut cu 3,4% în 2015 și cu 3,1% în 2016. Creșterea economică este în recuperare în economiile dezvoltate, SUA înregistrând 1,6%, iar zona euro - 1,7% în 2016. Producția în Comunitatea Statelor Independente care a înregistrat o scădere de 2,2% în 2015, a înregistrat o creștere de 0,3% în 2016. În China și India producția a crescut cu 6,7% anual. Pentru perioada 2017-2018, FMI prevede accelerarea creșterii economice în aproape toate țările, cu excepția Chinei care se așteaptă să înregistreze o creștere ușor mai lentă comparativ cu ultimii ani.

Se preconizează că prețurile de consum în economiile avansate vor crește de la 0,3% în 2015 și 0,8% în 2016 până la 2,0% în următorii doi ani. Inflația prognozată în economiile emergente și cele în curs de dezvoltare se situează în intervalul 4,4 %- 4,7 % pentru anii următori (Tabelul 2.1).

Volumul comerțului mondial a înregistrat o creștere de 2,7% în 2015 și de 2,2% în 2016, și se preconizează că va accelera până la 3,8 % în 2018.

Riscurile prognozei includ posibilele întreruperi ale comerțului global, fluxurile de capital și migrația, înăsprirea condițiilor economice și financiare și a incertitudinii, plus factori non-economici, cum ar fi riscurile geopolitice.

Tabelul 2.1: Prognoza creșterii globale și indicii prețurilor de consum pentru 2015-2018

	%			
	2015 Efectiv	2016 Efectiv	2017 Prognozat	2018 Prognozat
Creșterea produsului global brut (PGB)				
Produsul global brut	3.4	3.1	3.5	3.6
Statele Unite ale Americii	2.7	1.6	2.3	2.5
Zona Euro	2	1.7	1.7	1.6
Germania	1.5	1.8	1.6	1.5
Franța	1.3	1.2	1.4	1.6
Italia	0.8	0.9	0.8	0.8
Comunitatea Statelor Independente	-2.2	0.3	1.7	2.1
Federația Rusă	-2.8	0.2	1.4	1.4
China	6.9	6.7	6.6	6.2
Prețurile de consum				
Economiile avansate	0.3	0.8	2	1.9
Economiile în curs de dezvoltare	4.7	4.4	4.7	4.4

Sursa: FMI, World Economic Outlook, Aprilie, 2017

Economia Republicii Moldova - evoluții recente și perspective

În urma creșterii de 4,8% a produsul intern brut-ului real al Republicii Moldova în 2014, s-a înregistrat o scădere de 0,4% în 2015. Acest lucru s-a datorat condițiilor meteorologice nefavorabile, impactului acestora asupra sectorului agricol și de prelucrare a produselor agricole, efectului nefavorabil al crizei bancare. Estimările preliminare indică faptul că economia a crescut cu aproximativ 4,3% în 2016. Acest lucru se datorează unei bune recolte agricole și unei creșteri semnificative în industriile agricole și alimentare. Consumul privat și exporturile s-au redresat în a doua jumătate a anului.

Rata medie a inflației în perioada 2014-2016 a fost volatilă, crescând la 9,7% în 2015 și reducându-se la 6,4% în 2016. Valuta națională s-a depreciat de la 14,04 lei pentru un dolar SUA în 2014 până la 18,82 lei în 2015, ca urmare a crizei bancare și a atins 19,92 lei în 2016. O politică monetară restrictivă, susținută de stabilizarea monedei naționale, a dus la atingerea inflației în intervalul țintă de 5% +/- 1,5%.

În urma scăderilor înregistrate în 2014-2015 (3,7% și respectiv 15,9%), exporturile au crescut cu aproximativ 4% în 2016, iar importurile au înregistrat o scădere de 3,2% în 2014 și 25% în 2015, și o creștere de 0,8% în 2016.

În Strategia Națională de Dezvoltare a Moldovei ("Moldova 2020") și în Documentul de Dezvoltare Economică a Moldovei adoptat recent, care evidențiază importanța sporirii productivității, atragerii investițiilor și promovării dezvoltării umane, sunt formulate politici pentru asigurarea unei creșteri economice durabile și incluzive. Documentul de dezvoltare economică specifică domeniile prioritare pentru creștere economică și eradicarea sărăciei, educație, sectorul financiar, climatul de afaceri, energetică și eficiența energetică, sectorul agricol și agro-procesare și diversificarea exporturilor (Boxa 2.1).

Boxa 2.1: Competitivitatea globală a Republicii Moldova

Raportul competitivității globale 2016-2017, publicat de Forumul Economic Mondial, clasează competitivitatea Moldovei pe poziția 100 din cele 138 de țări chestionate, coborând de la poziția 84 din anul precedent. Studiul utilizează 114 indicatori pe baza a 12 piloni. Principalele provocări ale competitivității pentru Republica Moldova sunt instituțiile eficiente, mediul macroeconomic, eficiența pieței, dezvoltarea piețelor financiare, dimensiunea pieței, gradul de sofisticare și inovație a afacerilor.

Proгноza principalilor indicatori macroeconomici (*Tabloul 2.2*) ai Republicii Moldova, pentru perioada 2017-2020, se bazează pe o serie de ipoteze. Acestea includ menținerea condițiilor internaționale favorabile, continuarea reformelor structurale, promovarea exporturilor și sprijinul pentru sectorul privat prin eforturile de simplificare și liberalizare, menținerea unei politici fiscale prudente și menținerea stabilității financiare, a prețurilor și a cursului de schimb. În perioada 2017-2020:

Se preconizează că produsul intern brut-ul real va înregistra o creștere medie anuală de 4,0%.

Politică monetară va continua să fie orientată spre menținerea ratei inflației în zona vizată, pentru a asigura stabilitatea prețurilor pe termen mediu. Se preconizează o depreciere a ratei medii de schimb față de dolarul american de la 20 de lei în 2017 până la 22,4 lei în 2020.

Se preconizează că exporturile vor crește cu o rată medie anuală de 7,5%, în timp ce importurile cu 5,75%. Aceste estimări presupun că comerțul exterior cu statele membre ale UE va crește ca urmare a implementării depline a Acordului de liber schimb cu UE.

Factorii de risc pentru prognoza macroeconomică includ: (i) instabilitatea regională, care ar spori gradul de incertitudine; (ii) evoluții negative în economiile principalilor parteneri comerciali ai Republicii Moldova și ale țărilor de destinație pentru migranții moldoveni; și (iii) condițiile meteorologice nefavorabile, care afectează agricultura și sectoarele de prelucrare a produselor agricole.

Tabloul 2.2: Republica Moldova - Indicatorii sectorului real

	Unit. de măs.	2014 Efectiv	2015 Efectiv	2016 Efectiv	2017 Prog.	2018 Prog.	2019 Prog.	2020 Prog.
Produsul intern brut								
în prețuri curente	mild. lei	112	122.6	134.9	148.3	161.9	176.4	192.3
rata reală de creștere	%	104.8	99.6	104.3	104.5	103.5	104	104
Indicele prețului de consum								
mediu anual	%	105.1	109.7	106.4	105.5	105.9	105.3	105
Cursul de schimb								
mediu anual	lei/USD	14.04	18.82	19.92	20	21	21.7	22.4
Export net de bunuri								
nominal	mil. USD	2339.5	1966.8	2045.3	2250	2400	2550	2725
Import net de bunuri								
nominal	mil. USD	5317	3986.8	4020.4	4350	4500	4725	5025
Balanța comercială								
nominal	mil. USD	-2977.4	-2020	-1975	-2100	-2100	-2175	-2300
Salariul nominal mediu lunar								
nominal	lei	4172	4610.9	5084	5600	6150	6700	7300
Fondul de remunerare a muncii								
nominal	mild. lei	30.1	33	36.2	39.6	43.3	47.1	51.3

Proгноza detaliată a indicatorilor macroeconomici care a stat la baza estimărilor CBTM 2018-2020, se regăsește în Anexa 1.

POLITICA BUGETARĂ ȘI PROGNOZELE CBTM

A. Prezentarea generală a politicilor

În perioada 2018-2020, Guvernul își va consolida progresele înregistrate în recuperarea stabilității și sustenabilității finanțelor publice, protejând în același timp alocările pentru cheltuielile sociale și de capital. Măsurile cheie care necesită a fi întreprinse includ:

- Consolidarea bazei fiscale prin raționalizarea scutirilor fiscale, îmbunătățirea raportării privind impozitul pe venit și consolidarea administrării fiscale;
- Finanțarea asigurărilor sociale și de sănătate pe o bază mai durabilă ;
- Cheltuieli publice mai eficiente, restructurarea administrației publice, o mai bună orientare a beneficiilor sociale și îmbunătățirea finanțării și gestionării programului de investiții publice ;
- Extinderea și aprofundarea pieței interne a valorilor mobiliare de stat, inclusiv ca răspuns la oportunitățile reduse de împrumuturi externe concesionale ;
- Consolidarea monitorizării și gestionării riscurilor bugetar-fiscale.

Respectarea regulii bugetar-fiscale

Începând cu primul an al perioadei CBTM se prevede implementarea regulii bugetar-fiscale stipulată în Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25 iulie 2014. Regula bugetar-fiscală impune ca deficitul bugetului public național excluzând granturile să nu depășească 2,5% din produsul intern brut.

Totodată, în condițiile existenței surselor reale de finanțare a proiectelor de investiții capitale finanțate din surse externe se permite depășirea nivelului –limită al deficitului bugetului public național.

Soldul bugetar negativ al BPN se estimează a fi 3,0% din produsul intern brut în 2017 și 2,5% în 2020. Aplicarea clauzei de derogare pentru cheltuielile capitale finanțate din surse externe, cu respectarea concomitentă a țintelor de deficit, stabilite în Memorandumul cu FMI, în perioada 2018-20, reflectă încadrarea soldul bugetar în regula bugetar-fiscală (Tabelul 3.1).

Tabelul 3.1: Concordanța cu regula bugetar fiscală

		% din PIB			
		2017	2018	2019	2020
1. Limita soldului* BPN excluzând granturile (Regula bugetar-fiscală)			2,5	2,5	2,5
2. Cheltuielile de investitii capitale din contul proiectelor finanțate din surse externe (informativ)			1,9	1,8	1,6
3. Derogarea utilizata de la regula bugetar-fiscală			1,1	0,7	0,6
4. Soldul BPN excluzând granturile + Derogarea (in condițiile Legii)	(1+3)	5,1	3,6	3,2	3,1
5. Granturile			1,2	0,6	0,6
6. Soldul BPN (de casă)	(4-5)	3,0	2,4	2,6	2,5
* deficit		mil.lei			
Cheltuielile proiectelor finanțate din surse externe, total			3.147	3.139	3.076
cheltuieli PFSE in scopul acoperirii clauzei de derogare			1.781	1.235	1.154

Sursa: Ministerul Finanțelor

Cadrul bugetar-fiscal în conformitate cu obiectivele Programului FMI

CBTM 2018-2020 a fost elaborat cu respectarea indicatorilor țintă ai cadrului macrobugetar agreat în timpul primei evaluări (din perioada 14 - 28 februarie 2017) a programului susținut de FMI prin Mecanismele de finanțare EFF (Mecanismul de finanțare extinsă) și ECF (Mecanismul extins de creditare).

Tabelul 3.1a.: Concordanța cu țintele Programului FMI

mil.lei			
	2018	2019	2020
Deficit de casa	3 828.5	4 519.4	4 825.1
Recreditarea IS - net	1 076.1	674.5	740.1
Recreditarea IS - debursare	1 175.5	777.1	875.8
Recreditarea IS - rembursare	99.4	102.6	135.7
Deficit augmentat net	4 904.6	5 193.9	5 565.2

Sursa: Ministerul Finanțelor

Cu toate acestea, pe lângă măsurile de politici care au acoperire financiară și au fost incluse în CBTM, au fost identificate unele măsuri de politici / proiecte care fac parte din agenda de reforme a Guvernului și sunt prioritare de a fi implementate pe termen mediu, dar care nu au fost cunoscute la etapa planificării indicatorilor pe termen mediu și respectiv nu au fost incluse în cadrul macrobugetar agreat cu FMI. În rândul acestora, se includ:

Majorarea normelor salariale:

majorarea salariilor angajaților salariați conform Rețelei Tarifare Unice cu 10% începând cu **1 ianuarie 2018**;

majorarea salariilor funcționarilor publici și persoanelor de demnitate publică cu 10 % de la **1 ianuarie 2018**.

Proiecte prioritare finanțate din surse externe recreditate întreprinderilor de stat:

revitalizarea și dezvoltarea transportului feroviar care presupune implementarea proiectului de restructurare și reorganizare a Căii Ferate din Moldova;

construcția conductei de transport de gaze natural pe direcția Ungheni-Chișinău care va fi implementat prin Î.S. "Vestmoldtransgaz";

interconectarea sistemului electroenergetic al Republicii Moldova cu cel al României prin construcția liniei electrice Vulcănești-Chișinău.

Încadrarea acestor măsuri în CBTM va fi analizată prin prisma respectării obiectivului de promovare a unei politici bugetar-fiscale prudente și va fi discutată în cadrul celei de-a doua evaluări a programului susținut de FMI din toamna anului 2017.

O perspectivă fiscală și bugetară restrânsă - spațiu fiscal limitat

Agregatele bugetare pentru perioada CBTM confirmă faptul că Moldova se află în continuă redresare, dar încă într-un cadru bugetar-fiscal foarte constrâns (Tabelul 3.2).

Tabelul 3.2: Agregate Bugetare

	mil lei				% din PIB			
	2017 Aprobat	2018 Proгноzat	2019 Proгноzat	2020 Proгноzat	2017 Aprobat	2018 Proгноzat	2019 Proгноzat	2020 Proгноzat
Total venituri	51.593	56.559	60.679	65.203	36,1	34,9	34,4	33,9
Impozite și taxe	46.493	52.301	56.670	61.482	32,6	32,3	32,1	32,0
Alte venituri	2.075	2.178	2.814	2.629	1,5	1,3	1,6	1,4
Granturi	3.026	2.080	1.195	1.092	2,1	1,3	0,7	0,6
Total cheltuieli	55.883	60.388	65.198	70.028	39,1	37,3	37,0	36,4
Cheltuieli curente	49.553	53.051	56.991	60.804	34,7	32,8	32,3	31,6
Cheltuieli capitale	6.330	7.337	8.207	9.224	4,4	4,5	4,7	4,8
Soldul bugetar	-4.290	-3.829	-4.519	-4.825	-3,0	-2,4	-2,6	-2,5
Finanțat din:								
Împrumuturi externe	5.717	4.115	1.661	427	4,0	2,5	0,9	0,2
Împrumuturi interne	-268	505	3.570	4.810	-0,2	0,3	2,0	2,5
Alte surse de finanțare	-1.380	-1.002	-922	-622	-1,0	-0,6	-0,5	-0,3

Sursa: Ministerul Finanțelor

Acoperirea cheltuielilor curente din veniturile guvernamentale, cu excepția granturilor

Pe durata perioadei CBTM, sustenabilitatea bugetară estimată prin acoperirea cheltuielilor curente din venituri (cu excepția granturilor) se va îmbunătăți în mod constant de la un deficit de 0.7 % în 2017 la un excedent de 1,7 % în 2020. Aceasta denotă faptul că Guvernul va fi în stare să acopere cheltuielile principale, fără a recurge la împrumuturi, ceea ce reprezintă un indicator important al revenirii pe o traiectorie sustenabilă. Totuși, acesta este doar un bun început pentru redresare, deoarece perspectivele bugetare sunt foarte restrânse pentru perioada CBTM. Veniturile încă urmează a fi colectate, iar opțiunile de finanțare sunt limitate.

Diminuarea asistenței acordate sub formă de granturi externe

Începând cu anul 2019, volumul granturilor externe va scădea considerabil, în special din contul diminuării suportului bugetar din partea UE. Acest fapt va fi parțial compensat prin reducerea cheltuielilor recurente în perioada CBTM. Cu toate acestea, volumul redus de sprijin bugetar va afecta în mod inevitabil spațiul bugetar-fiscal, în special pentru cheltuielile de capital.

Cheltuieli limitate pentru investiții capitale

Ponderea cheltuielilor capitale în totalul cheltuielilor rămâne modestă și a scăzut pînă la 10% din totalul cheltuielilor bugetare în 2016. Pe termen mediu va fi necesar un volum mai mare de investiții publice în infrastructură și în alte domenii importante. Previziunile CBTM prevăd majorarea cheltuielilor capitale pe termen mediu la aproximativ 13% din totalul cheltuielilor bugetare.

Problema angajamentelor nefinanțate

Unele angajamente asumate rămân încă neasigurate financiar. Astfel, suma totală a solicitărilor suplimentare de resurse bugetare înaintate de către autoritățile publice în cadrul audierilor de politici în procesul de elaborare a CBTM este de 6,7 mlrd. lei în 2018, 5,4 mlrd. lei în 2019 și 7,4 mlrd lei în 2020. Din aceste solicitări în limita spațiului fiscal disponibil au fost acceptate măsuri / acțiuni cu caracter social, precum și pentru proiecte de investiții mai mult de 60 % în fiecare an din CBTM. Măsurile / acțiunile propuse de autoritățile publice centrale și susținute în rezultatul audierilor de politici sunt reflectate în Anexa nr.3.

B. Venituri

Performanța în 2016

Veniturile bugetului public național au înregistrat în anul 2016 - 45,953 mil. lei (34.2% din produsul intern brut), comparativ cu 43,681 mil. lei (35.6% din produsul intern brut) în 2015. Reducerea veniturilor ca pondere în produsul intern brut a fost determinată de o scădere a intrărilor de granturi externe și de neîncasarea din anul 2016 a profitului Băncii Naționale a Moldovei, care în 2015 a constituit 0,7% din produsul intern brut, urmare schimbărilor în legislație. Performanța grupurilor principale de venituri pentru anul 2016 poate fi sintetizată în modul următor:

Încasările din impozitele pe venit au crescut cu 18,2% în 2016, reflectând o majorare a salariilor medii în ansamblu pe economie.

Încasările contribuțiilor de asigurări sociale de stat și a primelor obligatorii și de asigurare medicală au crescut cu 8,2% și 13,5% în 2016. Creșterea poate fi atribuită atât creșterii fondului de salarizare pe țară, cât și creșterii primei obligatorii de asigurări medicale, sub formă de contribuții procentuale la salariu și alte recompense, care au avut loc la mijlocul anului 2015.

Încasările din impozite și taxe pe bunuri și servicii au crescut cu 7,4% în 2016. Cea mai mare creștere a fost înregistrată la veniturile din accize (18,3%), ca urmare a creșterii ratelor accizelor și a volumelor de importuri ale produselor accizabile. Veniturile din TVA au crescut mai lent (6,2%).

Alte venituri (cu excepția profitului net al BNM) s-au diminuat cu 2,5% în 2016, în principal ca urmare a reducerii veniturilor din amenzi și penalități.

Granturile externe pentru suport bugetar și pentru proiectele finanțate din surse externe au scăzut cu 28% în 2016. Granturile pentru suport bugetar care au fost suspendate în 2015 ca urmare a blocării finanțării externe, au fost reluate în a doua jumătate a anului 2016, fiind debursată suma de 952 milioane lei (2% din veniturile totale). Totodată, a avut loc o scădere accentuată, de la 1,906 mil.lei la 420 mil.lei a granturilor pentru finanțarea proiectelor investiționale, ca urmare a finalizării unui număr de proiecte majore în 2015.

Perspective de venituri pe termen mediu

Proiecțiile bugetare pe anii 2018-2020 demonstrează efortul Guvernului de consolidare a veniturilor. Pe termen mediu se estimează că veniturile bugetare vor crește în valori nominale de la 51593,0 mil. lei în 2017 (36,1% din produsul intern brut) la 65202,7 mil. lei (33,9% din produsul intern brut) în 2020 (Tabelul 3.3). Majorarea veniturilor va fi susținută de creșterea produsul intern brut, intensificarea comerțului exterior, majorarea cotelor accizelor, precum și de măsurile luate întru raționalizarea înlesnirilor fiscale și pentru consolidarea administrării fiscale.

Tabelul 3.3: Tabelul sumar al veniturilor

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Efectiv	Efectiv	Aprobat	Proгноzat	Proгноzat	Proгноzat
mil. lei						
Total Venituri și Granturi	43.681	45.954	51.593	56.559	60.679	65.203
Impozite și taxe	38.760	42.508	46.493	52.301	56.670	61.482
Impozitul pe venitul persoanelor fizice	2.745	3.182	3.280	3.821	4.184	4.546
Impozitul pe venitul persoanelor juridice	2.808	3.363	3.615	4.314	4.700	5.124
TVA	13.714	14.564	16.016	18.156	19.649	21.273
Accize	3.844	4.546	5.075	5.605	6.149	6.811
Taxe asupra comerțului exterior	1.328	1.452	1.266	1.500	1.625	1.760
Impozite pe proprietate	361	404	556	517	520	525
Contribuții de asigurari sociale de stat	9.273	10.037	11.404	12.650	13.751	14.961
Prime de asigurări obligatorii de asistență medicală	2.855	3.240	3.542	3.987	4.329	4.707
Alte impozite și taxe	1.832	1.722	1.741	1.751	1.763	1.776
Alte venituri	3.016	2.074	2.075	2.178	2.814	2.629
Granturi	1.906	1.373	3.026	2.080	1.195	1.092
% din PIB						
Total Venituri și Granturi	35,6	34,1	36,1	34,9	34,4	33,9
Impozite și taxe	31,6	31,5	32,6	32,3	32,1	32,0
Impozitul pe venitul persoanelor fizice	2,2	2,4	2,3	2,4	2,4	2,4
Impozitul pe venitul persoanelor juridice	2,3	2,5	2,5	2,7	2,7	2,7
TVA	11,2	10,8	11,2	11,2	11,1	11,1
Accize	3,1	3,4	3,6	3,5	3,5	3,5
Taxe asupra comerțului exterior	1,1	1,1	0,9	0,9	0,9	0,9
Impozite pe proprietate	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3
Contribuții de asigurari sociale de stat	7,6	7,4	8,0	7,8	7,8	7,8
Prime de asigurări obligatorii de asistență medicală	2,3	2,4	2,5	2,5	2,5	2,4
Alte impozite și taxe	1,5	1,3	1,2	1,1	1,0	0,9
Alte venituri	2,5	1,5	1,5	1,3	1,6	1,4
Granturi	1,6	1,0	2,1	1,3	0,7	0,6
<i>PIB, informativ</i>	122.563	134.937	142.800	161.900	176.400	192.300

Granturi externe

Se estimează că granturile externe se vor reduce de la 2.1% din produsul intern brut în 2017 la 1.3% în 2018. Pentru ultimii ani ai CBTM, accesul Moldovei la finanțări suplimentare sub formă de granturi pentru suport bugetar este incert. Previziunile CBTM pentru 2019 și 2020 presupun, prin urmare, că finanțarea din contul granturilor se va reduce la 0.6% din produsul intern brut.

Politica fiscală și vamală

La baza politicii fiscale și vamale pentru perioada 2018-2020 va sta [Conceptul de rescriere a Codului fiscal și a Codului vamal](#). Acest document strategic vizează armonizarea cadrului legislativ național la prevederile directivelor Uniunii Europene și perfecționarea cadrului legislativ existent în baza calendarului de armonizare agreat.

Măsurile de politică fiscală și vamală pentru perioada 2018-2020 se axează pe următoarele obiective politice:

- armonizarea politicilor și regulamentelor fiscale cu standardele UE, legate de punerea în aplicare a Acordului de Asociere al UE;
- facilitarea unui mediu de afaceri favorabil pentru dezvoltare și creștere;
- generarea unor venituri suficiente și stabile pentru finanțarea cheltuielilor publice;
- contribuția la o distribuție corectă și echitabilă a veniturilor;

îmbunătățirea și simplificarea sistemului fiscal.

Impozitul pe venit

Încasările din impozitul pe venitul persoanelor fizice și juridice reprezintă aproximativ 15% din impozite și taxe totale pentru anul 2016. Cotele impozitului pe venit pentru persoanele fizice care în prezent constituie 7% și 18% vor rămâne neschimbate pentru 2018-2020. Tranșele de venit impozabil cât și scutirea personală, scutirea acordată soțului (soției), scutirea pentru persoanele întreținute vor fi ajustate la rata inflației. Cota impozitului pe venitul persoanelor juridice care în prezent constituie 12% va rămâne neschimbată. Vor fi luate măsuri pentru a reduce evaziunea fiscală, în special prin intermediul ”salariului în plic”, cu accent pe prevenirea “sub-declarării”/declarării evazive a veniturilor.

Taxele comerciale

Veniturile din Taxa pe valoarea adăugată au reprezentat aproximativ 34% din totalul impozitelor și taxelor în 2016. În perioada 2018-2020, se planifică menținerea cotei standard a TVA în mărime de 20%, cotei reduse de 8% precum și substituirea cotei ”zero” a TVA cu scutirea de TVA cu drept de deducere. În anul 2017 a fost eliminată scutirea de TVA pentru serviciile legate de operațiunile de acordare de licențe și eliberarea de brevete, precum și aplicată cota redusă a TVA de 8% la biocombustibilul solid destinat producerii energiei electrice, energiei termice și apei calde livrate pe teritoriul Republicii Moldova în schimbul cotei zero a TVA.

Tabelul 3.4: Evoluția cotelor taxei pe valoarea adăugată în anii 2017-2020

	2017	2018	2019	2020
	Efectiv	Propuneri pe termen mediu		
Taxa pe valoare adăugată	Standard - 20 % Redusă - 8 % și Cota zero a TVA	Standard – 20% Redusă – 8%	Standard – 20% Redusă – 8%	Standard – 20% Redusă – 8%

Pe termen mediu se prevede revizuirea facilităților fiscale și vamale populiste și ineficiente. În acest sens, restricționarea facilităților fiscale aferente TVA urmează a fi concepută să acționeze pe 3 căi. Prima direcție va consta în aplicarea cotei standard a TVA pentru o serie de mărfuri și servicii scutite anterior de TVA. A doua direcție presupune redirectionarea aplicării cotei reduse a TVA în schimbul scutirii de TVA, iar a treia direcție prevede reformularea facilităților fiscale, prin restrângerea acestora. Reformularea scutirilor de TVA aferentă importului/livrărilor de mărfuri și servicii urmează a fi realizată pe parcursul a 2 perioade consecutive, și anume cele care urmează a fi revizuite și excluse până la 01 ianuarie 2018 și respectiv până la 01 ianuarie 2019.

Astfel, scutirile de TVA aferente livrării locuinței, pământului, mărfurilor și serviciile livrate de instituțiile de învățământ, mărfurilor și produselor alimentare pentru copii, serviciilor legate de îngrijirea bolnavilor și bătrânilor, serviciilor medicale, serviciilor financiare urmează a fi examinate și reformulate, în contextul în care prevederile Directivelor UE reglementează scutirea de TVA pentru mărfurile și serviciile în cauză.

Importul/livrarea pachetelor de servicii turistice și a biletelor de tratament și de odihnă în stațiunile balneoclimaterice, a tractoarelor agricole și a tehnicii agricole, a lucrărilor de construcție și montaj al parcurilor eoliene și al parcurilor fotovoltaice, a utilajului și tehnicii pentru colectarea deșeurilor, a aeronavelor, locomotivelor și vagoanelor automotoare etc. nu își găsesc reflectare în prevederile Directivelor UE aferent scutirii de TVA sau cel puțin a cotei reduse a TVA, pentru care fapt acestea sunt necesare a fi reexamine din perspectiva utilității sociale a acestora.

Taxele pe comerțul exterior. Pe termen mediu, măsurile de politică vamală se vor concentra pe raționalizarea legislației vamale și punerea în aplicare a unui nou Cod vamal, aliniat la legislația vamală din Uniunea Europeană și din țările din regiune. Spectrul de servicii vamale pentru care se achită taxa pentru efectuarea procedurilor vamale se propune a fi revizuit prin prisma noului Cod vamal, în conformitate cu angajamentele asumate în cadrul Acordului de Asociere, care prevede ca această taxă se poate aplica doar în afara programului de lucru și în alte locuri decât birourile vamale și posturile vamale; să nu depășească costul serviciilor prestate.

Consecutiv, se propune eliminarea treptată a facilităților fiscale și vamale acordate magazinelor ce activează în regim duty-free, conform următorului plan:

de la 1 iulie 2018, dar pînă la expirarea licenței care este valabilă la data intrării în vigoare a legii - anularea facilităților fiscale și vamale pentru magazinele ce activează în regim duty-free aflate pe teritoriul țării sau la intrarea în țară (Aeroport, Leușeni, Criva, Chișinău). Aceste magazine avînd posibilitatea să activeze în regim general cu achitarea tuturor drepturilor de import;

la data aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană - anularea facilităților fiscale și vamale pentru magazinele ce activează în regim duty-free către ieșirea din țară la punctele internaționale de trecere a frontierei de stat, precum și cele aflate în regiunea transnistreană.

Accize

În anul 2016, încasările din accize au reprezentat 11% din impozite și taxe totale. În perioada 2017-2020 vor fi luate măsuri pentru armonizarea conceptelor, legislației și reglementărilor privind accizele pentru a reflecta mai îndeaproape standardele UE. Taxele pe produse din tutun, băuturi alcoolice și produse petroliere vor fi majorate, pentru a le aduce în conformitate cu valorile minime stabilite în directivele UE.

Contribuțiile la asigurările sociale de stat și primele de asigurare obligatorie de asistență medicală

Încasările din contribuțiile de asigurări sociale de stat și primele de asigurare obligatorie de asistență medicală au constituit 31,2% din veniturile totale din impozite și taxe în anul 2016. Sustenabilitatea financiară a bugetului asigurărilor sociale de stat și ale fondurilor obligatorii de asistență medicală constituie una din prioritățile de politici pe termen mediu.

Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală au crescut în aprilie 2015 de la 4,0% la 4,5% atît pentru angajatori, cît și pentru angajați. În cazul contribuțiilor de asigurări sociale de stat, durabilitatea este abordată prin reformarea sistemului de pensionare, inclusiv prin includerea în lista plătitorilor de contribuții sociale a militarilor angajați prin contract și altor persoane din structurile de forță începînd cu anul 2017.

Pe termen mediu, mărimea cotelor contribuțiilor de asigurări sociale de stat și primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală vor rămîne neschimbate.

Tabelul 3.5: Evoluția cotelor contribuțiilor de asigurări sociale de stat și primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în anii 2017-2020

Indicatori	2017	2018	2019	2020
	efectiv	propuneri pe termen mediu		
Cotele contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, total, %, <i>din care:</i>	29%	29%	29%	29%
pentru angajator, %	23%	23%	23%	23%
pentru angajat, %	6%	6%	6%	6%
Prima de asigurare obligatorie de asistență medicală, total, %, <i>din care :</i>	9%	9%	9%	9%
pentru angajator, %	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%
pentru angajat, %	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%

Impozitul pe bunurile imobiliare și impozitul pe avere

În prezent, impozitul pe bunurile imobiliare reprezintă mai puțin de 1% din totalul impozitelor și taxelor în anul 2016, însă reprezintă o sursă importantă de finanțare pentru administrațiile publice locale. Ajustarea sistemului de impozitare a bunurilor imobiliare se va realiza în urma revizuirii complexe a proceselor de evaluare a bunurilor imobiliare.

Începînd cu anul 2016 a fost introdus un impozit nou, impozitul pe avere pentru persoanele fizice – proprietari ai bunurilor imobiliare (cu excepția terenurilor) pe teritoriul Republicii Moldova, care au o suprafață mai mare de 120 m² și o valoare estimată, apreciată de organele cadastrale teritoriale, ce depășește 1,5 mil. lei. Scopul impozitului pe avere este stimularea investițiilor în active comerciale, care creează cererea de forță de muncă, creșterea economică. Acest impozit țintește impunerea capitalului care nu este angajat în mod productiv, acesta fiind privit ca un impozit pe venitul potențial din capital.

Pentru anul 2018 se prevede extinderea bazei de aplicare a acestuia asupra altor componente ale averii, nu doar sub forma de bunuri imobiliare, dar și sub forma unor bunuri mobile, în cazul dat autoturisme cu o valoare mai mare de 1,5 mil. lei, precum și perfecționarea impozitului pe avere prin excluderea suprafeței în mărime de 120 m² ca și criteriu de determinare a subiectului impozabil, divizarea averii pe fiecare coproprietar la determinarea subiectului și obiectului impozabil, precum și excluderea posibilității deducerii valorii creditului imobiliar (ipotecar).

Alte impozite și taxe

Impozit unic în domeniul tehnologiilor informaționale

Se prevede ajustarea cadrului legal necesar pentru implementarea impozitului unic perceput de la rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației în mărime de 7% din venitul din vânzări, care include următoarele impozite și taxe: impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător, impozitul pe venit din salariu, contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii datorate de angajați și angajatori, primele de asigurare obligatorie de asistență medicală datorate de angajați și angajatori, taxele locale, impozitul pe bunurile imobiliare și taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehicule înmatriculate în Republica Moldova, datorate de rezidenții parcurilor în conformitate cu legislația aplicabilă.

Taxa pentru poluarea mediului

Începînd cu 2017 a fost reglementat un mecanism nou pentru asigurarea colectării și administrării plăților și taxei pentru poluarea mediului, fiind transferate atribuțiile de administrare a taxei pentru mărfurile care, în procesul utilizării cauzează poluarea mediului de la Serviciul Vamal către Serviciul Fiscal de Stat, inclusiv au fost revizuiți subiecții impunerii și stabilită o cotă unică pentru mărfurile ce cauzează poluarea mediului în mărime de 2%, precum și revăzute cotele pentru ambalaje ce conțin mărfurile. Plățile și taxa pentru poluarea mediului sunt virate la bugetul de stat și nu într-un Fond separat, iar atribuțiile ce țin de evidența obligațiilor, controlul și urmărirea plăților și taxei pentru poluarea mediului se asigură de către Serviciul Fiscal de Stat.

Pe termen mediu se prevede revizuirea taxei pentru poluarea mediului prin prisma punerii în aplicare a noii legi privind deșeurile și în baza celor mai bune practici internaționale. Astfel, fiind revizuite cotele taxei pentru poluarea mediului și mecanismul de aplicare a taxei asupra mărfurilor, care în procesul de prelucrare, cauzează poluarea mediului și asupra ambalajelor care conțin mărfuri.

Politica de administrare fiscală și vamală

Politica de administrare fiscală și vamală pe termen mediu 2018-2020 este orientată spre asigurarea corectitudinii, coerenței și transparenței în administrarea fiscală și vamală.

În vederea sporirii eficienței serviciilor de administrare fiscală și pentru îmbunătățirea colectării impozitelor și taxelor în perioada 2018-2020 vor fi întreprinse următoarele măsuri:

- unificarea autorităților fiscale într-un singur organism, cu o structură organizatorică modernă;
- modernizarea sistemelor de management financiar și de performanță;
- gestionarea operațională consolidată (monitorizarea proceselor; controlul conformității fiscale, controlul fiscal și gestionarea arieratelor);
- îmbunătățirea managementului resurselor umane.

Vor fi întreprinse măsuri pentru îmbunătățirea performanței Direcției generale a contribuabililor mari și a programului individual pe averile/bunurile de lux.

Politica de administrare vamală va fi consolidată prin intermediul următoarelor măsuri:

- promovarea conformării voluntare, prin modernizarea procedurilor vamale; reducerea termenilor și eficientizarea procedurilor de vămuire; modernizarea posturilor vamale și a echipamentelor de control și modernizarea sistemelor informatice;
- consolidarea aplicării măsurilor de combatere a fraudei vamale; îmbunătățirea gestionării riscurilor și îmbunătățirea serviciilor vamale de laborator;
- îmbunătățirea standardelor de profesionalism și integritate ale personalului.

Cheltuieli

Performanța în 2016

În anul 2016 cheltuielile publice în valoare nominală au crescut de la 46479,1 mil.lei (37,9 % în produsul intern brut) în anul 2015 pînă la 48462,6 mil.lei (35,9 % în produsul intern brut). Descreșterea cheltuielilor publice ca pondere în produsul intern brut reflectă rezultatul măsurilor de constrîngere care au fost întreprinse pentru asigurarea stabilității în sectorul financiar. Aceasta, de asemenea, este rezultatul diminuării considerabile a cheltuielilor față de volumul aprobat, ca și consecință a incertitudinii în finanțarea externă și tergiversării debursărilor de granturi pentru susținerea bugetului.

Cheltuielile de personal au fost majorate în volum nominal, însă s-au diminuat de la 8,6% în produsul intern brut în anul 2015 până la 8,1% în produsul intern brut în anul 2016. Cheltuielile pentru bunuri și servicii și pentru mijloace fixe au fost reduse considerabil. Cheltuielile pentru dobânzi s-au majorat în valoare nominală cu circa 65%, provocată de majorarea ratei dobânzilor pe piața internă a valorilor mobiliare de stat în anul 2015 care a avut un impact considerabil asupra cheltuielilor privind dobânzile aferente datoriei de stat interne în anul 2016.

Tabelul 3.6: Prognoza cheltuielilor pe grupuri economice (Bugetul public național)

	mil. lei					
	2015 Efectiv	2016 Efectiv	2017 Aprobat	2018 Prognozat	2019 Prognozat	2020 Prognozat
Total cheltuieli	46 479.2	48 462.7	57 452.2	60 387.8	65 198.2	70 027.7
Cheltuieli curente	41 036.2	43 780.7	51 122.2	53 050.8	56 991.2	60 803.7
Cheltuieli de personal	10 530.0	10 967.0	12 461.0	13 193.0	13 892.0	14 586.0
Bunuri și servicii	10 167.0	9 501.0	11 071.0	11 728.0	12 417.0	12 986.0
Dobânzi	1 099.0	1 812.0	2 001.0	1 914.0	2 062.0	2 287.0
Subsidii	2 126.0	2 134.0	3 685.0	2 509.0	3 128.7	3 470.9
Prestații sociale	14 861.0	16 404.0	17 984.0	19 516.0	21 333.0	22 897.0
Alte	2 253.2	2 962.7	3 920.2	4 190.8	4 158.5	4 576.8
Cheltuieli capitale	5 443.0	4 682.0	6 330.0	7 337.0	8 207.0	9 224.0
	% din PIB					
Total cheltuieli	37.9	35.9	39.1	37.3	37.0	36.4
Cheltuieli curente	33.5	32.4	34.7	32.8	32.3	31.6
Cheltuieli de personal	8.6	8.1	8.7	8.1	7.9	7.6
Bunuri și servicii	8.3	7.0	7.8	7.2	7.0	6.8
Dobânzi	0.9	1.3	1.4	1.2	1.2	1.2
Subsidii	1.7	1.6	1.5	1.5	1.8	1.8
Prestații sociale	12.1	12.2	12.6	12.1	12.1	11.9
Alte	1.8	2.2	2.7	2.6	2.4	2.4
Cheltuieli capitale	4.4	3.5	4.4	4.5	4.7	4.8

Sursa: Ministerul Finanțelor

Politica și prognoza cheltuielilor: 2018 – 2020

Prioritățile politicii cheltuielilor

Ca și în anii precedenți, Guvernul își propune să rămână prudent și să promoveze utilizarea eficientă a resurselor publice alocate serviciilor publice, programelor de asistență socială și dezvoltării și întreținerii infrastructurii. Aceste obiective vor fi atinse prin intermediul următoarelor măsuri:

- Gestionarea eficientă a salarizării în sectorul public, în raport cu implementarea restructurării planificate a administrației publice din Republica Moldova. Aceasta va implica reducerea numărului de ministere și alte instituții bugetare ale administrației publice centrale.
- Susținerea reformelor structurale în sectoare cheie precum educația și sănătatea, pentru a asigura o prestare mai eficientă a serviciilor, în concordanță cu resursele bugetare disponibile.
- Prioritizarea cheltuielilor operaționale și de întreținere ale autorităților administrației publice centrale, pentru a asigura o mai bună alocare a resurselor pentru serviciile publice.
- Asigurarea unei finanțări adecvate pentru programele de protecție socială și o mai bună orientare și gestionare a programelor, în scopul asigurării unui impact mai mare asupra eradicării sărăciei.
- Consolidarea gestionării programului de investiții de capital.

- Implementarea Strategiei de achiziții publice 2016-2020 care va asigura un sistem funcțional, transparent și echitabil.

Salarizarea

În domeniul salarizării angajaților sectorului bugetar se prevede implementarea în continuare a măsurilor prevăzute, la fel ca și majorarea salariului minim pe țară în vederea creșterii protecției sociale a angajaților. Concomitent se prevede creșterea activității și prestigiului funcției publice prin îmbunătățirea sistemului de motivare salarială. Restructurarea planificată a autorităților publice va conduce la o administrație publică mai restransă și mai eficientă, cu o structură mai competitivă a salariilor. În consecință, cheltuielile de personal pentru perioada 2017-2020, deși vor fi mai mari cu 17,1% în termeni nominali, se așteaptă să se reducă de la 8,1% din produsul intern brut în 2016 la 7,6% în 2020. Dinamica cheltuielilor de personal pe anii 2017-2020 se prezintă în tabelul 3.6.

În domeniul remunerării muncii obiectivul primordial pe termen mediu îl constituie fortificarea cadrului legislativ și normativ în domeniu în scopul perfecționării și eficientizării sistemului de salarizare a angajaților din economia națională, menite să asigure o creștere continuă a salariilor tuturor angajaților, corelată cu ritmurile de creștere a productivității muncii.

În sectorul bugetar se vor implementa următoarele măsuri de majorare a salariilor:

- sporirea protecției sociale a salariaților cu retribuție mică din ramurile sectorului bugetar prin majorarea salariilor de bază;
- continuitatea implementării sistemului de salarizare a funcționarilor publici și a sistemului de salarizare a judecătorilor;
- implementarea unui sistem unic de salarizare a militarilor, efectivului de trupă și corpului de comandă angajați în serviciul organelor apărării naționale, securității statului și ordinii publice, bazat pe salarii lunare.

În scopul protejării de către stat a salariaților cu retribuție mică din unitățile cu autonomie financiară anual se va reexamina, în dependență de creșterea sumară anuală a indicelui prețurilor de consum și a ratei de creștere a productivității muncii la nivel național, cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real.

Se va extinde aplicarea sistemelor netarifare ca modalități de diferențiere a salariilor angajaților orientate spre rezultatele finale ale activității de producție și financiare ale unităților.

Concomitent, în perioada de referință se vor elabora și realiza acțiuni în vederea minimizării practicii de achitare a salariilor “în plic” și “muncii la negru”, inclusiv în scopul sporirii cotei înregistrate a salariului se va examina posibilitatea schimbării modalității aplicării cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real la stabilirea salariului tarifar pentru I categorie de salarizare a Rețelei tarifare unice, precum și diferențierea lui pe categorii de angajați în funcție de gradul de complexitate și responsabilitate a activității.

În condițiile constrângerilor financiare care au un caracter persistent, pentru susținerea în continuare a reformelor sectoriale și administrative, este necesară constrângerea și raționalizarea cheltuielilor de personal în sectorul bugetar în întregime, astfel încât o parte a costurilor majorărilor salariale să fie acoperită din contul resurselor economisite în rezultatul reorganizărilor structurale și optimizării numărului de personal din sectorul bugetar.

Nivelul înalt al cheltuielilor de personal (peste 20 % din cheltuielile totale ale BPN) și deficiențele sistemului de salarizare în vigoare, impun necesitatea de monitorizare și control strict permanent, precum și întreprinderea măsurilor de rigoare, în procesul de planificare, întru sporirea transparenței cheltuielilor de personal în sectorul bugetar.

Astfel, la elaborarea de către autoritățile administrației publice centrale și locale, a proiectului de buget pe anul 2018 și estimărilor pe anii 2019-2020 urmează să se țină cont de măsurile de majorări salariale aplicate în anul 2017 care au continuitate conform prevederilor legislației în vigoare, ajustările structurale deja operate și reformele structurale planificate pentru anii 2018-2020 pe domeniile respective (care presupun modificarea cheltuielilor de personal față de anul 2017), precum și de politicile noi acceptate pentru anii 2018-2020 ce implică cheltuieli de personal.

În acest context politica salarială pe anii 2018-2020 prevede implementarea următoarelor norme salariale care urmează să fie luate în calcul la estimarea cheltuielilor de personal pentru anii respectivi:

În anul 2018:

Implementarea în continuare a majorării salariilor cadrelor didactice **de la 1 septembrie 2017 cu 11,3%**, ca raport dintre salariul mediu lunar al cadrelor didactice atins în tr. IV 2016 (5032 lei) și salariul mediu lunar prognozat pe economia națională pentru anul 2017 (5600 lei);

Majorarea salariilor cadrelor didactice **de la 1 septembrie 2018 cu 9,8%**, ca raport dintre salariul mediu lunar al cadrelor didactice planificat că va atinge în tr. IV 2017 (5600 lei) și salariul mediu lunar prognozat pe economia națională pentru anul 2018 (6150 lei);

Majorarea salariilor angajaților salariați conform Rețelei Tarifare Unice cu 10% începând **cu 1 ianuarie 2018;**

Ajustarea sporului pentru eficiență în activitatea CNA **de la 1 aprilie 2018** în baza salariului mediu pe economie planificat că va fi realizat în anul 2017 (5600 lei);

Trecerea funcționarilor publici la următoarele trepte de salarizare conform rezultatelor evaluării pentru anul precedent, **de la 1 martie 2018**, și recalcularea costului premiului anual legat de avansarea în trepte;

Majorarea salariilor funcționarilor publici și persoanelor de demnitate publică cu 10% **de la 1 ianuarie 2018;**

Recalcularea, **de la 1 aprilie 2018**, a salariilor judecătorilor, procurorilor ținând cont de salariul mediu pe economie planificat a fi realizat în anul 2017 (5600 lei), cu o creștere de 10,2%.

În anul 2019:

Majorarea salariilor cadrelor didactice **de la 1 septembrie 2019 cu 8,9%**, ca raport dintre salariul mediu lunar al cadrelor didactice planificat că va atinge în tr. IV 2018 (6150 lei) și salariul mediu lunar prognozat pe economia națională pentru anul 2019 (6700 lei);

Ajustarea sporului pentru eficiență în activitatea CNA **de la 1 aprilie 2019** în baza salariului mediu pe economie planificat că va fi realizat în anul 2018 (6150 lei);

Trecerea funcționarilor publici la următoarele trepte de salarizare conform rezultatelor evaluării pentru anul precedent, **de la 1 martie 2019**, și recalcularea costului premiului anual legat de avansarea în trepte;

Recalcularea, **de la 1 aprilie 2019**, a salariilor judecătorilor, procurorilor ținând cont de salariul mediu pe economie planificat a fi realizat în anul 2018 (6150 lei), cu o creștere de 9,8%;

În anul 2020:

Majorarea salariilor cadrelor didactice **de la 1 septembrie 2020 cu 9,0%**, ca raport dintre salariul mediu lunar al cadrelor didactice planificat că va atinge în tr. IV 2019 (6700 lei) și salariul mediu lunar prognozat pe economia națională pentru anul 2020 (7300 lei);

Ajustarea sporului pentru eficiență în activitatea CNA **de la 1 aprilie 2020** în baza salariului mediu pe economie planificat că va fi realizat în anul 2019 (6700 lei);

Trecerea funcționarilor publici la următoarele trepte de salarizare conform rezultatelor evaluării pentru anul precedent, **de la 1 martie 2020**, și recalcularea costului premiului anual legat de avansarea în trepte;

Recalcularea, **de la 1 aprilie 2020**, a salariilor judecătorilor, procurorilor ținând cont de salariul mediu pe economie planificat a fi realizat în anul 2019 (6700 lei), cu o creștere de 8,9%;

Cheltuieli pentru bunuri si servicii

Cheltuielile pentru bunuri și servicii, care s-au redus brusc în 2016, se așteaptă să se mențină la același nivel de 7,0 % din produsul intern brut pînă în 2020. Acest fapt va permite majorări semnificative în nivelurile de cheltuieli, în scopul îmbunătățirii calității serviciilor publice.

Plata dobînzilor

Se estimează că plățile aferente dobînzilor vor crește mai lent decît în ultimii ani și vor rămîne la circa 1,2% din produsul intern brut pe parcursul 2018-2020. Politica și managementul datoriei de stat sunt discutate în secțiunea D a prezentului capitol.

Subsidii

Se estimează o valoare aproximativă de 1.8% din produsul intern brut a subsidiilor acordate sectorului economic, pentru perioada 2018-2020. Cele mai importante programe de subsidii sunt direcționate producătorilor agricoli, gospodăriei drumurilor, transportului auto, gospodăriei de locuințe și serviciilor comunale. În perioada 2017-2020, programele majore de subvenționare vor fi revizuite pentru a determina eficacitatea și eficiența acestora și pentru a identifica unde sunt necesare reforme.

Prestații sociale

Prestațiile sociale reprezintă cel mai mare grup unic de cheltuieli economice, care includ trei capitole de prestații sociale: prestații de asigurări sociale, care sînt finanțate din veniturile proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat, prestații de asistență socială, achitate din mijloacele bugetului de stat și prestații sociale ale angajatorilor, achitate la locul de muncă. Prestațiile de asigurări sociale reprezintă 68,8% din totalul de prestații sociale, iar prestațiile de asistență socială 28,7% și prestațiile ale angajatorilor 2,5%. Bugetul de stat acoperă, de asemenea, orice deficit al contribuțiilor de asigurări sociale, necesare pentru a acoperi plățile pentru prestații de asigurări.

Cheltuieli capitale

Se estimează că totalul cheltuielilor capitale va reveni la 4,5% din produsul intern brut în 2018 și va rămîne la niveluri similare pînă la 4,8% din produsul intern brut în 2020 (Tabelul 3.7). O prioritate de bază pentru perioada 2018-2020 va fi îmbunătățirea calității planificării și gestionării investițiilor publice. În prezent, aceasta se caracterizează prin lipsa unor priorități de investiții publice clar definite, prin evaluarea slabă a proiectelor și procedurilor de aprobare, și printr-un portofoliu de proiecte în derulare nesatisfăcător.

Un moment ce merită atenție pe perioada scurtă este evaluarea portofoliului proiectelor investiționale și selectarea celor viabile ce merită să fie continuate (engl. portfolio cleaning). Astfel, pînă la sfîrșitul anului 2017, se va efectua un exercițiu de elaborare a metodologiei de curățare a portofoliului pentru identificarea și închiderea proiectelor neperformante. Ulterior, vor fi luate măsuri pentru

implementarea progresivă a procedurilor îmbunătățite stabilite în Ghidul pentru pregătirea și evaluarea proiectelor de investiții capitale publice în sectorul public.

Tabelul 3.7: Cheltuieli capitale

	% din PIB				
	2016 Efectiv	2017 Aprobat	2018 Proгноzat	2019 Proгноzat	2020 Proгноzat
Total Cheltuieli bugetare, inclusiv	35.9	39.1	37.3	37.0	36.4
Cheltuieli capitale bugetare	3.5	4.4	4.5	4.7	4.8

Sursa: Ministerul Finanțelor

Finanțarea și datoria de stat

Obiectivele de gestionare a datoriei de stat

Obiectivul principal al managementului datoriei de stat în Republica Moldova este de a asigura necesitățile de finanțare ale soldului (deficitului) bugetului de stat la nivel acceptabil de cheltuieli pe termen mediu și lung în condițiile limitării riscurilor implicate. În concordanță cu acest obiectiv de politică, acțiunile în perioada 2018-2020 se vor concentra pe:

- Dezvoltarea pieței interne a valorilor mobiliare de stat.
- Contractarea împrumuturilor de stat externe ținând cont de raportul cost/risc.
- Îmbunătățirea managementului riscului operațional asociat datoriei de stat.

Tabelul 3.8: Soldul bugetar și sursele de finanțare pentru anii 2017-2020

	% din PIB					
	2015 Efectiv	2016 Efectiv	2017 Aprobat	2018 Proгноzat	2019 Proгноzat	2020 Proгноzat
Soldul BPN	-2,3	-1,9	-3,0	-2,4	-2,6	-2,5
Surse de finanțare:						
Împrumut extern net	1,5	2,6	4,0	2,5	0,9	0,2
<i>din care</i> <i>Susținerea bugetară</i>	0,2	2,3	2,4	1,7	0,8	0,3
<i>Proiecte finanțate din surse externe</i>	1,9	1,2	3,0	2,6	2,1	1,9
<i>Rambursarea creditelor externe</i>	-0,6	-0,9	-1,4	-1,8	-1,9	-2,0
Împrumut intern net	0,1	0,7	-0,2	0,3	2,0	2,5
Alte surse de finanțare	0,6	-1,5	-0,8	-0,5	-0,4	-0,2
<i>din care</i> <i>Surse din privatizare</i>	0,0	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
Total surse de finanțare	2,3	1,9	3,0	2,4	2,6	2,5

Sursa: Ministerul Finanțelor

Finanțarea externă

Prognozele indică, pe termen mediu, un declin al finanțării soldului bugetului de stat din surse externe, datorită reducerii semnificative a fluxurilor destinate susținerii bugetului, fapt ce denotă că creditorii

externi vor aloca surse preponderent pentru implementarea proiectelor de investiții capitale. Se estimează că cei mai mari creditorii externi ai Guvernului, pe termen mediu, vor rămâne Banca Mondială, Banca Europeană de Investiții, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei, Fondul Monetar Internațional, Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă, etc.

Finanțarea internă

Se estimează că finanțarea internă netă a bugetului de stat va crește de la 0,3% din produsul intern brut în 2018 la 2,5% din produsul intern brut în 2020. Acest fapt reflectă creșterea cerințelor de finanțare, ca urmare a reducerii finanțării externe.

În prezent, predomină finanțarea internă prin emisiunea de valori mobiliare de stat cu scadența de până la 12 luni. Scopul principal este extinderea maturității valorilor mobiliare de stat și dezvoltarea pieței valorilor mobiliare de stat, care rămâne unul din obiectivele de gestionare a datoriei de stat în perioada anilor 2018-2020. Acțiunile Ministerului Finanțelor pe termen mediu întreprinse în scopul realizării acestui obiectiv se vor axa pe consolidarea comunicării cu participanții pe piața VMS; revizuirea drepturilor și obligațiilor dealerilor primari, precum și pe continuarea asigurării transparenței și previzibilității pieței VMS.

Soldul și deservirea datoriei

Pe termen mediu, ponderea datoriei sectorului guvernamental (datoria de stat plus datoria UAT-ilor) în produsul intern brut se va majora de la 38,9% la sfârșitul anului 2017 până la 40,3% la sfârșitul anului 2020, fapt ce se explică prin majorarea soldului datoriei de stat cu aproximativ 35% pe parcursul perioadei analizate. La sfârșitul anului 2020 datoria de stat va constitui 99,1% din totalul datoriei sectorului guvernamental.

Se estimează o creștere a soldului datoriei guvernamentale de la 57752,9 mln lei (38,9% din produsul intern brut) la sfârșitul anului 2017 până la 77455,3 mln lei (40,3% din produsul intern brut) la sfârșitul anului 2020. Soldul datoriei în 2020 va rămâne la un nivel relativ scăzut și durabil, comparativ cu alte țări din regiune. Se așteaptă ca ponderea în produsul intern brut a datoriei externe să crească de la 22,7% în 2017 la 23,2% în 2020, iar ponderea datoriei interne să se majoreze de la 15,7% la 16,7% pe parcursul aceleiași perioade (Tabelul 3.9).

Tabelul 3.9: Soldul Datoriei de Stat 2015-2020

	% din PIB					
	2015 Efectiv	2016 Efectiv	2017 Proгноzat	2018 Proгноzat	2019 Proгноzat	2020 Proгноzat
Total Soldul datoriei (la finele anului de gestiune)	27.4	38.3	38.4	39.0	39.7	39.9
din care Datoria externă	21.5	22.1	22.7	24.4	24.2	23.2
Datoria internă	5.9	16.2	15.7	14.6	15.5	16.7

Sursa: Ministerul Finanțelor

Se estimează că plățile dobânzilor și comisioanelor aferente datoriei de stat vor crește mai lent decât în ultimii ani și vor rămâne în jur de 1,2% din produsul intern brut pe parcursul anilor 2018-2020. În această perioadă, pentru serviciul datoriei de stat externe se preconizează a se utiliza mijloace în sumă de 1 384,7 mil. lei (22,5% din total), iar pentru serviciul datoriei de stat interne – 4771,8 mil. lei (77,5% din total). În fiecare dintre anii 2018, 2019 și 2020, cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat interne vor oscila în legătură cu majorarea soldului datoriei de stat interne în această perioadă, precum și în condițiile micșorării ratelor dobânzii la VMS.

Tabelul 3.10: Serviciul Datoriei de Stat 2015-2020

		% din PIB					
		2015	2016	2017	2018	2019	2020
		Efectiv	Efectiv	Proгноzat	Proгноzat	Proгноzat	Proгноzat
Total Serviciul datoriei de stat		0,8	1,3	1,4	1,2	1,1	1,2
din care	Datoria externă	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2
	Datoria internă	0,6	1,1	1,1	0,9	0,9	0,9

Sursa: Ministerul Finanțelor

Recreditarea de stat

Recreditarea de stat în anul 2016 a însumat 546.3 mln. lei (0,4% din produsul intern brut) și se preconizează că va ajunge la 1640,9 mln. lei (0,9% din produsul intern brut) în anul 2020. În structura mijloacelor financiare destinate recreditării în perioada 2018-2020 sub aspectul ramurilor economiei naționale, ponderea majoră îi revine sectorului energetic, complexului agroindustrial și a transportului.

Tabloul 3.11: Operațiuni de recreditare

		% din PIB					
		2017	2016	2017	2018	2019	2020
		Efectiv	Efectiv	Proгноzat	Proгноzat	Proгноzat	Proгноzat
Recreditarea bugetului local		0.2	0.05	0.1	0.01	0.04	0.1
Recreditarea IS (pentru proiecte de investiții)		0.03	0.2	0.4	0.7	0.5	0.5
Recreditarea sectorului privat		0.2	0.1	0.5	0.5	0.5	0.3
Total resurse recreditate		0.4	0.4	1.0	1.2	1.0	0.9

Sursa: Ministerul Finanțelor

Garanțiile de stat

Pe termen mediu se estimează că soldul garanțiilor de stat va fi egal cu soldul garanțiilor emise pentru creditele ipotecare în cadrul Programului "Prima casă".

Recreditarea directă a întreprinderilor de stat și sectorului privat

Performanța slabă a rambursării împrumuturilor recreditate de stat către întreprinderile din sectorul public s-a soldat cu înregistrarea unor datorii cu termen de achitare expirat. Acest fapt a avut un efect destabilizant pentru buget și a rezultat în reducerea mijloacelor financiare disponibile pentru alte cheltuieli planificate.

Pe parcursul anilor 2018-2020 se evidențiază un trend ușor descrescător al recreditării întreprinderilor de stat (de la 0,7% produsul intern brut în 2018 până la 0,5% produsul intern brut în 2020). Viitoarele propuneri de împrumut ar trebui, prin urmare, să fie însoțite de: (i) studii de fezabilitate ample, care au fost supuse unei revizuirii independente, care confirmă viabilitatea economică și financiară a proiectului; (ii) un plan de afaceri pe termen mediu pentru ÎS, care demonstrează confirmarea viabilității operațiunilor sale de bază; și (iii) o evaluare independentă a riscului de credit care identifică măsurile necesare pentru consolidarea administrării și gestionării întreprinderii.

Împrumuturile acordate prin intermediul sectorului bancar

Împrumuturile externe sunt canalizate sectorului privat prin intermediul sectorului bancar. În cazul dat băncile sunt responsabile de evaluarea cererilor de împrumut și aprobarea împrumuturilor și își asumă riscul de credit. Pe termen mediu și lung modalitatea dată rămâne prioritară. Pe parcursul anilor 2018-2020 se preconizează recreditarea sectorului privat în sumă de 2 150,8 mil. lei.

Recreditarea UAT

În vederea implementării proiectelor finanțate din surse externe în teritoriu, Ministerul Finanțelor recreditează împrumuturi de stat externe autorităților publice locale. Prin astfel de modalitate sunt implementate proiecte în domeniul construcției locuințelor sociale și dezvoltarea serviciilor de aprovizionare cu apă potabilă.

CADRUL DE CHELTUIELI 2018-2020

A. Linia de bază și spațiul fiscal

Capitolul respectiv abordează prioritățile de cheltuieli și alocarea resurselor bugetare în cadrul a 10 grupuri sectoriale, respectând clasificarea internațională a funcțiilor guvernamentale (CoFoG), aplicată de Ministerul Finanțelor pentru raportarea cheltuielilor publice. Se face distincția între două elemente de bază ale cadrului de cheltuieli:

Linia de bază: cheltuielile pe termen mediu pentru asigurarea financiară a volumului actual de servicii publice în baza politicilor existente și actelor normative în vigoare (excluzând plățile aferente dobânzilor).

Spațiul fiscal: finanțarea disponibilă pentru proiectele de investiții publice (în curs de desfășurare și noi), precum și pentru noile inițiative de politică pentru perioada 2018-2020.

Informația referitor la linia de bază și spațiul fiscal rezervat pentru anii CBTM 2018-2020 se prezintă în tabelul nr. 4.1.

Linia de bază a fost stabilită în baza cadrului bugetar restrâns și constituie circa 92% din cheltuielile totale. Este necesar de a continua identificarea economiilor și măsurilor de eficientizare a programelor în cadrul liniei de bază pentru a elibera resursele în vederea menținerii și consolidării serviciilor și pentru satisfacerea cererilor de cheltuieli nediscreționare.

Cheltuielile de bază în contextul CBTM 2018-2020 au fost determinate pe baza analizei alocărilor bugetare din anul 2016, a alocațiilor aprobate pe anul 2017 și a unui exercițiu de actualizare, ținând cont de factorii tehnici, cum ar fi schimbările prognozate în rândul înmatriculărilor în instituțiile de învățământ și numărul beneficiarilor de prestații sociale. Ulterior, reieșind din cadrul estimat de resurse a fost calculat spațiul fiscal total.

Tabelul 4.1: Linia de bază bugetară și regulile bugetar fiscale

	mil. lei			% din PIB		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Total cheltuieli (exclusiv dobânzile)	58,473.9	63,136.8	67,740.3	36.1%	35.8%	35.2%
Total cheltuieli de bază	55,843.1	58,684.0	59,475.3	34.5%	33.3%	30.9%
Total spațiu fiscal disponibil	2,630.8	4,452.8	8,265.0	1.6%	2.5%	4.3%
<i>din care</i> Inițiative politice (cheltuieli curente)	1,623.7	2,575.9	5,371.2	1.0%	1.5%	2.8%
Cheltuieli capitale	1,007.1	1,876.9	2,893.8	0.6%	1.1%	1.5%

Limitele de cheltuieli de bază pentru 2018-2020 s-au redus comparativ cu prognozele limitelor anuale din ultimii ani pentru CBTM 2017-2019. Obiectivul pe termen mediu este de a asigura un buget viabil, oferind în același timp posibilități de finanțare pentru noi măsuri de politică prioritare.

Un factor semnificativ în majorarea spațiului fiscal pentru cheltuielile de investiții capitale sunt proiectele finanțate din surse externe, precum proiectele în domeniul drumurilor, sistemul penitenciar, sectorul alimentării cu apă și canalizare.

B. Implicații și priorități ale cadrului de cheltuieli sectoriale

Tendențele recente

Alocările de cheltuieli pentru grupurile din sectorul social (sănătate, odihnă și cultură, educație și protecție socială) au reprezentat 25,1 % din produsul intern brut în bugetul 2017 și 69% din totalul cheltuielilor planificate ale BPN (excluzând plățile aferente dobânzilor). Începând cu anul 2015, cheltuielile totale au scăzut în medie cu circa 1 punct procentual din produsul intern brut, cu diminuări accentuate în alocările pentru serviciile publice generale, educație și servicii în domeniul economiei (care includ agricultura, sectorul energetic, dezvoltarea sectorului privat și sectorul transporturilor).

Tabelul 4.2: Cheltuieli pe funcții (Grupuri sectoriale) pe anii 2015-17

	% din PIB		
	2015 Efectiv	2016 Efectiv	2017 Aprobat
Servicii de stat cu destinație generală (excluzând plățile aferente dobânzilor)	3.4	2.5	2.9
Apărare națională	0.4	0.4	0.4
Ordine publică și securitate națională	2.4	2.5	2.8
Servicii în domeniul economiei	4.6	3.4	4.5
Protecția mediului	0.4	0.1	0.2
Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale	0.9	0.8	0.9
Ocrotirea sănătății	5.3	4.8	5.0
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	0.9	0.9	0.9
Învățământ	6.9	6.3	6.7
Protecție socială	12.8	12.8	13.4
Total cheltuieli (excluzând plățile aferente dobânzilor)	37.9	34.6	37.7
Itemi Memo: PIB (mil. lei)	122 600	134 900	142 800
Plăți aferente dobânzii (% din PIB)	0.9	1.3	1.4

Sursa: MF (2013-14 - raport GFS către FMI. 2015-17 - 2017 Tabele budget)

C. Politica și prioritățile privind cheltuielile

Perspectivile CBTM 2018-2020

Programul de activitate a Guvernului pe anii 2016-2018, Strategia Națională de Dezvoltare “Moldova-2020” și Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și UE sunt principalele documente care au servit ca bază pentru stabilirea priorităților de politici sectoriale în Cadrul bugetar pe termen mediu 2018-2020.

Prioritățile de politici pe sectoare se bazează, de asemenea și alte documente strategice sectoriale care oferă autorităților bugetare flexibilitatea de a determina cea mai adecvată structură a programelor de cheltuieli și nivelurile posibile de finanțare pentru implementarea acestora.

La baza alocării resurselor pe sectoare în CBTM 2018-2020 au stat următoarele priorități:

- Cheltuielile de investiții capitale în sectoarele infrastructurii economice;
- Asigurarea durabilității programelor în sectoarele sociale;
- Îmbunătățirea eficienței serviciilor publice / administrației publice generale.

Prognoza cheltuielilor pe grupuri sectoriale 2017-2020

Tabelul 4.3 de mai jos rezumă alocările prognozate pentru perioada CBTM pe categoriile principale CoFoG.

Tabelul 4.3: Cheltuieli pe funcții pe anii 2017-2020

	mil. lei				% din PIB			
	2017 Aprobat	2018 Proгноzat	2019 Proгноzat	2020 Proгноzat	2017 Aprobat	2018 Proгноzat	2019 Proгноzat	2020 Proгноzat
Total cheltuieli (excluzând plățile aferente dobânzilor)	53.882	58.474	63.137	67.740	37,7	36,1	35,8	35,2
<i>dintre care:</i>								
Servicii de stat cu destinație generală (excluzând plățile aferente c	4.106	4.315	4.593	4.514	2,9	2,7	2,6	2,3
Apărare națională	566	620	684	686	0,4	0,4	0,4	0,4
Ordine publică și securitate națională	4.053	4.464	4.998	5.153	2,8	2,8	2,8	2,7
Servicii în domeniul economiei	6.471	6.987	6.925	7.321	4,5	4,3	3,9	3,8
Protecția mediului	251	358	433	404	0,2	0,2	0,2	0,2
Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale	1.285	1.518	1.637	1.868	0,9	0,9	0,9	1,0
Ocrotirea sănătății	7.184	7.746	8.967	9.282	5,0	4,8	5,1	4,8
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1.290	1.405	1.411	1.414	0,9	0,9	0,8	0,7
Învățământ	9.613	9.803	9.697	9.469	6,7	6,1	5,5	4,9
Protecție socială	19.064	20.565	22.431	23.968	13,4	12,7	12,7	12,5

Sursa: Ministerul Finantelor

Principalele provocări și priorități pe domenii sunt prezentate în continuare.

Servicii generale de stat

Unul din obiectivele Guvernului pe termen mediu este consolidarea responsabilității autorităților administrației publice prin îmbunătățirea gestionării acestora și asigurarea prestării unor servicii publice de calitate.

Raționalizarea structurii administrației publice centrale, bazată pe prioritățile de dezvoltare social-economică și angajamentele asumate față de partenerii externi, constituie acțiunea de inițiere a procesului complex de responsabilizare a administrației publice. În acest sens, a fost aprobată Strategia privind reforma administrației publice pentru anii 2016-2020 (Hotărârea Guvernului nr. 911 din 25 iulie 2016), care are drept scop - stabilirea cadrului general de Reformă a administrației publice pentru perioada 2016-2020.

La momentul actual, a demarat etapa propriu-zisă de Reformă a administrației publice centrale și Reformei cadrului instituțional în domeniul controlului de stat a activității de întreprinzător.

Obiectivele generale ale Reformei administrației publice centrale sunt: revizuirea/ îmbunătățirea Structurii Guvernului, micșorarea costurilor pentru întreținerea Guvernului, eficientizarea proceselor de luare a deciziilor, micșorarea numărului unităților de personal la nivelul ministerial, delimitarea clară a funcțiilor de elaborare a politicilor față de cele de implementare ale acestora. Reforma administrației publice centrale presupune implicit reorganizarea ministerelor și instituțiilor din subordine, prin reducerea expresă a numărului de ministere de la 16 la 9.

Conceptul în domeniul Reformei cadrului instituțional în domeniul controlului de stat a activității de întreprinzător, presupune comasarea organelor de control pe domenii similare și bazate pe risc, micșorarea poverii prin evitarea dublărilor și presiunilor inutile pe business, ajustarea controlului de stat la procese de producție și prestării serviciilor (și nu ajustarea producătorului la structura de stat), implementarea controalelor combinate și distribuția funcțiilor în cadrul organului de control în vederea obținerii numărului cât mai mic posibil de controale, aplicarea unor proceduri similare și identice pentru toate tipurile de controale indiferent de instituție, diminuarea numărului de autorități publice pentru a obține economii la nivel de cheltuieli în administrare și infrastructură, sisteme și canale de comunicare.

În cadrul Reformei cadrului instituțional în domeniul controlului de stat a activității de întreprinzător se propun 13 instituții cu funcții de control și 5 regulatori independenți din circa 60 instituții existente în prezent și modificarea și completarea a circa 80 de acte legislative.

Justiția, ordinea și securitatea publică

Sectorul “Ordinea publică și securitatea națională” include domeniile ce țin de “Ordinea publică”, “Securitatea națională”, “Justiția” și “Penitenciare”.

Pe parcursul ultimilor ani în acest sector a fost adoptat un număr mare de documente strategice în domeniu, cadrul legislativ care au reformat conceptual o serie de instituții-cheie din domeniile vizate, și anume: sistemul judecătoresc, organele procuraturii, avocatura, sistemul de executare, poliția etc. Au fost adoptate legi care au edificat noi mecanisme și instituții.

Obiectivul de bază în domeniul justiției este dezvoltarea și pregătirea legislației și a politicilor în domeniul justiției, punerea în aplicare a unui sistem juridic avansat, în conformitate cu standardele internaționale și cele mai bune practici europene. În plus, acest sector își propune să creeze un sistem independent de justiție și de urmărire penală pentru a asigura statul de drept, protecția drepturilor și libertăților și a proprietății cetățenilor.

Prioritățile pe termen mediu în acest sector decurg din mai multe documente strategice și de planificare, printre care: Planul de Acțiuni privind Implementarea Acordului de Asociere Uniunea Europeană – Republica Moldova 2014–2016, Strategia de ordine și securitate publică 2017-2020, Strategia de dezvoltare a poliției pentru anii 2016-2020, Strategia de reformare a Trupelor de Carabinieri pentru anii 2017-2020, Strategia de dezvoltare a sistemului penitenciar pentru anii 2016-2020, Strategia de reformare a Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova.

În domeniile vizate pe termen mediu au fost identificate provocări majore după cum urmează:

- realizarea planului de construire a clădirilor noi și/sau de renovare a clădirilor existente, necesare pentru buna funcționare a sistemului instanțelor judecătorești,
- reformarea sistemului penitenciar întru diminuarea numărului mare de condamnări a Republicii Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului,
- reformarea poliției și a Trupelor de Carabinieri,
- consolidarea capacităților de asigurare eficientă a securității naționale,
- sporirea gradului de securitate a frontierei și de siguranță a persoanelor,
- îmbunătățirea calității serviciilor prestate către societate etc.

Pentru susținerea realizării acțiunilor prevăzute în Strategia de dezvoltare a poliției pentru anii 2016-2020 și Strategia de reformare a Trupelor de Carabinieri pentru anii 2017-2020 au fost atrase mijloace financiare acordate de către Uniunea Europeană prin suportul bugetar pentru reformarea poliției, valoarea căruia constituie pentru anii (2017-2021) - 51,0 mln. Euro.

Sectorul economic

Guvernul Republicii Moldova, pe parcursul următoarei perioade se va concentra în special pe dezvoltarea economică, ocuparea forței de muncă și bunăstarea socială. Punerea în aplicare a acestor priorități va constitui cea mai mare parte a cadrului bugetar, pe care Guvernul îl va întreprinde pentru a asigura o creștere economică și a crea noi locuri de muncă. Pentru a realiza aceste obiective, Guvernul va pune accent pe crearea unui mediu fiscal mai favorabil, îmbunătățirea politicii comerciale și integrarea în economia globală, inclusiv îmbunătățirea mediului de afaceri, continuarea proiectelor existente de modernizare a infrastructurii, precum și politicile în sectorul energetic și sprijinul continuu acordat agriculturii și dezvoltării rurale.

Ca fiind unul din pilonii principali ai dezvoltării economice, susținerea de către stat se concentrează pe alocarea mijloacelor financiare care ar contribui la consolidarea activității agenților economici în particular și mediului de afaceri la general. Principalele mecanisme de susținere a sectorului economic sunt subvențiile care se alocă din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural, prin

programele de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii (PARE 1+1), precum și programe de inițiere a afacerilor pentru tinerii antreprenori (PNAET).

Dezvoltarea sectorului privat

Susținerea dezvoltării sectorului privat este unul din obiectivele fundamentale ale Guvernului, înscrise în principalele documente de dezvoltare strategică ale țării. Conform Strategiei Naționale de Dezvoltare “Moldova 2020”, în vederea asigurării unei creșteri economice durabile, pînă în anul 2020, urmează să fie asigurate schimbări structurale ale economiei naționale, prin înlocuirea modelului inercial de creștere, bazat pe consumul alimentat de remitențe, în favoarea unui model dinamic, bazat pe atragerea de investiții, dezvoltarea industriilor exportatoare de bunuri și servicii. Astfel, întru dezvoltarea sectorului privat, politicile statului țintesc următoarele domenii de intervenție:

Promovarea exporturilor și atragerea investițiilor prin efectul cumulat al investițiilor străine și al celor locale integrate în lanțurile tehnologice ale investitorilor străini și canalizate în sectoarele economice orientate spre export;

Ameliorarea mediului de afaceri prin care Republica Moldova își propune să îmbunătățească mediul de afaceri, astfel încît pînă în anul 2020 riscurile și costurile asociate fiecărei etape a ciclului de viață al afacerii să fie mai mici decît în țările din regiune;

Dezvoltarea sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii prin transformarea IMM într-un factor al creșterii economice sustenabile prin îmbunătățirea accesului IMM-urilor la finanțare, dezvoltarea culturii antreprenoriale, încurajarea spiritului inovator, dezvoltarea parteneriatelor în afaceri;

Administrarea eficientă a patrimoniului de stat prin impulsionearea procesului de privatizare a patrimoniului.

În scopul atingerii obiectivelor stabilite pe domeniul dat au fost identificate următoarele priorități:

Ameliorarea climatului investițional și promovarea imaginii Republicii Moldova ca destinație pentru investițiile străine directe;

Sporirea capacităților de export ale producătorilor autohtoni și asigurarea valorificării potențialului de export pe piața mondială, în special pe piața Uniunii Europene;

Îmbunătățirea sistemului de dezvoltare a forței de muncă pentru sectoarele prioritare orientate spre export;

Eliminarea barierelor administrative și a constrîngerilor în lansarea, derularea și lichidarea afacerilor;

Facilitarea accesului la instrumentele de finanțare a IMM-lor și promovarea culturii antreprenoriale în rîndul populației;

Impulsionearea procesului de privatizare a patrimoniului de stat din domeniile liberalizate, bazat pe principiile transparenței, legalității și eficienței.

Guvernul va depune eforturi pentru eliminarea barierelor juridice și reducerea birocrăției, subvenționarea întreprinderilor cu potențial de export, operaționalizarea zonelor de liber schimb și lupta împotriva economiei informale. Scopul este de a dezvolta politici care să permită creșterea investițiilor în afaceri, în special în sectorul producției și în serviciile cu valoare adăugată. În vederea susținerii întreprinderilor cu potențial de export, Guvernul își propune să implementeze și să dezvolte noi programe cu sprijinul partenerilor de dezvoltare. De asemenea, subvenționarea locurilor de muncă este o prioritate a Guvernului care, ca și alte politici, își propune să contribuie la creșterea economică.

Sectorul energetic

Sectorul energetic este un alt sector de bază al economiei naționale care are un rol important în implementarea cu succes a programelor de dezvoltare a economiei, precum și în menținerea stabilității sociale.

Printre provocările majore cu care se confruntă sectorul energetic al Republicii Moldova la momentul actual se pot menționa:

- dependența de importul de resurse energetice și energie electrică;
- necesitatea critică pentru linii electrice de înaltă tensiune în sectorul electroenergetic pentru a îndeplini criteriile de siguranță și de a crește capacitatea interfeței cu sistemul electroenergetic al României;
- necesitatea de a asigura în sectorul gazelor naturale diversificarea surselor și căilor de aprovizionare;
- eficiența scăzută la producerea și distribuția energiei electrice și termice din cauza instalațiilor și rețelelor învechite;
- implementarea redusă a legislației cu incidență în domeniul performanței energetice a clădirilor, eficienței energetice și promovării utilizării energiei din surse regenerabile;
- implementarea redusă a proiectelor de eficientizare a energiei și valorificare a potențialului regenerabil.

În scopul diminuării impactului provocărilor menționate pentru perioada CBTM 2018-2020 au fost identificate următoarele priorități:

- asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale prin diversificarea căilor și surselor de alimentare, concomitent cu consolidarea rolului Republicii Moldova de culoar de tranzit bidirecțional al gazelor naturale ;
- asigurarea securității aprovizionării cu energie electrică și consolidarea rolului Republicii Moldova de culoar de tranzit al energiei electrice ;
- crearea unei platforme de generare a energiei electrice și termice prin asigurarea rețehnologizării și încălzirii centralizate eficiente, cu utilizarea tehnologiei de cogenerare ;
- îmbunătățirea eficienței energetice și creșterea nivelului de valorificare a surselor de energie regenerabile către anul 2020.

Dezvoltarea infrastructurii energetice pentru asigurarea unei surse stabile de energie și gaze naturale va fi tratată cu prioritate în cadrul politicii guvernamentale pentru acest sector. În special, pentru perioada menționată cu suportul partenerilor de dezvoltare, Guvernul își propune implementarea unor proiecte majore de investiții capitale:

- construcția conductei de transport de gaze naturale pe direcția Ungheni-Chișinău care va fi implementat prin Î.S. "Vestmoldtransgaz" ;
- interconectarea sistemului electroenergetic al Republicii Moldova cu cel al României prin construcția liniei electrice Vulcănești-Chișinău;
- reabilitarea rețelelor electrice care presupune modernizarea și reutilizarea infrastructurii electrice.

Agricultura

Agricultura în Republica Moldova este o activitate volatilă și foarte vulnerabilă la riscuri, fiind susceptibilă la factori naturali precum înghețurile, inundațiile, secetele, eroziunile și căderile de grindină. Reducerea dependenței de astfel de fenomene este o provocare majoră a sectorului pe termen mediu și lung. Alte provocări, inclusiv pe termen mediu, sunt:

- nivelul scăzut de competitivitate a produselor agricole;

insuficiența investițiilor și a capitalului;
 lipsa infrastructurii de vânzări, atât la nivel național cât și local;
 lipsa de diversitate a produselor;
 fragmentarea excesivă a terenurilor agricole, ce contribuie la scăderea randamentului producției prin nerespectarea tehnologiilor de cultivare și degradare a solului;
 vulnerabilitatea înaltă la schimbările climatice;
 accesibilitatea input-urilor agricole;
 imposibilitatea de extindere a agriculturii irigate ca măsură de control a riscurilor în agricultură;
 transferul tehnologic a rezultatelor științifice de la mediul de cercetare la cel al afacerilor.

Urmărind continuarea reformelor și sprijinul acordat sectorului agricol prin Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural, precum și prin sursele considerabile ale donatorilor externi, Guvernul va continua să sprijine sectorul agricol, ca prioritate în implementarea Strategiei naționale de dezvoltare agricolă și rurală pentru anii 2014-2020.

Pentru perioada CBTM 2018-2020 în acest domeniu ca priorități principale au fost identificate:

creșterea competitivității sectorului agroalimentar prin restructurarea și modernizarea pieței;
 asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale în agricultură;
 sprijinirea practicilor de gestionare a terenurilor agricole și a apei;
 sprijinirea tehnologiilor de producție prietenoase mediului, a produselor ecologice, inclusiv a biodiversității;
 sprijinirea adaptării și atenuării efectelor schimbărilor climatice asupra producției agricole.

Principalele măsuri care vor fi implementate în sector sunt:

Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural ce presupune acordarea subvențiilor producătorilor agricoli pentru domeniile strategice ale sectorului;
 Proiectul Agricultură competitivă care presupune acordarea granturilor pentru producătorii agricoli și grupurile de producători;
 Programul rural de reziliență economico-climatică incluzivă (IFAD VI) și Programul de reziliență rurală (IFAD VII);
 Proiectul ”Livada Moldovei” prin care vor fi susținuți producătorii agricoli în domeniul horticulturii;
 Proiectul ”Asistență în cadrul Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Poloniei.

Transporturile și infrastructura drumurilor

Transporturile și infrastructura drumurilor include cinci dintre cele mai importante ramuri din sectorul real al economiei naționale a țării, printre care: transportul auto, transportul feroviar, transportul naval și aerian și gospodăria rutieră.

Calitatea infrastructurii de transport este pe larg percepută ca o componentă importantă a competitivității și a mediului de afaceri în general și, prin urmare, reprezintă un factor important în atragerea investițiilor și asigurarea competitivității exporturilor. Starea proastă a drumurilor este privită drept o constrângere majoră care împiedică dezvoltarea economică și necesită investiții publice substanțiale. Mai mult decât atât, o infrastructură rutieră adecvată este o condiție pentru dezvoltarea regională armonioasă și pentru accesul populației la servicii publice. În perspectivă, în urma instituirii Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător între Republica Moldova și Uniunea Europeană,

infrastructura rutieră este indispensabilă pentru valorificarea potențialului de export al producătorilor autohtoni.

Principalele probleme și provocări cu care se confruntă domeniul în cauză sunt:

- starea proastă a obiectelor infrastructurii drumurilor naționale și locale;
- lipsa utilajului modern pentru întreținerea drumurilor naționale și locale;
- starea proastă a obiectelor infrastructurii căilor navigabile interne.

În acest sens, *pentru perioada anilor 2018-2020* au fost identificate un șir de priorități care necesită a fi implementate cu suportul donatorilor externi, în special Banca Mondială și Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare:

- asigurarea dezvoltării și implementării politicii naționale durabile în domeniul transporturilor și infrastructurii drumurilor;
- asigurarea dezvoltării și menținerii infrastructurii drumurilor publice în condiții de maximă siguranță;
- revitalizarea și dezvoltarea transportului naval;
- revitalizarea și dezvoltarea transportului feroviar care presupune implementarea proiectului de restructurare și reorganizare a Căii Ferate din Moldova.

Pe perioada CBTM susținerea financiară a sectorului dat se va face prin intermediul mijloacelor Fondului rutier destinat pentru întreținerea, reparația și reconstrucția drumurilor publice naționale și locale, din contul mijloacelor donatorilor externi destinați în special pentru reconstrucția și construcția unor drumuri noi.

În vederea realizării acestor priorități, se impun măsuri dincolo de simpla alocare a resurselor financiare publice. Este necesară explorarea potențialului de parteneriat public-privat în domeniul infrastructurii drumurilor și serviciilor de logistică aferente serviciilor de transport și serviciilor aferente infrastructurii drumurilor. Managementul rețelei de drumuri este, de asemenea, în vizorul Guvernului. Reducerea cheltuielilor administrative pînă la standardul prescris de legislație reprezintă o sursă de economii care poate conduce la realizarea într-o măsură mai adecvată a lucrărilor de întreținere.

Sectorul de aprovizionare cu apă și canalizare

Sectorul de aprovizionare cu apă și canalizare face parte din sectorul gospodăria comunală și de locuințe care este sectorul ce creează condiții pentru viața de zi cu zi a locuitorilor Republicii Moldova.

Principalele probleme și provocări cu care se confruntă domeniul în cauză sunt:

- accesul redus al populației (în special a celor din mediul rural) la surse sigure de apă și sisteme de canalizare care afectează condițiile de trai și constituie un factor de risc pentru apariția unor boli condiționate de consumul de apă potabilă neconformă;
- infrastructura ce funcționează în domeniul alimentării cu apă și sanitație, în domeniul epurării apelor uzate este într-o stare avansată de uzură și degradare continuă și necesită reabilitare și modernizare;
- insuficiența investițiilor, lipsa interesului sectorului privat de a investi în dezvoltarea infrastructurii de aprovizionare cu apă și canalizare, insuficiența capacităților de absorbție a fondurilor orientate în acest sector complică și mai mult situația în sector.

În scopul diminuării impactului provocărilor menționate pentru perioada CBTM 2018-2020 au fost identificate următoarele priorități:

asigurarea graduală a accesului la apă sigură și sanitație adecvată pentru toate localitățile și populația Republicii Moldova, contribuind astfel la îmbunătățirea sănătății, demnității și calității vieții și la dezvoltarea economică a țării;

asigurarea epurării apei uzate urbane în conformitate cu cerințele Directivei 91/271/CEE;

extinderea sistemelor centralizate de alimentare cu apă și canalizare în contextul regionalizării serviciului.

În special, pentru perioada menționată cu suportul partenerilor de dezvoltare Guvernul își propune implementarea unor proiecte majore de investiții capitale:

Programul de alimentare cu apă în regiunea Nord ce va da posibilitate de a asigura cu apă potabilă sigură populația din raioanele de nord a Republicii Moldova ;

Reabilitarea amenajărilor de la Nodul Hidrotehnic Costești.

Sănătatea

Finanțarea sectorului s-a îmbunătățit de la mijlocul anului 2015, ca urmare a creșterii cotei primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în formă de contribuție procentuală la salariu și alte recompense.

Ponderea principală din quantumul resurselor financiare pentru anul 2017 revine mijloacelor provenite din primele de asigurare obligatorie de asistență medicală în mărime procentuală și cele în sumă fixă care constituie 49,6%, urmate de mijloacele transferate de la bugetul de stat (47,8%). Estimările cheltuielilor pe termen mediu pentru sectorul dat pe anii 2017-2020 se prezintă în tabelul nr. 4.4.

Tabelul 4.4: Cheltuielile pe termen mediu pentru sectorul ocrotirea sănătății 2017-2020 (mil. lei)

	Aprobat	Cadrul bugetar pe termen mediu pe anii		
	2017	2018	2019	2020
Limita de cheltuieli, total	7147.7	7709.5	8931.3	9245.9
Bugetul de stat	3414,1	3619,4	4499,2	4435,8
<i>inclusiv transferuri de la bugetul de stat cătore FAOAM</i>	<i>2593,0</i>	<i>2762,0</i>	<i>2895,7</i>	<i>3027,0</i>
Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală	6234,5	6755.3	7231	7740.3
Bugetele locale	92.2	96,8	96,8	96,8

Deși au fost înregistrate un șir de rezultate în sector, totuși sistemul de sănătate se confruntă cu unele probleme ce țin de: (1) asigurarea cu medici de familie, în special în zona rurală, diferența mare de structură și de prestare a serviciilor medicale în municipii și în raioane, (2) sistemul de sănătate bazat în mare parte pe prestarea serviciilor de asistență medicală spitalicească, cu rețea extinsă de spitale și o concentrare sporită în mun. Chișinău, eficiență scăzută a prestatorilor de servicii spitalicești din cauza supra capacităților sistemului spitalicesc, (3) structură exagerat de mare a Serviciului de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice, dublarea funcțiilor cu Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, funcționalitatea defectuoasă a managementului operațional, și (4) accesul insuficient al pacienților la intervenții și tratament specific, eficiența scăzută a mecanismului de achiziție centralizată a medicamentelor, dispozitive medicale depășite.

Pe termen mediu, în acest domeniu sunt identificate următoarele priorități de politici:

- Reforma asistenței medicale primare;
- Reforma asistenței medicale spitalicești;
- Reforma Serviciului de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice;
- Dezvoltarea mecanismului procurărilor strategice în domeniul sănătății.

Educația

Tendențele demografice negative generează probleme de supradimensionare a rețelei de instituții de învățământ, în special în învățământul general, ceea ce conduce la utilizarea ineficientă a resurselor și nu permite realizarea de investiții în modernizarea și dotarea școlilor. Populația de vârstă școlară s-a redus treptat în perioada anilor 2005-2016, înregistrând o reducere cu 30 % față de anul 2005. Astfel, numărul total de elevi/studenti, la începutul anului de studii 2016-2017, a fost cu 18 % mai mic față de anul de studii 2010-2011. Ca urmare a diminuării contingentului de elevi/studenti se menține ineficientă utilizarea capacității de proiect a instituțiilor de învățământ.

Pentru perioada 2018-2020 printre principalele provocări se pot evidenția:

învățământul primar și secundar general se confruntă și cu problema nivelului redus a ratei de înrolare. Astfel, în învățământul primar în anul 2016, rata de înrolare s-a diminuat cu 0,6 p.p. față de anul 2015 și a constituit – 91,8 %, iar în învățământul gimnazial – cu 0,1 p.p. și a constituit 86,7% ;

instituțiile de învățământ profesional tehnic se confruntă în activitatea sa cu insuficiența corespunderii structurii existente a rețelei instituțiilor de învățământ profesional tehnic cu cerințele actuale ale pieței muncii și cu insuficiența unor instituții model (lideri în domeniul lor de competență) specializate pe domeniile economiei naționale în procesul de formare profesională;

rețeaua instituțiilor de învățământ superior este în continuare mare și ineficientă, în același timp; accesul limitat la servicii educaționale de calitate.

Motivele care stau la baza reducerii cheltuielilor pentru educație se datorează consolidării în cadrul sectorului, și anume reorganizarea prin schimbarea statutului sau lichidare a instituțiilor de învățământ general dar și finanțarea unor proiecte finanțate din surse externe. Pentru perioada CBTM volumul alocațiilor se va menține în mediu la nivel de 5,5 % din produsul intern brut.

Totodată, e de menționat că în sector se prevăd măsuri de majorare a salariilor cadrelor didactice care au ca obiectiv atragerea și reținerea capitalului uman în acest domeniu. Pentru aceste măsuri în perioada CBTM vor fi alocate suplimentar peste 1,5 mlrd.lei.

Principalele priorități care au fost identificate în sector pe termen mediu sunt:

- fortificarea instituțiilor de învățământ, conform standardelor de asigurare a calității;
- elaborarea formulei de finanțare per copil pentru domeniul educației timpurii și per student;
- eficientizarea utilizării spațiilor instituțiilor de învățământ; reorganizarea prin schimbarea statutului sau lichidare a instituțiilor de învățământ general.

Protecția socială

Sectorul Protecției sociale, cu cele două domenii interdependente - asistența socială și asigurări sociale, cărora li se alătură domeniul muncii cu politicile ocupaționale, are cea mai mare pondere de aproximativ 41,9 % în bugetul public național.

Estimările cheltuielilor pe termen mediu pentru sectorul dat pe anii 2017-2020 se prezintă în tabelul de mai jos.

Tabelul 4.5: Cheltuielile pe termen mediu pentru sectorul protecția socială 2017-2020 (mil. lei)

	Aprobat	Cadrul bugetar pe termen mediu pe anii		
	2017	2018	2019	2020
Buget Public Național	19 064.3	20 565.1	22430,6	23967,7
Bugetul de Stat	6911,7	7 141.8	7 882.2	8 209.3
<i>inclusiv transferuri la BL</i>	275,2	255,1	258,2	260,3
<i>inclusiv transferuri la BASS</i>	6105,2	6 327.9	6 978.9	7 303.9
Bugetele locale	1 019.2	1022,7	1050,3	1052,4
Bugetul asigurărilor sociale de stat	17513,8	18 983.6	20735,2	22270,2

Pentru perioada Cadrului Bugetar pe Termen Mediu, Guvernul își propune să accelereze procesul de reformare a politicilor, programelor și intervențiilor în domeniul social printr-o abordare integrată, armonizată și coordonată a acestora. Preocupările pe termen mediu ale Guvernului, ca principal inițiator al politicilor sociale și promotor al drepturilor sociale, vizează schimbări de abordare a sistemului, precum și transformarea lui într-un sistem proactiv. Un astfel de demers va putea fi realizat prin plasarea accentului de pe asistența acordată pasiv individului, pe construirea măsurilor alternative, însemnând potențarea rolului individului, a familiei, scăderea dependenței persoanelor aflate în dificultate, precum și promovarea îmbătrânirii active. În 2017 sunt planificate o serie de măsuri și modificări legislative, acestea vizând în principal consolidarea capacității serviciilor publice de asistență socială de a furniza servicii sociale de calitate, accesibile și adecvate nevoilor individuale ale persoanelor vulnerabile din comunitate.

Asigurările sociale de stat

Întru asigurarea funcționării unui sistem de asigurări sociale echitabil și sustenabil, care să garanteze un trai decent beneficiarilor de prestații de asigurări sociale pe termen mediu sunt trasate următoarele obiective:

- asigurarea funcționării unui sistem de asigurări sociale sustenabil, în primul rând din punct de vedere financiar;
- reducerea inechităților din sistemul de asigurări, racordarea la principiile de asigurări sociale (unificarea condițiilor de pensionare, excluderea „stagiului special”);
- sporirea nivelului de beneficii, pentru un trai decent (înstituirea pensiei minime la nivel venitului lunar minim garantat (VLMG), valorizarea venitului asigurat inclus în calculul pensiilor stabilite, conform graficului aprobat, indexarea pensiilor și a prestațiilor sociale, noua formulă de calculare a pensiilor);
- governanță transparentă și cu capacități consolidate de administrare a sistemului de asigurări sociale (Preluarea de către Casa Națională de Asigurări Sociale a atribuțiilor de stabilire și plată a pensiilor angajaților structurilor de forță, consolidarea capacităților instituționale).

Asistența socială

În sistemul existent de **asistență socială** persistă situația în care beneficiile acestuia nu se concentrează pe chintilele mai sărace, dar acoperă aproximativ în egală măsură toate chintilele de consum. În acest sens, au fost legiferate îmbunătățiri la programul de ajutor social, ce țin de eligibilitate, diferența dintre venituri, indexarea VLMG, asumarea responsabilităților actorilor implicați în programul vizat.

Programul de ajutor social (ajutor social și ajutor pentru perioada rece a anului) – pentru perioada anilor 2018-2020, are drept prioritate susținerea familiilor defavorizate cu venituri mici, inclusiv în perioada rece a anului pentru a depăși situațiile de dificultate, prin realizarea următoarelor obiective:

indexarea anuală la 1 aprilie a venitului lunar minim garantat, în funcție de creșterea anuală a indicelui prețurilor de consum pentru anul precedent;

inclusiunea activităților de interes comunitar prin antrenarea șomerilor înregistrați la agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă din cadrul familiilor beneficiare de ajutor social.

Totodată, se atestă accesul limitat al persoanelor cu dizabilități la serviciile de infrastructură socială și educație, obstacole și limitări de încadrare în câmpul muncii, pentru care va fi implementat Programul național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități pentru anii 2017-2022.

În domeniul protecției familiei și copilului va fi asigurată transpunerea normelor juridice în vigoare, precum și protecția socială a familiilor cu copii. De asemenea, se preconizează instituirea din 2019 a opțiunii suplimentare de acordare graduală a indemnizației de creștere a copilului până la vârsta de 3 ani.

Politici ocupaționale

Implementarea cadrului strategic în domeniul dat va contribui la crearea oportunităților de angajare, creșterea competitivității forței de muncă și reducerea decalajului între cererea și oferta pe piața muncii, îmbunătățirea guvernării pieței muncii și o mai bună gestionare a migrației, prin realizarea măsurilor active noi ca formarea profesională la locul de muncă, stagiere, angajarea subvenționată, subvenționarea agenților economici care angajează persoane cu dizabilități, susținerea auto-ocupării, susținerea proiectelor de inițiative locale ș.a.

Cultura, sport și tineret

Principalele priorități de politici și acțiuni în sector derivă din angajamentele luate în documentele de politici sectoriale și naționale în special Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de dezvoltare a culturii „Cultura 2020” aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 271 din 09.04.2014. Ca priorități pe termen mediu au fost identificate:

- reabilitarea infrastructurii instituțiilor de cultură,
- salvgardarea și promovarea patrimoniului cultural național,
- dezvoltarea sistemului de documentare, protejare și digitizare a patrimoniului cultural național,
- asigurarea funcționalității instituțiilor din domeniul culturii, televiziunii și radiodifuziunii.

Întru realizarea acestor priorități statul asigură funcționarea instituțiilor culturale, organizarea și desfășurarea diferitor sărbători naționale și evenimente de anvergură. De asemenea, asigură subvenționarea activității instituțiilor teatral-concertistice, radiodifuzorului public IPNA Compania „Teleradio-Moldova”, precum și susține proiectele/programele culturale ale asociațiilor obștești.

Însă, ponderea majoră a resurselor sunt direcționate spre instituții, în special către remunerarea muncii salariaților și prestarea serviciilor de întreținere a clădirilor, pentru dezvoltarea sectorului predominant o insuficiență de mijloace financiare. Astfel, pe termen mediu provocările principale în cadrul sectorului sunt:

- degradarea continuă a patrimoniului cultural al Republicii Moldova;
- lipsa unor mecanisme legale care ar asigura integritatea patrimoniului cultural național în măsura necesară;
- absența fondurilor pentru documentarea, conservarea și protejarea patrimoniului cultural național.

În domeniul Tineretului și sportului provocările majore cu care se confruntă sectorul sunt condițiile nesatisfăcătoare pentru organizarea și desfășurarea antrenamentelor și competițiilor în edificiile sportive, mecanisme slabe de susținere a sportivilor de performanță, instrumente și programe insuficiente privind susținerea organizațiilor de tineret.

Prioritățile de politică a statului în domeniul sportului sunt crearea și dezvoltarea infrastructurii sportului prin renovarea complexelor și terenurilor sportive, asigurarea dezvoltării continue a performanțelor sportivilor moldoveni pe arena internațională, consolidarea capacităților Agenției Naționale Antidoping, acordarea suportului pentru activitatea școlilor sportive.

În domeniul tineretului creșterea nivelului de implicare a tinerilor prin susținerea programelor și proiectelor pentru tineret reprezintă o prioritate, precum și crearea cadrului instituțional de asigurare a implementării politicilor de tineret.

Știința și inovarea

La elaborarea politicilor sectoriale în domeniul Științei și inovării pe anii 2018-2020, a fost furnizată o analiză concisă și realistă a provocărilor-cheie și a acțiunilor prioritare din acest sector, care atinge activitatea Academiei de Științe, Cancelariei de Stat, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerului Mediului, Ministerului Educației, Ministerului Culturii, Ministerului Sănătății, Consiliului Național de Acreditare și Atestare și bugetelor locale (UTA Găgăuzia și Cimișlia).

Cheltuielile pentru sectorul respectiv pe perioada CBTM 2018-2020 sunt prevăzute în mediu în mărime de 459,1 mil. lei, cu o diminuare în mediu de 27,9 mil. lei față de 2017. Pe parcursul anilor resursele generale destinate pentru acest compartiment se mențin la nivelul anului 2017, diminuarea fiind creată din contul resurselor colectate și proiectelor investiționale.

Întru realizarea obiectivelor stipulate în Programul de activitate al Guvernului pe anii 2016-2018 și anume: „reformarea guvernării sistemului național de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și inovare în vederea adoptării unui model mai deschis, incluziv și transparent” se preconizează revederea mecanismului integral a procesului de elaborare a politicilor, implementarea acestora și a modului de gestionare a fondurilor în domeniile cercetării și inovării.

Scopul final al acestor măsuri de reformă țin de consolidarea și creșterea performanței domeniului de cercetare și inovare prin aplicarea principiului de competiție în distribuirea fondurilor și canalizarea resurselor către cercetătorii care pot asigura cea mai mare performanță în domeniu.

D. Proiecte de investiții capitale

Programul investițiilor capitale prin prisma surselor de finanțare și repartizarea pe sectoare este prezentată în tabela de mai jos

Tabelul 4.6: Programul investițiilor capitale a bugetului de stat pe surse de finanțare și sectoare pe anii 2017-2020

		2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
		Aprobat	Proгноzat	Proгноzat	Proгноzat	Aprobat	Proгноzat	Proгноzat	Proгноzat
		mii. lei				ponderea în suma totala (%)			
Total		1 802 842.0	2 345 942.6	2 027 214.0	2 729 888.5	100	100	100	100
Surse de finanțare	Surse interne	123 306.6	180 140.1	474 500.8	661 341.8	6.8%	7.7%	23.4%	24.2%
	Contribuția Guvernului	54 976.0	275 946.6	36 477.8	47 257.8	3.0%	11.8%	1.8%	1.7%
	Support bugetar	152 536.9	215 374.8	88 200.0	78 000.0	8.5%	9.2%	4.4%	2.8%
	Surse externe	1 472 022.5	1 674 481.1	1 428 035.4	1 943 288.9	81.7%	71.4%	70.4%	71.3%
Total		1 802 842.0	2 345 942.6	2 027 214.0	2 729 888.5	100.0	100.0	100.0	100.0
Sectoare	1 Servicii generale de stat	35 000.0	12 020.0			1.9%	0.5%		
	6 Ordine Publică	47 435.4	120 842.3	109 935.0	99 700.7	2.6%	5.2%	5.4%	3.7%
	7 Justiție	49 153.6	20 146.3	256 267.5	269 058.0	2.7%	0.9%	12.6%	9.9%
	8 Penitenciare	78 525.0	234 189.6	323 747.4	690 827.4	4.4%	10.0%	16.0%	25.3%
	10 Agricultură	80 852.1	48 823.3	56 384.2	23 853.7	4.5%	2.1%	2.8%	0.9%
	11 Energetica	91 600.0	232 000.0			5.1%	9.9%		
	13 Transporturi	994 045.2	1 410 050.0	1 057 940.7	1 332 136.3	55.1%	60.1%	52.2%	48.8%
	16 Protecția mediului		4 899.3	16 745.9	1 120.0		0.2%	0.8%	
	17 Gospodăria de locuințe	260 821.2	51 096.1	129 960.0	243 680.0	14.5%	2.2%	6.4%	8.9%
	18 Sănătate	3 028.0	6 975.0	7 100.1	7 243.0	0.2%	0.3%	0.4%	0.3%
	19 Tineret și sport		3 000.0	6 000.0	6 000.0		0.1%	0.3%	0.2%
	20 Cultură	37 081.5	37 100.8	38 692.4	45 000.0	2.1%	1.6%	1.9%	1.6%
	21 Educație	119 800.0	148 414.6	24 440.8	11 269.4	6.6%	6.3%	1.2%	0.4%
	22 Protecție socială	5 000.0	16 385.3			0.3%	0.7%		
23 Știință și inovare	500.0				0.03%				

Reforma managementului investițiilor capital publice a rezultat prin aprobarea cadrului normativ în acest domeniu, precum și prin aprobarea prin ordinul Ministrului finanțelor a Instrucțiunii privind managementul proiectelor de investiții capitale. Toate aceste activități au avut ca scop impunerea unei metodologii unice și transparente de examinare și prioritizare a proiectelor.

Următoarea etapă este crearea unei baze de date unice a proiectelor de investiții capitale, instrument analitic indispensabil în procesul de analiză și prioritizare a proiectelor. Finalizarea creării acestei baze de date este planificată până la sfârșitul anului 2017. De asemenea, paralel se lucrează la elaborarea metodologiei privind analiza și eliminarea proiectelor care nu mai sunt prioritare (engl.: portfolio cleaning).

ANEXE TEHNICE

Anexa 1: Prognoza indicatorilor macroeconomici pentru anii 2018-2020

Indicatorii	Unitatea de măsură	2014	2015	2016	2017	2017	2018	2019	2020
		Efectiv			aprobat	pronostic			
Produsul intern brut nominal	mild. lei	112,0	122,6	134,9	142,8	148,3	161,9	176,4	192,3
<i>față de anul precedent în prețuri comparabile</i>	%	104,8	99,6	104,3	103,0	104,5	103,5	104	104
Indicele prețurilor de consum									
mediu anual	%	105,1	109,7	106,4	104,4	105,5	105,9	105,3	105,0
la sfârșitul anului	%	104,7	113,6	102,4	104,7	106,5	105,5	105,0	105,0
Cursul de schimb al leului									
mediu anual	lei/USD	14,04	18,82	19,92	20,4	20,0	21,0	21,7	22,4
la sfârșitul anului	lei/USD	15,62	19,66	19,98	20,9	20,1	21,1	21,9	22,6
Exporturi	mil.USD	2339,5	1966,8	2044,6	2060	2250	2400	2550	2725
<i>față de anul precedent</i>	%	96,3	84,1	104,0	110,0	110	106,5	106,5	107
Importuri	mil.USD	5317,0	3986,8	4020,3	4075	4350	4500	4725	5025
<i>față de anul precedent</i>	%	96,8	75,0	100,8	109,0	108	103,5	105	106,5
Soldul balanței comerciale	mil.USD	-2977,4	-2020	-1975,7	-2015	-2100	-2100	-2175	-2300
Producția industrială în prețuri curente	mild. lei	43,5	45,7	48,1	52,9	50,8	54,4	58,8	63,6
<i>față de anul precedent în prețuri comparabile</i>	%	107,3	100,6	100,9	104,0	106	105	105	106
Producția agricolă în prețuri curente	mild. lei	27,3	27,2	30,7	31,7	34,9	36,8	39,0	40,5
<i>față de anul precedent în prețuri comparabile</i>	%	108,6	86,6	118,6	104,5	104	104,5	104	102
Investițiile în active materiale pe termen lung	mild. lei	21,2	21,1	19,4	22,8	20,7	22,3	24,0	26,4
<i>față de anul precedent în prețuri comparabile</i>	%	103,8	90,6	86,1	102,0	107,5	105	104,5	107,5
Salariul nominal mediu lunar	lei	4172	4610,9	5084	5300	5600	6150	6700	7300
față de anul precedent: nominal	%	<u>110,8</u>	<u>110,5</u>	<u>110,3</u>	<u>107,6</u>	<u>110,1</u>	<u>109,8</u>	<u>108,9</u>	<u>109,0</u>
real	%	105,4	100,7	103,7	103,1	104,4	103,7	103,5	103,8
Fondul de remunerare a muncii	mild. lei	30,1	33,0	36,2	37,7	39,6	43,3	47,1	51,3
față de anul precedent: nominal	%	<u>109,9</u>	<u>109,5</u>	<u>109,7</u>	<u>106,8</u>	<u>109,9</u>	<u>109,4</u>	<u>108,7</u>	<u>108,8</u>
real	%	104,5	99,8	103,1	102,3	104,1	103,3	103,3	103,6

Anexa 2: Bugetul public național – bugete componente

Annexa 2.1.1 : Estimările Bugetului Public Național, 2016-2020 (mil. lei)

Denumirea	executat	estimat	estimat		
	2016	2017	2018	2019	2020
I. VENITURI	45.953,9	51.593,3	56.559,3	60.679,2	65.202,7
IMPOZITE ȘI TAXE	29.231,2	31.547,0	35.663,4	38.590,6	41.814,4
IMPOZITE PE VENIT	6.544,1	6.894,7	8.134,9	8.884,3	9.669,4
<i>Impozit pe venitul persoanelor fizice</i>	3.181,5	3.280,0	3.821,1	4.184,1	4.545,9
<i>Impozit pe venitul persoanelor juridice</i>	3.362,6	3.614,7	4.313,8	4.700,2	5.123,5
IMPOZITE PE PROPRIETATE	403,5	556,0	516,7	520,1	525,1
<i>Impozitul funciar</i>	184,6	185,0	186,3	187,4	188,4
<i>Impozitul pe bunurile imobiliare</i>	179,6	313,0	271,9	274,2	278,2
<i>Impozit privat</i>	4,5	3,0	3,5	3,5	3,5
<i>Impozitul pe avere</i>	34,8	55,0	55,0	55,0	55,0
IMPOZITE ȘI TAXE PE MĂRFURI ȘI SERVICII	20.831,8	22.830,8	25.511,7	27.561,3	29.860,3
Taxa pe valoarea adăugată	14.563,6	16.015,5	18.155,6	19.649,3	21.273,4
<i>Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova</i>	5.374,2	5.809,1	6.640,5	7.163,1	7.767,9
<i>Taxa pe valoarea adăugată la marfurile importate</i>	11.761,0	12.510,0	14.267,4	15.485,0	16.774,6
<i>Restituirea taxei pe valoarea adăugată</i>	-2.571,6	-2.303,6	-2.752,3	-2.998,8	-3.269,1
Accize	4.546,6	5.074,7	5.605,4	6.149,2	6.810,6
<i>Accize la mărfurile produse pe teritoriul Republicii Moldova</i>	532,0	500,3	510,2	553,3	604,5
<i>Accize la marfurile importate</i>	4.181,6	4.728,3	5.289,5	5.807,6	6.436,8
<i>Restituirea accizelor</i>	-167,0	-153,9	-194,3	-211,7	-230,7
Taxe pentru servicii specifice	407,7	398,0	426,9	432,8	439,7
Taxe și plăți pentru utilizarea mărfurilor și pentru practicarea unor genuri de activitate	471,2	450,9	392,2	394,3	397,0
Alte taxe pentru mărfuri și servicii	842,7	891,7	931,7	935,6	939,5
<i>Taxa pentru folosirea drumurilor</i>	663,7	729,9	771,8	771,8	771,8
TAXA ASUPRA COMERȚULUI EXTERIOR ȘI OPERAȚIUNILOR EXTERNE	1.451,8	1.265,5	1.500,1	1.624,9	1.759,6
CONTRIBUȚII ȘI PRIME DE ASIGURĂRI OBLIGATORII	13.276,8	14.945,7	16.636,8	18.079,4	19.667,4
CONTRIBUȚII DE ASIGURĂRI SOCIALE DE STAT OBLIGATORII	10.036,6	11.403,7	12.650,1	13.750,7	14.960,7
PRIME DE ASIGURARE OBLIGATORIE DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ	3.240,2	3.542,0	3.986,7	4.328,7	4.706,7
GRANTURI	1.372,4	3.025,7	2.080,6	1.194,8	1.091,9
GRANTURI DA LA GUVERNELE ALTOR STATE	188,1	124,6			
GRANTURI DE LA ORGANIZAȚIILE INTERNAȚIONALE	1.184,3	2.901,1	2.080,6	1.194,8	1.091,9
ALTE VENITURI	2.073,5	2.074,9	2.178,5	2.814,4	2.629,0
dintre care					
VENITURI DIN PROPRIETATE	351,6	308,5	478,0	489,5	489,1
VENITURI DIN VÎNZAREA MĂRFURILOR ȘI SERVICIILOR	1.365,0	1.373,9	1.337,9	1.349,2	1.360,0
II. CHELTUIELI	48.462,6	55.882,9	60.387,8	65.198,6	70.027,8
<i>Cheltuieli recurente</i>	46.967,4	53.567,4	57.407,0	62.341,7	66.247,6
<i>Investiții capitale</i>	1.495,2	2.315,5	2.980,8	2.856,9	3.780,2
Servicii generale de stat	2.753,9	3.376,9	3.644,2	3.929,2	3.839,1
<i>Cheltuieli recurente</i>	2.732,0	3.341,9	3.632,2	3.929,2	3.839,1
<i>Investiții capitale</i>	21,9	35,0	12,0		
Afaceri externe	375,0	466,5	423,9	423,7	437,4
<i>Cheltuieli recurente</i>	375,0	466,5	423,9	423,7	437,4
<i>Investiții capitale</i>					
Serviciul datoriei	1.810,5	2.000,7	1.913,9	2.061,8	2.287,5
<i>Cheltuieli recurente</i>	1.810,5	2.000,7	1.913,9	2.061,8	2.287,5
<i>Investiții capitale</i>					
Apărarea națională	547,3	565,6	620,4	684,1	686,4
<i>Cheltuieli recurente</i>	547,3	565,6	620,4	684,1	686,4
<i>Investiții capitale</i>					
Ordinea publică	2.303,1	2.685,8	2.943,6	3.145,7	2.924,8
<i>Cheltuieli recurente</i>	2.288,4	2.638,4	2.822,8	3.035,8	2.825,1
<i>Investiții capitale</i>	14,7	47,4	120,8	109,9	99,7

Justiția	644.2	853.5	832.1	1,049.0	1,062.4
<i>Cheltuieli recurente</i>	602.6	804.3	812.0	792.8	793.3
<i>Investiții capitale</i>	41.6	49.2	20.1	256.2	269.1
Penitenciare	394.3	513.4	688.1	803.5	1,165.5
<i>Cheltuieli recurente</i>	367.5	434.9	453.9	479.8	474.7
<i>Investiții capitale</i>	26.8	78.5	234.2	323.7	690.8
Servicii economice generale	290.6	368.0	452.6	446.9	410.0
<i>Cheltuieli recurente</i>	289.5	368.0	452.6	446.9	410.0
<i>Investiții capitale</i>	1.1				
Agricultura	1,340.6	1,856.2	1,874.3	1,701.6	1,573.9
<i>Cheltuieli recurente</i>	1,294.9	1,772.3	1,824.2	1,643.9	1,548.8
<i>Investiții capitale</i>	45.7	83.9	50.1	57.7	25.1
Energetica	157.9	335.6	446.9	658.8	653.7
<i>Cheltuieli recurente</i>	83.3	244.0	210.3	654.2	649.1
<i>Investiții capitale</i>	74.6	91.6	236.6	4.6	4.6
Minerit, industrie și construcții	61.8	53.3	53.8	53.8	53.8
<i>Cheltuieli recurente</i>	60.6	53.3	53.8	53.8	53.8
<i>Investiții capitale</i>	1.2				
Transporturi	2,573.1	3,644.3	3,947.8	3,858.5	4,427.0
<i>Cheltuieli recurente</i>	1,924.7	2,624.3	2,492.4	2,705.2	2,944.5
<i>Investiții capitale</i>	648.4	1,020.0	1,455.4	1,153.3	1,482.5
Turism	10.1	26.3	26.0	26.0	26.0
<i>Cheltuieli recurente</i>	10.1	26.3	26.0	26.0	26.0
<i>Investiții capitale</i>					
Protecția mediului	172.3	249.5	357.2	432.0	403.2
<i>Cheltuieli recurente</i>	159.1	233.5	336.2	384.2	361.0
<i>Investiții capitale</i>	13.2	16.0	21.0	47.8	42.2
Gospodăria comunală de locuințe	1,141.2	1,285.2	1,517.8	1,636.8	1,867.7
<i>Cheltuieli recurente</i>	669.6	624.5	978.4	928.6	905.3
<i>Investiții capitale</i>	471.6	660.7	539.4	708.2	962.4
Sănătate	6,470.8	7,147.7	7,709.6	8,931.3	9,245.9
<i>Cheltuieli recurente</i>	6,464.9	7,139.7	7,697.6	8,919.2	9,233.7
<i>Investiții capitale</i>	5.9	8.0	12.0	12.1	12.2
Tineret și sport	353.2	369.4	373.9	382.4	378.6
<i>Cheltuieli recurente</i>	346.6	362.2	363.7	369.2	365.4
<i>Investiții capitale</i>	6.6	7.2	10.2	13.2	13.2
Cultura	823.4	920.5	1,030.7	1,029.0	1,035.3
<i>Cheltuieli recurente</i>	767.3	868.2	972.5	964.2	959.2
<i>Investiții capitale</i>	56.1	52.3	58.2	64.8	76.1
Educație	8,556.6	9,613.1	9,803.4	9,697.0	9,469.1
<i>Cheltuieli recurente</i>	8,501.1	9,463.2	9,619.3	9,601.9	9,377.1
<i>Investiții capitale</i>	55.5	149.9	184.1	95.1	92.0
Protecție socială	17,265.5	19,064.4	20,565.0	22,430.5	23,967.7
<i>Cheltuieli recurente</i>	17,255.2	19,049.2	20,538.4	22,420.3	23,957.5
<i>Investiții capitale</i>	10.3	15.2	26.6	10.2	10.2
Știință și inovare	417.2	487.0	469.3	456.5	451.4
<i>Cheltuieli recurente</i>	417.2	486.4	469.2	456.4	451.3
<i>Investiții capitale</i>		0.6	0.1	0.1	0.1
Majorări salariale și reforme structurale			693.3	1,360.5	3,661.4
<i>Cheltuieli recurente</i>			693.3	1,360.5	3,661.4

III. Sold bugetar (1-2)	-2,508.7	-4,289.6	-3,828.5	-4,519.4	-4,825.1
IV. Surse de finantare, total (4+5+9)	2,508.7	4,289.6	3,828.5	4,519.4	4,825.1
ACTIVE FINANCIARE	338.7	-1546.8	-1174.4	-804.9	-575.8
CREANȚE INTERNE	402.3	920.0	460.0	460.0	460.0
<i>Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării</i>	318.6	220.0	210.0	210.0	210.0
<i>Alte creanțe interne ale bugetului</i>	83.7	700.0	250.0	250.0	250.0
DIFERENȚA DE CURS VALUTAR	-71.5				
CREDITE INTERNE ÎNTRE BUGETE	276.6				
ÎMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE ÎNTRE BUGETE	33.5				
ÎMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE INSTITUȚIILOR NEFINANCIARE ȘI FINANCIARE	-324.6	-2467.9	-1641.4	-1266.1	-1037.5
<i>Împrumuturi recreditate instituțiilor nefinanciare</i>	-284.3	-1386.3	-1022.9	-619.5	-683.7
<i>Împrumuturi recreditate instituțiilor financiare</i>	-40.3	-1081.6	-618.5	-646.6	-353.8
CREANȚE EXTERNE	22.4	1.1	7.0	1.2	1.7
<i>Garanții externe</i>	22.4	1.1	7.0	1.2	1.7
DATORII	3770.8	5449.4	4620.3	5230.6	5237.1
DATORII INTERNE	993.0	-268.0	505.0	3570.0	4810.0
VALORI MOBILIARE DE STAT EMISE PE PIAȚA PRIMARĂ	953.0	-218.0	715.0	3800.0	5050.0
ÎMPRUMUTURI INTERNE ÎNTRE BUGETE	-276.6				
ÎMPRUMUTURI INTERNE DE LA INSTITUȚIILE NEFINANCIARE ȘI FINANCIARE	-404.6				
ÎMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE ÎNTRE BUGETE	-33.5				
ÎMPRUMUTURI EXTERNE	3492.5	5717.4	4115.3	1660.6	427.1
<i>Primirea împrumuturilor externe</i>	4646.3	7714.6	7048.5	5092.7	4310.6
<i>Rambursarea împrumuturilor externe</i>	-1153.8	-1997.2	-2933.2	-3432.1	-3883.5
MODIFICAREA SOLDULUI DE MIJLOACE BĂNEȘTI	-1600.8	387.0	382.6	93.7	163.8

Annexa 2.1.2 : Estimările Bugetului Public Național, 2016-2020

Denumirea	executat	estimat	ponderea în PIB (%)		
			estimat		
			2016	2017	2018
I. VENITURI	34.1	36.1	34.9	34.4	33.9
IMPOZITE ȘI TAXE	21.7	22.1	22.0	21.9	21.7
IMPOZITE PE VENIT	4.8	4.8	5.0	5.0	5.0
<i>Impozit pe venitul persoanelor fizice</i>	2.4	2.3	2.4	2.4	2.4
<i>Impozit pe venitul persoanelor juridice</i>	2.5	2.5	2.7	2.7	2.7
IMPOZITE PE PROPRIETATE	0.3	0.4	0.3	0.3	0.3
<i>Impozitul funciar</i>	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
<i>Impozitul pe bunurile imobiliare</i>	0.1	0.2	0.2	0.2	0.1
<i>Impozit privat</i>	0.003	0.002	0.002	0.002	0.002
<i>Impozitul pe avere</i>	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
IMPOZITE ȘI TAXE PE MĂRFURI ȘI SERVICII	15.4	16.0	15.8	15.6	15.5
Taxa pe valoarea adăugată	10.8	11.2	11.2	11.1	11.1
<i>Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova</i>	4.0	4.1	4.1	4.1	4.0
<i>Taxa pe valoarea adăugată la marfurile importate</i>	8.7	8.8	8.8	8.8	8.7
<i>Restituirea taxei pe valoarea adăugată</i>	-1.9	-1.6	-1.7	-1.7	-1.7
Accize	3.4	3.6	3.5	3.5	3.5
<i>Accize la mărfurile produse pe teritoriul Republicii Moldova</i>	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3
<i>Accize la marfurile importate</i>	3.1	3.3	3.3	3.3	3.3
<i>Restituirea accizelor</i>	-0.1	-0.1	-0.1	-0.1	-0.1
Taxe pentru servicii specifice	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2
Taxe și plăți pentru utilizarea mărfurilor și pentru practicarea unor genuri de activitate	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2
Alte taxe pentru mărfuri și servicii	0.6	0.6	0.6	0.5	0.5
<i>Taxa pentru folosirea drumurilor</i>	0.5	0.5	0.5	0.4	0.4
TAXA ASUPRA COMERȚULUI EXTERIOR ȘI OPERAȚIUNILOR EXTERNE	1.1	0.9	0.9	0.9	0.9
CONTRIBUȚII ȘI PRIME DE ASIGURĂRI OBLIGATORII	9.8	10.5	10.3	10.2	10.2
CONTRIBUȚII DE ASIGURĂRI SOCIALE DE STAT OBLIGATORII	7.4	8.0	7.8	7.8	7.8
PRIME DE ASIGURARE OBLIGATORIE DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ	2.4	2.5	2.5	2.5	2.4
GRANTURI	1.0	2.1	1.3	0.7	0.6
GRANTURI DA LA GUVERNELE ALTOR STATE	0.1	0.1			
GRANTURI DE LA ORGANIZAȚIILE INTERNAȚIONALE	0.9	2.0	1.3	0.7	0.6
ALTE VENITURI	1.5	1.5	1.3	1.6	1.4
dintre care					
VENITURI DIN PROPRIETATE	0.3	0.2	0.3	0.3	0.3
VENITURI DIN VÎNZAREA MĂRFURILOR ȘI SERVICIILOR	1.0	1.0	0.8	0.8	0.7
II. CHELTUIELI	35.9	39.1	37.3	37.0	36.4
<i>Cheltuieli recurente</i>	34.8	37.5	35.5	35.3	34.5
<i>Investiții capitale</i>	1.1	1.6	1.8	1.6	2.0
Servicii generale de stat	2.0	2.4	2.3	2.2	2.0
<i>Cheltuieli recurente</i>	2.0	2.3	2.2	2.2	2.0
<i>Investiții capitale</i>	0.0	0.0	0.0		
Afaceri externe	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2
<i>Investiții capitale</i>					
Serviciul datoriei	1.3	1.4	1.2	1.2	1.2
<i>Cheltuieli recurente</i>	1.3	1.4	1.2	1.2	1.2
<i>Investiții capitale</i>					
Apărarea națională	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
<i>Investiții capitale</i>					
Ordinea publică	1.7	1.9	1.8	1.8	1.5
<i>Cheltuieli recurente</i>	1.7	1.8	1.7	1.7	1.5
<i>Investiții capitale</i>	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1

Justiția	0.5	0.6	0.5	0.6	0.6
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.4	0.6	0.5	0.4	0.4
<i>Investiții capitale</i>	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1
Penitenciare	0.3	0.4	0.4	0.5	0.6
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2
<i>Investiții capitale</i>	0.0	0.1	0.1	0.2	0.4
Servicii economice generale	0.2	0.3	0.3	0.3	0.2
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.2	0.3	0.3	0.3	0.2
<i>Investiții capitale</i>	0.0				
Agricultura	1.0	1.3	1.2	1.0	0.8
<i>Cheltuieli recurente</i>	1.0	1.2	1.1	0.9	0.8
<i>Investiții capitale</i>	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0
Energetica	0.1	0.2	0.3	0.4	0.3
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.1	0.2	0.1	0.4	0.3
<i>Investiții capitale</i>	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0
Minerit, industrie și construcții	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
<i>Investiții capitale</i>	0.0				
Transporturi	1.9	2.6	2.4	2.2	2.3
<i>Cheltuieli recurente</i>	1.4	1.8	1.5	1.5	1.5
<i>Investiții capitale</i>	0.5	0.7	0.9	0.7	0.8
Turism	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
<i>Investiții capitale</i>					
Protecția mediului	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2
<i>Investiții capitale</i>	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Gospodăria comunală de locuințe	0.8	0.9	0.9	0.9	1.0
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.5	0.4	0.6	0.5	0.5
<i>Investiții capitale</i>	0.3	0.5	0.3	0.4	0.5
Sănătate	4.8	5.0	4.8	5.1	4.8
<i>Cheltuieli recurente</i>	4.8	5.0	4.8	5.1	4.8
<i>Investiții capitale</i>	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Tineret și sport	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2
<i>Investiții capitale</i>	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Cultura	0.6	0.6	0.6	0.6	0.5
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.6	0.6	0.6	0.5	0.5
<i>Investiții capitale</i>	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Educație	6.3	6.7	6.1	5.5	4.9
<i>Cheltuieli recurente</i>	6.3	6.6	5.9	5.4	4.9
<i>Investiții capitale</i>	0.0	0.1	0.1	0.1	0.0
Protecție socială	12.8	13.4	12.7	12.7	12.5
<i>Cheltuieli recurente</i>	12.8	13.3	12.7	12.7	12.5
<i>Investiții capitale</i>	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Știință și inovare	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2
<i>Investiții capitale</i>		0.0	0.0	0.0	0.0
Majorari salariale și reforme structurale			0.4	0.8	1.9
<i>Cheltuieli recurente</i>			0.4	0.8	1.9
	-1.9	-3.0	-2.4	-2.6	-2.5

III. Sold bugetar (1-2)	-1,9	-3,0	-2,4	-2,6	-2,5
IV. Surse de finantare, total (4+5+9)	1,9	3,0	2,4	2,6	2,5
ACTIVE FINANCIARE	0,3	-1,1	-0,7	-0,5	-0,3
CREANȚE INTERNE	0,3	0,6	0,3	0,3	0,2
<i>Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării</i>	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
<i>Alte creanțe interne ale bugetului</i>	0,06	0,49	0,15	0,14	0,13
DIFERENȚA DE CURS VALUTAR					
CREDITE INTERNE ÎNTRE BUGETE	0,2				
ÎMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE ÎNTRE BUGETE	0,02				
ÎMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE INSTITUȚIILOR NEFINANCIARE ȘI FINANCIARE	-0,2	-1,7	-1,0	-0,7	-0,5
<i>Împrumuturi recreditate instituțiilor nefinanciare</i>	-0,2	-1,0	-0,6	-0,4	-0,4
<i>Împrumuturi recreditate instituțiilor financiare</i>	0,0	-0,8	-0,4	-0,4	-0,2
CREANȚE EXTERNE	0,017	0,001	0,004	0,001	0,001
<i>Garanții externe</i>	0,017	0,001	0,004	0,001	0,001
DĂTORII	2,8	3,8	2,9	3,0	2,7
DĂTORII INTERNE	0,7	-0,2	0,3	2,0	2,5
VALORI MOBILIARE DE STAT CU EXCEPȚIA ACȚIUNILOR	0,7	-0,2	0,4	2,2	2,6
ÎMPRUMUTURI INTERNE ÎNTRE BUGETE	-0,2				
ÎMPRUMUTURI INTERNE DE LA INSTITUȚIILE NEFINANCIARE ȘI FINANCIARE	-0,3				
ÎMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE ÎNTRE BUGETE	-0,02				
ÎMPRUMUTURI EXTERNE	2,6	4,0	2,5	0,9	0,2
<i>Primirea împrumuturilor externe</i>	3,4	5,4	4,4	2,9	2,2
<i>Rambursarea împrumuturilor externe</i>	-0,9	-1,4	-1,8	-1,9	-2,0

Anexa 2.1.3 : Estimările Bugetului Public Național, 2016-2020 (ponderea în suma totală, %)

Denumirea	executat	estimat	estimat		
	2016	2017	2018	2019	2020
I. VENITURI	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
IMPOZITE ȘI TAXE	63.6	61.1	63.1	63.6	64.1
IMPOZITE PE VENIT	14.2	13.4	14.4	14.6	14.8
<i>Impozit pe venitul persoanelor fizice</i>	6.9	6.4	6.8	6.9	7.0
<i>Impozit pe venitul persoanelor juridice</i>	7.3	7.0	7.6	7.7	7.9
IMPOZITE PE PROPRIETATE	0.9	1.1	0.9	0.9	0.8
<i>Impozitul funciar</i>	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3
<i>Impozitul pe bunurile imobiliare</i>	0.4	0.6	0.5	0.5	0.4
<i>Impozit privat</i>	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01
<i>Impozitul pe avere</i>	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
IMPOZITE ȘI TAXE PE MĂRFURI ȘI SERVICII	45.3	44.3	45.1	45.4	45.8
Taxa pe valoarea adăugată	31.7	31.0	32.1	32.4	32.6
<i>Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova</i>	11.7	11.3	11.7	11.8	11.9
<i>Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile importate</i>	25.6	24.2	25.2	25.5	25.7
<i>Restituirea taxei pe valoarea adăugată</i>	-5.6	-4.5	-4.9	-4.9	-5.0
Accize	9.9	9.8	9.9	10.1	10.4
<i>Accize la mărfurile produse pe teritoriul Republicii Moldova</i>	1.2	1.0	0.9	0.9	0.9
<i>Accize la mărfurile importate</i>	9.1	9.2	9.4	9.6	9.9
<i>Restituirea accizelor</i>	-0.4	-0.3	-0.3	-0.3	-0.4
Taxe pentru servicii specifice	0.9	0.8	0.8	0.7	0.7
Taxe și plăți pentru utilizarea mărfurilor și pentru practicarea unor genuri de activitate	1.0	0.9	0.7	0.6	0.6
Alte taxe pentru mărfuri și servicii	1.8	1.7	1.6	1.5	1.4
<i>Taxa pentru folosirea drumurilor</i>	1.4	1.4	1.4	1.3	1.2
TAXA ASUPRA COMERȚULUI EXTERIOR ȘI OPERAȚIUNILOR EXTERNE	3.2	2.5	2.7	2.7	2.7
CONTRIBUȚII ȘI PRIME DE ASIGURĂRI OBLIGATORII	28.9	29.0	29.4	29.8	30.2
CONTRIBUȚII DE ASIGURĂRI SOCIALE DE STAT OBLIGATORII	21.8	22.1	22.4	22.7	22.9
PRIME DE ASIGURARE OBLIGATORIE DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ	7.1	6.9	7.0	7.1	7.2
GRANTURI	3.0	5.9	3.7	2.0	1.7
GRANTURI DA LA GUVERNELE ALTOR STATE	0.4	0.2			
GRANTURI DE LA ORGANIZAȚIILE INTERNAȚIONALE	2.6	5.6	3.7	2.0	1.7
ALTE VENITURI	4.5	4.0	3.9	4.6	4.0
dintre care					
VENITURI DIN PROPRIETATE	0.8	0.6	0.8	0.8	0.8
VENITURI DIN VÎNZAREA MĂRFURILOR ȘI SERVICIILOR	3.0	2.7	2.4	2.2	2.1
II. CHELTUIELI	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
<i>Cheltuieli recurente</i>	96.9	95.9	95.1	95.6	94.6
<i>Investiții capitale</i>	3.1	4.1	4.9	4.4	5.4
Servicii generale de stat	5.7	6.0	6.0	6.0	5.5
<i>Cheltuieli recurente</i>	5.6	6.0	6.0	6.0	5.5
<i>Investiții capitale</i>	0.0	0.1	0.0		
Afaceri externe	0.8	0.8	0.7	0.6	0.6
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.8	0.8	0.7	0.6	0.6
<i>Investiții capitale</i>					
Serviciul datoriei	3.7	3.6	3.2	3.2	3.3
<i>Cheltuieli recurente</i>	3.7	3.6	3.2	3.2	3.3
<i>Investiții capitale</i>					
Apărarea națională	1.1	1.0	1.0	1.0	1.0
<i>Cheltuieli recurente</i>	1.1	1.0	1.0	1.0	1.0
<i>Investiții capitale</i>					
Ordinea publică	4.8	4.8	4.9	4.8	4.2
<i>Cheltuieli recurente</i>	4.7	4.7	4.7	4.7	4.0
<i>Investiții capitale</i>	0.0	0.1	0.2	0.2	0.1

Justiția	1.3	1.5	1.4	1.6	1.5
<i>Cheltuieli recurente</i>	1.2	1.4	1.3	1.2	1.1
<i>Investiții capitale</i>	0.1	0.1	0.0	0.4	0.4
Penitenciare	0.8	0.9	1.1	1.2	1.7
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.8	0.8	0.8	0.7	0.7
<i>Investiții capitale</i>	0.1	0.1	0.4	0.5	1.0
Servicii economice generale	0.6	0.7	0.7	0.7	0.6
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.6	0.7	0.7	0.7	0.6
<i>Investiții capitale</i>	0.0				
Agricultura	2.8	3.3	3.1	2.6	2.2
<i>Cheltuieli recurente</i>	2.7	3.2	3.0	2.5	2.2
<i>Investiții capitale</i>	0.1	0.2	0.1	0.1	0.0
Energetica	0.3	0.6	0.7	1.0	0.9
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.2	0.4	0.3	1.0	0.9
<i>Investiții capitale</i>	0.2	0.2	0.4	0.0	0.0
Minerit, industrie și construcții	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
<i>Investiții capitale</i>	0.0				
Transporturi	5.3	6.5	6.5	5.9	6.3
<i>Cheltuieli recurente</i>	4.0	4.7	4.1	4.1	4.2
<i>Investiții capitale</i>	1.3	1.8	2.4	1.8	2.1
Turism	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
<i>Investiții capitale</i>					
Protecția mediului	0.4	0.4	0.6	0.7	0.6
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.3	0.4	0.6	0.6	0.5
<i>Investiții capitale</i>	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1
Gospodăria comunală de locuințe	2.4	2.3	2.5	2.5	2.7
<i>Cheltuieli recurente</i>	1.4	1.1	1.6	1.4	1.3
<i>Investiții capitale</i>	1.0	1.2	0.9	1.1	1.4
Sănătate	13.4	12.8	12.8	13.7	13.2
<i>Cheltuieli recurente</i>	13.3	12.8	12.7	13.7	13.2
<i>Investiții capitale</i>	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Tineret și sport	0.7	0.7	0.6	0.6	0.5
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.7	0.6	0.6	0.6	0.5
<i>Investiții capitale</i>	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Cultura	1.7	1.6	1.7	1.6	1.5
<i>Cheltuieli recurente</i>	1.6	1.6	1.6	1.5	1.4
<i>Investiții capitale</i>	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Educație	17.7	17.2	16.2	14.9	13.5
<i>Cheltuieli recurente</i>	17.5	16.9	15.9	14.7	13.4
<i>Investiții capitale</i>	0.1	0.3	0.3	0.1	0.1
Protecție socială	35.6	34.1	34.1	34.4	34.2
<i>Cheltuieli recurente</i>	35.6	34.1	34.0	34.4	34.2
<i>Investiții capitale</i>	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Știință și inovare	0.9	0.9	0.8	0.7	0.6
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.9	0.9	0.8	0.7	0.6
<i>Investiții capitale</i>		0.0	0.0	0.0	0.0
Majorari salariale și reforme structurale			1.1	2.1	5.2
<i>Cheltuieli recurente</i>			1.1	2.1	5.2

IV. Surse de finantare, total (4+5+9)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
ACTIVE FINANCIARE	13,5	-36,1	-30,7	-17,8	-11,9
CREANȚE INTERNE	16,0	21,4	12,0	10,2	9,5
<i>Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării</i>	12,7	5,1	5,5	4,6	4,4
<i>Alte creanțe interne ale bugetului</i>	3,3	16,3	6,5	5,5	5,2
DIFERENȚA DE CURS VALUTAR					
CREDITE INTERNE ÎNTRE BUGETE	11,0				
ÎMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE ÎNTRE BUGETE	1,3				
ÎMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE INSTITUȚIILOR NEFINANCIARE ȘI FINANCIARE	-12,9	-57,5	-42,9	-28,0	-21,5
<i>Împrumuturi recreditare instituțiilor nefinanciare</i>	-11,3	-32,3	-26,7	-13,7	-14,2
<i>Împrumuturi recreditare instituțiilor financiare</i>	-1,6	-25,2	-16,2	-14,3	-7,3
CREANȚE EXTERNE	0,9	0,0	0,18	0,03	0,04
<i>Garanții externe</i>	0,9	0,0	0,18	0,03	0,04
DATORII	150,3	127,0	120,7	115,7	108,5
DATORII INTERNE	39,6	-6,2	13,2	79,0	99,7
VALORI MOBILIARE DE STAT CU EXCEPȚIA ACȚIUNILOR	38,0	-5,1	18,7	84,1	104,7
ÎMPRUMUTURI INTERNE ÎNTRE BUGETE	-11,0				
ÎMPRUMUTURI INTERNE DE LA INSTITUȚIILE NEFINANCIARE ȘI FINANCIARE	-16,1				
ÎMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE ÎNTRE BUGETE	-1,3				
ÎMPRUMUTURI EXTERNE	139,2	133,3	107,5	36,7	8,9
<i>Primirea împrumuturilor externe</i>	185,2	179,8	184,1	112,7	89,3
<i>Rambursarea împrumuturilor externe</i>	-46,0	-46,6	-76,6	-75,9	-80,5
MODIFICAREA SOLDULUI DE MIJLOACE BĂNEȘTI	-63,8	9,0	10,0	2,1	3,4

Anexa 2.2.1 : Estimările Bugetului de Stat, 2016-2020 (mil. lei)

Denumirea	executat	aprobat	estimat		
	2016	2017	2018	2019	2020
I. VENITURI	28879,6	32839,2	36049,6	38455,0	41143,5
IMPOZITE ȘI TAXE	26125,6	28268,5	32346,1	35040,5	38030,1
IMPOZITE PE VENIT	4663,4	4982,2	5848,4	6381,1	6951,6
<i>Impozit pe venitul persoanelor fizice</i>	1371,6	1428,8	1642,4	1798,4	1956,2
<i>Impozit pe venitul persoanelor juridice</i>	3291,8	3553,4	4206,0	4582,7	4995,4
IMPOZITE PE PROPRIETATE	37,9	57,0	57,0	57,0	57,0
<i>Impozit privat</i>	3,1	2,0	2,0	2,0	2,0
<i>Impozitul pe avere</i>	34,8	55,0	55,0	55,0	55,0
IMPOZITE ȘI TAXE PE MĂRFURI ȘI SERVICII	19972,5	21963,8	24940,6	26977,5	29261,9
<i>Taxa pe valoarea adăugată</i>	14504,8	15964,2	18089,2	19577,7	21195,7
<i>Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova</i>	5315,4	5757,8	6574,1	7091,5	7690,2
<i>Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile importate</i>	11761,0	12510,0	14267,4	15485,0	16774,6
<i>Restituirea taxei pe valoarea adăugată</i>	-2571,6	-2303,6	-2752,3	-2998,8	-3269,1
Accize	4545,8	5074,2	5604,4	6148,2	6809,6
<i>Accize la mărfurile produse pe teritoriul Republicii Moldova</i>	531,2	499,8	509,2	552,3	603,5
<i>Accize la mărfurile importate</i>	4181,6	4728,3	5289,5	5807,6	6436,8
<i>Restituirea accizelor</i>	-167,0	-153,9	-194,3	-211,7	-230,7
<i>Taxe pentru servicii specifice</i>	12,7	11,8	13,4	13,9	14,4
<i>Taxe și plăți pentru utilizarea mărfurilor și pentru practicarea unor activități</i>	433,4	410,9	339,6	340,6	342,2
<i>Alte taxe pentru mărfuri și servicii</i>	475,8	502,7	893,9	897,0	900,0
<i>Taxa pentru folosirea drumurilor</i>	331,8	385,9	771,8	771,8	771,8
TAXA ASUPRA COMERȚULUI EXTERIOR ȘI OPERAȚIUNILOR EXTERNE	1451,8	1265,5	1500,1	1624,9	1759,6
GRANTURI	1275,9	3025,7	2080,6	1194,8	1091,9
GRANTURI DA LA GUVERNELE ALTOR STATE	110,0	124,6			
GRANTURI DE LA ORGANIZAȚIILE INTERNAȚIONALE	1165,9	2901,1	2080,6	1194,8	1091,9
ALTE VENITURI	1466,9	1526,0	1613,7	2212,0	2021,5
dintre care					
VENITURI DIN PROPRIETATE	233,8	191,2	364,2	374,9	373,5
VENITURI DIN VÎNZAREA MĂRFURILOR ȘI SERVICIILOR	1014,4	1040,7	968,6	977,3	985,4
AMENZI ȘI SANCTIUNI	170,9	205,0	240,4	260,9	269,9
DONAȚII VOLUNTARE	30,2	16,8	16,7	16,7	15,8
ALTE VENITURI	17,6	72,3	23,8	582,2	376,9
Transferuri primite în cadrul BPN	11,1	19,0	9,4	7,7	
II. CHELTUIELI	32313,2	36994,8	39878,1	42974,4	45968,6
Cheltuieli recurente	31353,3	35192,0	37532,3	40947,4	43238,8
<i>inclusiv:</i>					
<i>transferuri la bugetele locale</i>	8263,7	8310,9	9644,9	10230,3	10853,1
<i>transferuri la FAOAM</i>	2512,7	2593,0	2762,0	2895,7	3027,0
<i>transferuri la BASS</i>	5016,0	6105,2	6327,9	6978,9	7303,9
<i>Investiții capitale</i>	959,9	1802,8	2345,8	2027,0	2729,8
Servicii generale de stat	2974,5	3448,8	3703,6	3988,6	3898,4
Cheltuieli recurente	2956,4	3413,8	3691,6	3988,6	3898,4
<i>transferuri la bugetele locale</i>	1311,0	1353,3	1529,4	1657,4	1801,1
<i>transferuri cu destinație generală</i>	1169,2	1225,2	1421,1	1567,9	1711,6
<i>transferuri cu destinație specială</i>	41,7	43,8	8,3	4,5	4,5
<i>transferuri din fondul de compensare</i>	100,1	84,3	100,0	85,0	85,0
<i>Investiții capitale</i>	18,1	35,0	12,0		
Afaceri externe	372,9	464,7	422,1	421,9	435,6
Cheltuieli recurente	372,9	464,7	422,1	421,9	435,6
<i>Investiții capitale</i>					
Serviciul datoriei	1747,2	1933,6	1878,7	2025,1	2252,7
Cheltuieli recurente	1747,2	1933,6	1878,7	2025,1	2252,7
<i>Investiții capitale</i>					
Apărarea națională	538,4	555,1	609,8	673,5	675,8
Cheltuieli recurente	538,4	555,1	609,8	673,5	675,8
<i>Investiții capitale</i>					
Ordinea publică	2292,2	2676,2	2933,4	3135,5	2914,6
Cheltuieli recurente	2277,5	2628,8	2812,6	3025,6	2814,9
<i>Investiții capitale</i>	14,7	47,4	120,8	109,9	99,7

Justiția	644.2	853.5	832.1	1049.0	1062.4
<i>Cheltuieli recurente</i>	602.6	804.3	812.0	792.8	793.3
<i>Investiții capitale</i>	41.6	49.2	20.1	256.2	269.1
Penitenciare	394.3	513.4	688.1	803.5	1165.5
<i>Cheltuieli recurente</i>	367.5	434.9	453.9	479.8	474.7
<i>Investiții capitale</i>	26.8	78.5	234.2	323.7	690.8
Servicii economice generale	387.5	448.4	479.7	474.0	437.1
<i>Cheltuieli recurente</i>	387.5	448.4	479.7	474.0	437.1
<i>Investiții capitale</i>					
Agricultura	1301.5	1819.2	1836.5	1663.8	1536.1
<i>Cheltuieli recurente</i>	1263.9	1738.3	1787.7	1607.4	1512.3
<i>Investiții capitale</i>	37.6	80.9	48.8	56.4	23.8
Energetica	151.9	330.0	439.2	651.1	646.0
<i>Cheltuieli recurente</i>	82.5	238.4	207.2	651.1	646.0
<i>Investiții capitale</i>	69.4	91.6	232.0		
Minerit, industrie și construcții	38.2	38.5	38.3	38.3	38.3
<i>Cheltuieli recurente</i>	38.2	38.5	38.3	38.3	38.3
<i>Investiții capitale</i>					
Transporturi	1719.0	2516.1	3497.2	3357.9	3871.4
<i>Cheltuieli recurente</i>	1100.2	1522.1	2087.2	2300.0	2539.3
<i>transferuri la bugetele locale</i>	15.3		736.2	736.2	736.2
<i>Investiții capitale</i>	618.8	994.0	1410.0	1057.9	1332.1
Turism	10.1	26.3	26.0	26.0	26.0
<i>Cheltuieli recurente</i>	10.1	26.3	26.0	26.0	26.0
<i>Investiții capitale</i>					
Protecția mediului	161.9	230.6	329.1	388.9	350.1
<i>Cheltuieli recurente</i>	158.9	230.6	324.2	372.2	349.0
<i>transferuri la bugetele locale</i>	20.2	0.8	0.8	0.8	0.8
<i>Investiții capitale</i>	3.0		4.9	16.7	1.1
Gospodăria comunală de locuințe	381.2	579.2	355.5	384.6	475.0
<i>Cheltuieli recurente</i>	306.6	318.4	304.4	254.6	231.3
<i>transferuri la bugetele locale</i>	240.9				
<i>Investiții capitale</i>	74.6	260.8	51.1	130.0	243.7
Sănătate	3233.2	3414.1	3619.5	4499.2	4435.8
<i>Cheltuieli recurente</i>	3233.1	3411.1	3612.5	4492.1	4428.6
<i>inclusiv transferuri la FAOAM</i>	2512.7	2593.0	2762.0	2895.7	3027.0
<i>Investiții capitale</i>	0.1	3.0	7.0	7.1	7.2
Tineret și sport	282.8	291.8	295.4	303.9	300.1
<i>Cheltuieli recurente</i>	282.4	291.8	292.4	297.9	294.1
<i>transferuri la bugetele locale</i>	154.2	162.0	156.8	156.8	156.8
<i>Investiții capitale</i>	0.4		3.0	6.0	6.0
Cultura	346.8	384.6	457.3	450.6	451.9
<i>Cheltuieli recurente</i>	316.9	347.5	420.2	411.9	406.9
<i>Investiții capitale</i>	29.9	37.1	37.1	38.7	45.0
Educație	8269.1	9074.0	9147.9	9004.7	8759.1
<i>Cheltuieli recurente</i>	8249.2	8954.2	8999.5	8980.3	8747.8
<i>transferuri la bugetele locale</i>	6274.6	6519.6	6510.5	6528.3	6528.3
<i>Investiții capitale</i>	19.9	119.8	148.4	24.4	11.3
Protecție socială	6651.0	6911.8	7141.8	7882.2	8209.3
<i>Cheltuieli recurente</i>	6646.0	6906.8	7125.4	7882.2	8209.3
<i>inclusiv transferuri la bugetele locale</i>	247.5	275.2	255.2	258.3	260.3
<i>transferuri din Fondul republican de susținere socială a populației</i>	84.2	82.5	82.0	85.0	87.0
<i>transferuri cu destinație specială</i>	163.3	192.7	173.2	173.3	173.3
<i>inclusiv transferuri la BASS</i>	5016.0	6105.2	6327.9	6978.9	7303.9
<i>Investiții capitale</i>	5.0	5.0	16.4		
Știință și inovare	415.3	484.9	467.2	454.4	449.3
<i>Cheltuieli recurente</i>	415.3	484.4	467.2	454.4	449.3
<i>Investiții capitale</i>		0.5			
Majorări salariale și reforme structurale			679.7	1297.7	3578.1
<i>Cheltuieli recurente</i>			679.7	1297.7	3578.1
<i>inclusiv transferuri la bugetele locale</i>			456.0	892.5	1369.6

III. Sold bugetar (1-2)	-3433.6	-4155.6	-3828.5	-4519.4	-4825.1
IV. Surse de finantare, total (4+5+9)	3433.6	4155.6	3828.5	4519.4	4825.1
ACTIVE FINANCIARE	312.9	-1495.3	-1122.8	-754.9	-527.0
CREANȚE INTERNE	384.1	920.0	460.0	460.0	460.0
<i>Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării</i>	300.4	220.0	210.0	210.0	210.0
<i>Alte creanțe interne ale bugetului</i>	83.7	700.0	250.0	250.0	250.0
DIFERENȚA DE CURS VALUTAR	-72.2				
CREDITE INTERNE ÎNTRE BUGETE	276.6				
ÎMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE ÎNTRE BUGETE	33.5	51.5	51.6	50.0	48.8
ÎMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE INSTITUȚIILOR NEFINANCIARE ȘI FINANCIARE	-331.5	-2467.9	-1641.4	-1266.1	-1037.5
<i>Împrumuturi recreditate instituțiilor nefinanciare</i>	-291.2	-1386.3	-1022.8	-619.5	-683.7
<i>Împrumuturi recreditate instituțiilor financiare</i>	-40.2	-1081.6	-618.6	-646.6	-353.8
CREANȚE EXTERNE	22.4	1.1	7.0	1.2	1.7
<i>Garanții externe</i>	22.4	1.1	7.0	1.2	1.7
DATORII	4112.5	5231.0	4622.0	5232.4	5346.7
DATORII INTERNE	993.0	-268.0	505.0	3570.0	4810.0
VALORI MOBILIARE DE STAT CU EXCEPȚIA ACȚIUNILOR	953.0	-218.0	715.0	3800.0	5050.0
ÎMPRUMUTURI INTERNE ÎNTRE BUGETE	-276.6				
ÎMPRUMUTURI INTERNE DE LA INSTITUȚIILE NEFINANCIARE ȘI FINANCIARE	-87.7				
ÎMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE ÎNTRE BUGETE					
ÎMPRUMUTURI EXTERNE	3483.8	5499.0	4117.0	1662.4	536.7
<i>Primirea împrumuturilor externe</i>	4591.1	7397.2	6953.0	4994.0	4310.6
<i>Rambursarea împrumuturilor externe</i>	-1107.3	-1898.2	-2836.0	-3331.6	-3773.9
MODIFICAREA SOLDULUI DE MIJLOACE BĂNEȘTI	-991.8	419.9	329.3	41.9	5.4

Anexa 2.2.2 : Estimările Bugetului de Stat, 2016-2020

Denumirea	ponderea în PIB (%)				
	executat	aprobat	estimat		
	2016	2017	2018	2019	2020
I. VENITURI	21.4	23.0	22.3	21.8	21.4
IMPOZITE ȘI TAXE	19.4	19.8	20.0	19.9	19.8
IMPOZITE PE VENIT	3.5	3.5	3.6	3.6	3.6
<i>Impozit pe venitul persoanelor fizice</i>	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
<i>Impozit pe venitul persoanelor juridice</i>	2.4	2.5	2.6	2.6	2.6
IMPOZITE PE PROPRIETATE	0.03	0.04	0.0	0.0	0.0
<i>Impozit privat</i>	0.002	0.001	0.001	0.001	0.001
<i>Impozitul pe avere</i>	0.03	0.04	0.0	0.0	0.0
IMPOZITE ȘI TAXE PE MĂRFURI ȘI SERVICII	14.8	15.4	15.4	15.3	15.2
<i>Taxa pe valoarea adăugată</i>	10.7	11.2	11.2	11.1	11.0
<i>Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova</i>	3.9	4.0	4.1	4.0	4.0
<i>Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile importate</i>	8.7	8.8	8.8	8.8	8.7
<i>Restituirea taxei pe valoarea adăugată</i>	-1.9	-1.6	-1.7	-1.7	-1.7
Accize	3.4	3.6	3.5	3.5	3.5
<i>Accize la mărfurile produse pe teritoriul Republicii Moldova</i>	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3
<i>Accize la mărfurile importate</i>	3.1	3.3	3.3	3.3	3.3
<i>Restituirea accizelor</i>	-0.1	-0.1	-0.1	-0.1	-0.1
<i>Taxe pentru servicii specifice</i>	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01
<i>Taxe și plăți pentru utilizarea mărfurilor și pentru practicarea unor genuri de activitate</i>	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2
<i>Alte taxe pentru mărfuri și servicii</i>	0.4	0.4	0.6	0.5	0.5
<i>Taxa pentru folosirea drumurilor</i>	0.2	0.3	0.5	0.4	0.4
TAXA ASUPRA COMERȚULUI EXTERIOR ȘI OPERAȚIUNILOR EXTERNE	1.1	0.9	0.9	0.9	0.9
GRANTURI	0.9	2.1	1.3	0.7	0.6
GRANTURI DA LA GUVERNELE ALTOR STATE	0.1	0.1			
GRANTURI DE LA ORGANIZAȚIILE INTERNAȚIONALE	0.9	2.0	1.3	0.7	0.6
ALTE VENITURI	1.1	1.1	1.0	1.3	1.1
dintre care					
VENITURI DIN PROPRIETATE	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2
VENITURI DIN VÎNZAREA MĂRFURILOR ȘI SERVICIILOR	0.8	0.7	0.6	0.6	0.5
Transferuri primite în cadrul BPN	0.01	0.01	0.01	0.00	
II. CHELTUIELI	23.9	25.9	24.6	24.4	23.9
<i>Cheltuieli recurente</i>	23.2	24.6	23.2	23.2	22.5
<i>inclusiv:</i>					
<i>transferuri la bugetele locale</i>	6.1	5.8	6.0	5.8	5.6
<i>transferuri la FAOAM</i>	1.9	1.8	1.7	1.6	1.6
<i>transferuri la BASS</i>	3.7	4.3	3.9	4.0	3.8
<i>Investiții capitale</i>	0.7	1.3	1.4	1.1	1.4
Servicii generale de stat	2.2	2.4	2.3	2.3	2.0
<i>Cheltuieli recurente</i>	2.2	2.4	2.3	2.3	2.0
<i>transferuri la bugetele locale</i>	1.0	0.9	0.9	0.9	0.9
<i>transferuri cu destinație generală</i>	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9
<i>transferuri cu destinație specială</i>	0.03	0.03	0.01	0.003	0.002
<i>transferuri din fondul de compensare</i>	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0
<i>Investiții capitale</i>	0.01	0.02	0.01		
Afaceri externe	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2
<i>Investiții capitale</i>					
Serviciul datoriei	1.3	1.4	1.2	1.1	1.2
<i>Cheltuieli recurente</i>	1.3	1.4	1.2	1.1	1.2
<i>Investiții capitale</i>					
Apărarea națională	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
<i>Investiții capitale</i>					
Ordinea publică	1.7	1.9	1.8	1.8	1.5
<i>Cheltuieli recurente</i>	1.7	1.8	1.7	1.7	1.5
<i>Investiții capitale</i>	0.01	0.03	0.1	0.1	0.1

Justiția	0.5	0.6	0.5	0.6	0.6
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.4	0.6	0.5	0.4	0.4
<i>Investiții capitale</i>	0.03	0.03	0.01	0.1	0.1
Penitenciare	0.3	0.4	0.4	0.5	0.6
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2
<i>Investiții capitale</i>	0.0	0.1	0.1	0.2	0.4
Servicii economice generale	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2
<i>Investiții capitale</i>					
Agricultura	1.0	1.3	1.1	0.9	0.8
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.9	1.2	1.1	0.9	0.8
<i>Investiții capitale</i>	0.03	0.1	0.03	0.03	0.01
Energetica	0.1	0.2	0.3	0.4	0.3
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.1	0.2	0.1	0.4	0.3
<i>Investiții capitale</i>	0.1	0.1	0.1		
Minerit, industrie și construcții	0.03	0.03	0.02	0.02	0.02
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.03	0.03	0.02	0.02	0.02
<i>Investiții capitale</i>					
Transporturi	1.3	1.8	2.2	1.9	2.0
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.8	1.1	1.3	1.3	1.3
<i>transferuri la bugetele locale</i>	0.01		0.5	0.4	0.4
<i>Investiții capitale</i>	0.5	0.7	0.9	0.6	0.7
Turism	0.01	0.02	0.02	0.01	0.01
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.01	0.02	0.02	0.01	0.01
<i>Investiții capitale</i>					
Protecția mediului	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2
<i>transferuri la bugetele locale</i>	0.01	0.0006	0.0005	0.0005	0.0004
<i>Investiții capitale</i>	0.002		0.003	0.01	0.00
Gospodăria comunală de locuințe	0.3	0.4	0.2	0.2	0.2
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.2	0.2	0.2	0.1	0.1
<i>transferuri la bugetele locale</i>	0.2				
<i>Investiții capitale</i>	0.1	0.2	0.0	0.1	0.1
Sănătate	2.4	2.4	2.2	2.6	2.3
<i>Cheltuieli recurente</i>	2.4	2.4	2.2	2.5	2.3
<i>inclusiv transferuri la FAOAM</i>	1.9	1.8	1.7	1.6	1.6
<i>Investiții capitale</i>	0.0001	0.002	0.004	0.004	0.004
Tineret și sport	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
<i>transferuri la bugetele locale</i>	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
<i>Investiții capitale</i>	0.0003		0.002	0.003	0.003
Cultura	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.2	0.2	0.3	0.2	0.2
<i>Investiții capitale</i>	0.02	0.03	0.02	0.02	0.02
Educație	6.1	6.4	5.7	5.1	4.6
<i>Cheltuieli recurente</i>	6.1	6.3	5.6	5.1	4.5
<i>transferuri la bugetele locale</i>	4.7	4.6	4.0	3.7	3.4
<i>Investiții capitale</i>	0.01	0.1	0.1	0.01	0.01
Protecție socială	4.9	4.8	4.4	4.5	4.3
<i>Cheltuieli recurente</i>	4.9	4.8	4.4	4.5	4.3
<i>inclusiv transferuri la bugetele locale</i>	0.2	0.2	0.2	0.1	0.1
<i>transferuri din Fondul republican de susținere socială a populației</i>	0.1	0.1	0.1	0.05	0.05
<i>transferuri cu destinație specială</i>	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
<i>inclusiv transferuri la BASS</i>	3.7	4.3	3.9	4.0	3.8
<i>Investiții capitale</i>	0.004	0.004	0.01		
Știință și inovare	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2
<i>Investiții capitale</i>		0.0004			
Majorari salariale și reforme structurale			0.4	0.7	1.9
<i>Cheltuieli recurente</i>			0.4	0.7	1.9
<i>inclusiv transferuri la bugetele locale</i>			0.3	0.5	0.7

III. Sold bugetar (1-2)	-2.5	-2.9	-2.4	-2.6	-2.5
IV. Surse de finantare, total (4+5+9)	2.5	2.9	2.4	2.6	2.5
ACTIVE FINANCIARE	0.2	-1.0	-0.7	-0.4	-0.3
CREANȚE INTERNE	0.3	0.6	0.3	0.3	0.2
<i>Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării</i>	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1
<i>Alte creanțe interne ale bugetului</i>	0.1	0.5	0.2	0.1	0.1
DIFERENȚA DE CURS VALUTAR	-0.1				
CREDITE INTERNE ÎNTRE BUGETE	0.2				
ÎMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE ÎNTRE BUGETE	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ÎMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE INSTITUȚIILOR NEFINANCIARE ȘI FINANCIARE	-0.2	-1.7	-1.0	-0.7	-0.5
<i>Împrumuturi recreditate instituțiilor nefinanciare</i>	-0.2	-1.0	-0.6	-0.4	-0.4
<i>Împrumuturi recreditate instituțiilor financiare</i>	0.0	-0.8	-0.4	-0.4	-0.2
CREANȚE EXTERNE	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
<i>Garanții externe</i>	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
DATORII	3.0	3.7	2.9	3.0	2.8
DATORII INTERNE	0.7	-0.2	0.3	2.0	2.5
VALORI MOBILIARE DE STAT CU EXCEPȚIA ACȚIUNILOR	0.7	-0.2	0.4	2.2	2.6
ÎMPRUMUTURI INTERNE ÎNTRE BUGETE	-0.2				
ÎMPRUMUTURI INTERNE DE LA INSTITUȚIILE NEFINANCIARE ȘI FINANCIARE	-0.1				
ÎMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE ÎNTRE BUGETE					
ÎMPRUMUTURI EXTERNE	2.6	3.9	2.5	0.9	0.3
<i>Primirea împrumuturilor externe</i>	3.4	5.2	4.3	2.8	2.2
<i>Rambursarea împrumuturilor externe</i>	-0.8	-1.3	-1.8	-1.9	-2.0
MODIFICAREA SOLDULUI DE MIJLOACE BĂNEȘTI	-0.7	0.3	0.2	0.0	0.0

Anexa 2.2.3 : Estimările Bugetului de Stat, 2016-2020

Denumirea	ponderea în suma totala (%)				
	executat	aprobat	estimat		
	2016	2017	2018	2019	2020
I. VENITURI	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
IMPOZITE ȘI TAXE	90.5	86.1	89.7	91.1	92.4
IMPOZITE PE VENIT	16.1	15.2	16.2	16.6	16.9
<i>Impozit pe venitul persoanelor fizice</i>	4.7	4.4	4.6	4.7	4.8
<i>Impozit pe venitul persoanelor juridice</i>	11.4	10.8	11.7	11.9	12.1
IMPOZITE PE PROPRIETATE	0.1	0.2	0.2	0.1	0.1
<i>Impozit privat</i>	0.01	0.01	0.01	0.01	0.00
<i>Impozitul pe avere</i>	0.1	0.2	0.2	0.1	0.1
IMPOZITE ȘI TAXE PE MĂRFURI ȘI SERVICII	69.2	66.9	69.2	70.2	71.1
<i>Taxa pe valoarea adaugata</i>	50.2	48.6	50.2	50.9	51.5
<i>Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova</i>	18.4	17.5	18.2	18.4	18.7
<i>Taxa pe valoarea adăugată la marfurile importate</i>	40.7	38.1	39.6	40.3	40.8
<i>Restituirea taxei pe valoarea adăugată</i>	-8.9	-7.0	-7.6	-7.8	-7.9
Accize	15.7	15.5	15.5	16.0	16.6
<i>Accize la mărfurile produse pe teritoriul Republicii Moldova</i>	1.8	1.5	1.4	1.4	1.5
<i>Accize la marfurile importate</i>	14.5	14.4	14.7	15.1	15.6
<i>Restituirea accizelor</i>	-0.6	-0.5	-0.5	-0.6	-0.6
<i>Taxe pentru servicii specifice</i>	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
<i>Taxe și plăți pentru utilizarea mărfurilor și pentru practicarea unor genuri de activitate</i>	1.5	1.3	0.9	0.9	0.8
<i>Alte taxe pentru mărfuri și servicii</i>	1.6	1.5	2.5	2.3	2.2
<i>Taxa pentru folosirea drumurilor</i>	1.1	1.2	2.1	2.0	1.9
TAXA ASUPRA COMERȚULUI EXTERIOR ȘI OPERAȚIUNILOR EXTERNE	5.0	3.9	4.2	4.2	4.3
GRANTURI	4.4	9.2	5.8	3.1	2.7
GRANTURI DA LA GUVERNELE ALTOR STATE	0.4	0.4			
GRANTURI DE LA ORGANIZAȚIILE INTERNAȚIONALE	4.0	8.8	5.8	3.1	2.7
ALTE VENITURI	5.1	4.6	4.5	5.8	4.9
dintre care					
VENITURI DIN PROPRIETATE	0.8	0.6	1.0	1.0	0.9
VENITURI DIN VÎNZAREA MĂRFURILOR ȘI SERVICIILOR	3.5	3.2	2.7	2.5	2.4
Transferuri primite in cadrul BPN	0.0	0.1	0.0	0.0	
II. CHELTUIELI	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Cheltuieli recurente	97.0	95.1	94.1	95.3	94.1
<i>inclusiv:</i>					
<i>transferuri la bugetele locale</i>	25.6	22.5	24.2	23.8	23.6
<i>transferuri la FAOAM</i>	7.8	7.0	6.9	6.7	6.6
<i>transferuri la BASS</i>	15.5	16.5	15.9	16.2	15.9
<i>Investiții capitale</i>	3.0	4.9	5.9	4.7	5.9
Servicii generale de stat	9.2	9.3	9.3	9.3	8.5
Cheltuieli recurente	9.1	9.2	9.3	9.3	8.5
<i>transferuri la bugetele locale</i>	4.1	3.7	3.8	3.9	3.9
<i>transferuri cu destinație generală</i>	3.6	3.3	3.6	3.6	3.7
<i>transferuri cu destinație specială</i>	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0
<i>transferuri din fondul de compensare</i>	0.3	0.2	0.3	0.2	0.2
<i>Investiții capitale</i>	0.1	0.1	0.0		
Afaceri externe	1.2	1.3	1.1	1.0	0.9
Cheltuieli recurente	1.2	1.3	1.1	1.0	0.9
<i>Investiții capitale</i>					
Serviciul datoriei	5.4	5.2	4.7	4.7	4.9
Cheltuieli recurente	5.4	5.2	4.7	4.7	4.9
<i>Investiții capitale</i>					
Apărarea națională	1.7	1.5	1.5	1.6	1.5
Cheltuieli recurente	1.7	1.5	1.5	1.6	1.5
<i>Investiții capitale</i>					
Ordinea publică	7.1	7.2	7.4	7.3	6.3
Cheltuieli recurente	7.0	7.1	7.1	7.0	6.1
<i>Investiții capitale</i>	0.05	0.1	0.3	0.3	0.2

Justiția	2.0	2.3	2.1	2.4	2.3
<i>Cheltuieli recurente</i>	1.9	2.2	2.0	1.8	1.7
<i>Investiții capitale</i>	0.1	0.1	0.1	0.6	0.6
Penitenciare	1.2	1.4	1.7	1.9	2.5
<i>Cheltuieli recurente</i>	1.1	1.2	1.1	1.1	1.0
<i>Investiții capitale</i>	0.1	0.2	0.6	0.8	1.5
Servicii economice generale	1.2	1.2	1.2	1.1	1.0
<i>Cheltuieli recurente</i>	1.2	1.2	1.2	1.1	1.0
<i>Investiții capitale</i>					
Agricultura	4.0	4.9	4.6	3.9	3.3
<i>Cheltuieli recurente</i>	3.9	4.7	4.5	3.7	3.3
<i>Investiții capitale</i>	0.1	0.2	0.1	0.1	0.1
Energetica	0.5	0.9	1.1	1.5	1.4
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.3	0.6	0.5	1.5	1.4
<i>Investiții capitale</i>	0.2	0.2	0.6		
Minerit, industrie și construcții	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
<i>Investiții capitale</i>					
Transporturi	5.3	6.8	8.8	7.8	8.4
<i>Cheltuieli recurente</i>	3.4	4.1	5.2	5.4	5.5
<i>transferuri la bugetele locale</i>	0.0		1.8	1.7	1.6
<i>Investiții capitale</i>	1.9	2.7	3.5	2.5	2.9
Turism	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1
<i>Investiții capitale</i>					
Protecția mediului	0.5	0.6	0.8	0.9	0.8
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.5	0.6	0.8	0.9	0.8
<i>transferuri la bugetele locale</i>	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0
<i>Investiții capitale</i>	0.0		0.0	0.0	0.0
Gospodăria comunală de locuințe	1.2	1.6	0.9	0.9	1.0
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.9	0.9	0.8	0.6	0.5
<i>transferuri la bugetele locale</i>	0.7				
<i>Investiții capitale</i>	0.2	0.7	0.1	0.3	0.5
Sănătate	10.0	9.2	9.1	10.5	9.6
<i>Cheltuieli recurente</i>	10.0	9.2	9.1	10.5	9.6
<i>inclusiv transferuri la FAOAM</i>	7.8	7.0	6.9	6.7	6.6
<i>Investiții capitale</i>	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Tineret și sport	0.9	0.8	0.7	0.7	0.7
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.9	0.8	0.7	0.7	0.6
<i>transferuri la bugetele locale</i>	0.5	0.4	0.4	0.4	0.3
<i>Investiții capitale</i>	0.0		0.0	0.0	0.0
Cultura	1.1	1.0	1.1	1.0	1.0
<i>Cheltuieli recurente</i>	1.0	0.9	1.1	1.0	0.9
<i>Investiții capitale</i>	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Educație	25.6	24.5	22.9	21.0	19.1
<i>Cheltuieli recurente</i>	25.5	24.2	22.6	20.9	19.0
<i>transferuri la bugetele locale</i>	19.4	17.6	16.3	15.2	14.2
<i>Investiții capitale</i>	0.1	0.3	0.4	0.1	0.0
Protecție socială	20.6	18.7	17.9	18.3	17.9
<i>Cheltuieli recurente</i>	20.6	18.7	17.9	18.3	17.9
<i>inclusiv transferuri la bugetele locale</i>	0.8	0.7	0.6	0.6	0.6
<i>transferuri din Fondul republican de susținere socială a populației</i>	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2
<i>transferuri cu destinație specială</i>	0.5	0.5	0.4	0.4	0.4
<i>inclusiv transferuri la BASS</i>	15.5	16.5	15.9	16.2	15.9
<i>Investiții capitale</i>	0.0	0.0	0.0		
Știință și inovare	1.3	1.3	1.2	1.1	1.0
<i>Cheltuieli recurente</i>	1.3	1.3	1.2	1.1	1.0
<i>Investiții capitale</i>		0.0			
Majorari salariale și reforme structurale			1.7	3.0	7.8
<i>Cheltuieli recurente</i>			1.7	3.0	7.8
<i>inclusiv transferuri la bugetele locale</i>			1.1	2.1	3.0

IV. Surse de finantare, total (4+5+9)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
ACTIVE FINANCIARE	9,1	-36,0	-29,3	-16,7	-10,9
CREANȚE INTERNE	11,2	22,1	12,0	10,2	9,5
<i>Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării</i>	8,7	5,3	5,5	4,6	4,4
<i>Alte creanțe interne ale bugetului</i>	2,4	16,8	6,5	5,5	5,2
DIFERENȚA DE CURS VALUTAR	-2,1				
CREDITE INTERNE ÎNTRE BUGETE	8,1				
ÎMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE ÎNTRE BUGETE	1,0	1,2	1,3	1,1	1,0
ÎMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE INSTITUȚIILOR NEFINANCIARE ȘI FINANCIARE	-9,7	-59,4	-42,9	-28,0	-21,5
<i>Împrumuturi recreditate instituțiilor nefinanciare</i>	-8,5	-33,4	-26,7	-13,7	-14,2
<i>Împrumuturi recreditate instituțiilor financiare</i>	-1,2	-26,0	-16,2	-14,3	-7,3
CREANȚE EXTERNE	0,7	0,0	0,2	0,0	0,0
<i>Garanții externe</i>	0,7	0,0	0,2	0,0	0,0
DATORII	119,8	125,9	120,7	115,8	110,8
DATORII INTERNE	28,9	-6,4	13,2	79,0	99,7
VALORI MOBILIARE DE STAT CU EXCEPȚIA ACȚIUNILOR	27,8	-5,2	18,7	84,1	104,7
ÎMPRUMUTURI INTERNE ÎNTRE BUGETE	-8,1				
ÎMPRUMUTURI INTERNE DE LA INSTITUȚIILE NEFINANCIARE ȘI FINANCIARE	-2,6				
ÎMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE ÎNTRE BUGETE					
ÎMPRUMUTURI EXTERNE	101,5	132,3	107,5	36,8	11,1
<i>Primirea împrumuturilor externe</i>	133,7	178,0	181,6	110,5	89,3
<i>Rambursarea împrumuturilor externe</i>	-32,2	-45,7	-74,1	-73,7	-78,2
MODIFICAREA SOLDULUI DE MIJLOACE BĂNEȘTI	-28,9	10,1	8,6	0,9	0,1

Anexa 2.3.1 : Estimările Bugetelor Locale, 2016-2020

Denumirea	mil. Lei				
	executat	estimat	estimat		
	2016	2017	2018	2019	2020
I. VENITURI	12,053.0	12,126.8	13,515.0	14,370.6	15,232.7
IMPOZITE ȘI TAXE	3,105.5	3,278.5	3,317.5	3,550.1	3,784.2
IMPOZITE PE VENIT	1,880.7	1,912.5	2,286.5	2,503.2	2,717.8
<i>Impozit pe venitul persoanelor fizice</i>	1,809.9	1,851.2	2,178.7	2,385.7	2,589.7
<i>Impozit pe venitul persoanelor juridice</i>	70.8	61.3	107.8	117.5	128.1
IMPOZITE PE PROPRIETATE	365.6	499.0	459.7	463.1	468.1
<i>Impozitul funciar</i>	184.6	185.0	186.3	187.4	188.4
<i>Impozitul pe bunurile imobiliare</i>	179.6	313.0	271.9	274.2	278.2
<i>Impozit privat</i>	1.4	1.0	1.5	1.5	1.5
IMPOZITE ȘI TAXE PE MĂRFURI ȘI SERVICII	859.2	867.0	571.3	583.8	598.3
Taxa pe valoarea adăugată	58.8	51.3	66.4	71.6	77.7
<i>Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova</i>	58.8	51.3	66.4	71.6	77.7
Accize	0.7	0.5	1.0	1.0	1.0
<i>Accize la mărfurile produse pe teritoriul Republicii Moldova</i>	0.7	0.5	1.0	1.0	1.0
Taxe pentru servicii specifice	395.0	386.2	413.5	418.9	425.3
Taxe și plăți pentru utilizarea mărfurilor și pentru practicarea unor genuri de activități	37.8	40.0	52.6	53.7	54.8
Alte taxe pentru mărfuri și servicii	366.9	389.0	37.8	38.6	39.5
<i>Taxa pentru folosirea drumurilor</i>	331.9	344.0	0.0	0.0	0.0
GRANTURI	96.5	0.0	0.0	0.0	0.0
GRANTURI DA LA GUVERNELE ALTOR STATE	78.1				
GRANTURI DE LA ORGANIZAȚIILE INTERNAȚIONALE	18.4				
ALTE VENITURI	587.3	537.4	552.6	590.2	595.3
dintre care					
VENITURI DIN PROPRIETATE	104.6	109.2	105.2	106.0	107.0
VENITURI DIN VÎNZAREA MĂRFURILOR ȘI SERVICIILOR	350.6	333.2	369.3	371.9	374.6
TRANSFERURI ÎN CADRUL BPN	8,263.7	8,310.9	9,644.9	10,230.3	10,853.1
Transferuri primite între bugetul de stat și bugetele locale	8,263.7	8,310.9	9,644.9	10,230.3	10,853.1
II. CHELTUIELI	11,314.7	12,168.0	13,515.0	14,370.6	15,232.7
<i>Cheltuieli recurente</i>	10789.7	11668.6	12893.3	13554.0	14195.6
<i>Investiții capitale</i>	525.0	499.4	621.7	816.6	1037.1
Servicii generale de stat	1090.4	1,281.4	1,470.0	1,598.0	1,741.8
<i>Cheltuieli recurente</i>	1086.6	1,281.4	1,470.0	1,598.0	1,741.8
<i>Investiții capitale</i>	3.8				
Afaceri externe	2.1	1.8	1.8	1.8	1.8
<i>Cheltuieli recurente</i>	2.1	1.8	1.8	1.8	1.8
<i>Investiții capitale</i>					
Serviciul datoriei	63.3	67.1	35.2	36.7	34.8
<i>Cheltuieli recurente</i>	63.3	67.1	35.2	36.7	34.8
<i>Investiții capitale</i>					
Apărarea națională	8.9	10.5	10.6	10.6	10.6
<i>Cheltuieli recurente</i>	8.9	10.5	10.6	10.6	10.6
<i>Investiții capitale</i>					
Ordinea publică	10.9	9.6	10.2	10.2	10.2
<i>Cheltuieli recurente</i>	10.9	9.6	10.2	10.2	10.2
<i>Investiții capitale</i>					
Servicii economice generale	-96.9	-80.4	-27.1	-27.1	-27.1
<i>Cheltuieli recurente</i>	-98.0	-80.4	-27.1	-27.1	-27.1
<i>Investiții capitale</i>	1.1				
Agricultura	39.1	37.0	37.8	37.8	37.8
<i>Cheltuieli recurente</i>	31.0	34.0	36.5	36.5	36.5
<i>Investiții capitale</i>	8.1	3.0	1.3	1.3	1.3

Energetica	6.0	5.6	7.7	7.7	7.7
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.8	5.6	3.1	3.1	3.1
<i>Investiții capitale</i>	5.2		4.6	4.6	4.6
Minerit, industrie și construcții	23.6	14.8	15.5	15.5	15.5
<i>Cheltuieli recurente</i>	22.4	14.8	15.5	15.5	15.5
<i>Investiții capitale</i>	1.2				
Transporturi	869.4	1,128.2	1,186.8	1,236.8	1,291.8
<i>Cheltuieli recurente</i>	839.8	1,102.2	1,141.4	1,141.4	1,141.4
<i>Investiții capitale</i>	29.6	26.0	45.4	95.4	150.4
Protecția mediului	30.6	19.7	28.9	43.9	53.9
<i>Cheltuieli recurente</i>	20.4	3.7	12.8	12.8	12.8
<i>Investiții capitale</i>	10.2	16.0	16.1	31.1	41.1
Gospodăria comunală de locuințe	1002.3	706.0	1,162.3	1,252.2	1,392.7
<i>Cheltuieli recurente</i>	605.3	306.1	674.0	674.0	674.0
<i>inclusiv transferuri la bugetul de stat</i>	1.4				
<i>Investiții capitale</i>	397.0	399.9	488.3	578.2	718.7
Sănătate	76.8	92.2	96.8	96.8	96.8
<i>Cheltuieli recurente</i>	76.1	92.2	96.8	96.8	96.8
<i>Investiții capitale</i>	0.7				
Tineret și sport	224.6	239.6	235.3	235.3	235.3
<i>Cheltuieli recurente</i>	218.4	232.4	228.1	228.1	228.1
<i>Investiții capitale</i>	6.2	7.2	7.2	7.2	7.2
Cultura	476.6	535.9	573.4	578.4	583.4
<i>Cheltuieli recurente</i>	450.4	520.7	552.3	552.3	552.3
<i>Investiții capitale</i>	26.2	15.2	21.1	26.1	31.1
Educație	6571.8	7,077.7	7,175.4	7,228.3	7,238.3
<i>Cheltuieli recurente</i>	6536.2	7,047.6	7,139.7	7,157.6	7,157.6
<i>inclusiv transferuri la bugetul de stat</i>	9.7	19.0	9.4	7.7	
<i>Investiții capitale</i>	35.6	30.1	35.7	70.7	80.7
Protecție socială	913.3	1,019.2	1,022.7	1,050.3	1,052.4
<i>Cheltuieli recurente</i>	913.2	1,017.3	1,020.8	1,048.4	1,050.5
<i>Investiții capitale</i>	0.1	1.9	1.9	1.9	1.9
Știință și inovare	1.9	2.1	2.1	2.1	2.1
<i>Cheltuieli recurente</i>	1.9	2.0	2.0	2.0	2.0
<i>Investiții capitale</i>		0.1	0.1	0.1	0.1
Majorari salariale și reforme structurale			469.6	955.3	1,452.9
<i>Cheltuieli recurente</i>			469.6	955.3	1,452.9
III. Sold bugetar (1-2)	738.3	-41.2	0.0	0.0	0.0
IV. Surse de finantare, total (4+5+9)	-738.3	41.2	0.0	0.0	0.0
ACTIVE FINANCIARE	25.8	0.0	0.0	0.0	0.0
CREANȚE INTERNE	18.2	0.0	0.0	0.0	0.0
<i>Ațiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării</i>	18.2	0.0	0.0	0.0	0.0
DIFERENȚA DE CURS VALUTAR	0.7				
ÎMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE INSTITUȚIILOR NEFINANCIARE ȘI FINANCIARE	6.9				
DATORII	-341.7	166.9	-53.3	-51.8	-158.4
ÎMPRUMUTURI INTERNE DE LA INSTITUȚIILE NEFINANCIARE ȘI FINANCIARE	-316.9		0.0	0.0	0.0
ÎMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE ÎNTRE BUGETE	-33.5	-51.5	-51.6	-50.0	-48.8
ÎMPRUMUTURI EXTERNE	8.7	218.4	-1.7	-1.8	-109.6
<i>Primirea împrumuturilor externe</i>	55.2	317.4	95.5	98.7	0.0
<i>Rambursarea împrumuturilor externe</i>	-46.5	-99.0	-97.2	-100.5	-109.6
MODIFICAREA SOLDULUI DE MIJLOACE BĂNEȘTI	-422.4	-125.7	53.3	51.8	158.4

Anexa 2.3.2 : Estimările Bugetelor Locale, 2016-2020

Denumirea	executat	estimat	ponderea în PIB (%)		
			2016	2017	2018
I. VENITURI	9,0	9,1	9,5	9,3	9,0
IMPOZITE ȘI TAXE	2,3	2,5	2,3	2,3	2,2
IMPOZITE PE VENIT	1,4	1,4	1,6	1,6	1,6
<i>Impozit pe venitul persoanelor fizice</i>	1,4	1,4	1,5	1,5	1,5
<i>Impozit pe venitul persoanelor juridice</i>	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1
IMPOZITE PE PROPRIETATE	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3
<i>Impozitul funciar</i>	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
<i>Impozitul pe bunurile imobiliare</i>	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
<i>Impozit privat</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
IMPOZITE ȘI TAXE PE MĂRFURI ȘI SERVICII	0,6	0,6	0,4	0,4	0,4
Taxa pe valoarea adaugata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Accize	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Accize la mărfurile produse pe teritoriul Republicii Moldova</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Taxe pentru servicii specifice	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Taxe și plăți pentru utilizarea mărfurilor și pentru practicarea unor genuri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Alte taxe pentru mărfuri și servicii	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0
<i>Taxa pentru folosirea drumurilor</i>	0,2	0,3			
GRANTURI	0,1				
GRANTURI DA LA GUVERNELE ALTOR STATE	0,1				
GRANTURI DE LA ORGANIZAȚIILE INTERNAȚIONALE	0,0				
ALTE VENITURI	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
dintre care					
VENITURI DIN PROPRIETATE	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
VENITURI DIN VÎNZAREA MĂRFURILOR ȘI SERVICIILOR	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2
TRANSFERURI IN CADRUL BPN	6,2	6,2	6,8	6,6	6,4
Transferuri primite între bugetul de stat și bugetele locale	6,2	6,2	6,8	6,6	6,4
II. CHELTUIELI	8,5	9,1	9,5	9,3	9,0
<i>Cheltuieli recurente</i>	8,1	8,7	9,0	8,7	8,4
<i>Investiții capitale</i>	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6
Servicii generale de stat	0,8	1,0	1,0	1,0	1,0
<i>Cheltuieli recurente</i>	0,8	1,0	1,0	1,0	1,0
<i>Investiții capitale</i>					
Afaceri externe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Cheltuieli recurente</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Investiții capitale</i>					
Serviciul datoriei	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
<i>Cheltuieli recurente</i>	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
<i>Investiții capitale</i>					
Apărarea națională	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Cheltuieli recurente</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Investiții capitale</i>					
Ordinea publică	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Cheltuieli recurente</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Investiții capitale</i>					
Servicii economice generale	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0
<i>Cheltuieli recurente</i>	-0,1	-0,1	-0,0	-0,0	-0,0
<i>Investiții capitale</i>	0,0				
Agricultura	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Cheltuieli recurente</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Investiții capitale</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Energetica	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Cheltuieli recurente</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Investiții capitale</i>	0,0		0,0	0,0	0,0
Minerit, industrie și construcții	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Cheltuieli recurente</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Investiții capitale</i>	0,0				
Transporturi	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8
<i>Cheltuieli recurente</i>	0,6	0,8	0,8	0,7	0,7
<i>Investiții capitale</i>	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Protecția mediului	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Cheltuieli recurente</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Investiții capitale</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gospodăria comunală de locuințe	0,8	0,5	0,8	0,8	0,8
<i>Cheltuieli recurente</i>	0,5	0,2	0,5	0,4	0,4
<i>inclusiv transferuri la bugetul de stat</i>	0,0				
<i>Investiții capitale</i>	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4
Sănătate	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
<i>Cheltuieli recurente</i>	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
<i>Investiții capitale</i>	0,0				
Tineret și sport	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
<i>Cheltuieli recurente</i>	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
<i>Investiții capitale</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Cultura	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
<i>Cheltuieli recurente</i>	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3
<i>Investiții capitale</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Educație	4,9	5,3	5,0	4,7	4,3
<i>Cheltuieli recurente</i>	4,9	5,3	5,0	4,6	4,2
<i>inclusiv transferuri la bugetul de stat</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	
<i>Investiții capitale</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Protecție socială	0,7	0,8	0,7	0,7	0,6
<i>Cheltuieli recurente</i>	0,7	0,8	0,7	0,7	0,6
<i>Investiții capitale</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Știință și inovare	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Cheltuieli recurente</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Investiții capitale</i>		0,0	0,0	0,0	0,0
Majorări salariale și reforme structurale			0,3	0,6	0,9
<i>Cheltuieli recurente</i>			0,3	0,6	0,9
III. Sold bugetar (1-2)	0,6	0,0			
IV. Surse de finanțare, total (4+5+9)	-0,6	0,0			
ACTIVE FINANCIARE	0,0				
CREANȚE INTERNE	0,0				
<i>Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării</i>	0,0				
DIFERENȚA DE CURS VALUTAR					
ÎMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE INSTITUȚIILOR NEFINANCIARE ȘI FINANCIARE					
DATORII	-0,3	0,1	0,0	0,0	-0,1
ÎMPRUMUTURI INTERNE DE LA INSTITUȚIILE NEFINANCIARE ȘI FINANCIARE	-0,2				
ÎMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE ÎNTRE BUGETE	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ÎMPRUMUTURI EXTERNE	0,0	0,2	0,0	0,0	-0,1
<i>Primirea împrumuturilor externe</i>	0,0	0,2	0,1	0,1	
<i>Rambursarea împrumuturilor externe</i>	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
MODIFICAREA SOLDULUI DE MIJLOACE BĂNEȘTI	-0,3	-0,1	0,0	0,0	0,1

Anexa 2.3.3 : Estimările Bugetelor Locale, 2016-2020

Denumirea	executat	estimat	ponderea în suma totala (%)		
			estimat		
			2016	2017	2018
I. VENITURI	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
IMPOZITE ȘI TAXE	25.8	27.0	24.5	24.7	24.8
IMPOZITE PE VENIT	15.6	15.8	16.9	17.4	17.8
<i>Impozit pe venitul persoanelor fizice</i>	15.0	15.3	16.1	16.6	17.0
<i>Impozit pe venitul persoanelor juridice</i>	0.6	0.5	0.8	0.8	0.8
IMPOZITE PE PROPRIETATE	3.0	4.1	3.4	3.2	3.1
<i>Impozitul funciar</i>	1.5	1.5	1.4	1.3	1.2
<i>Impozitul pe bunurile imobiliare</i>	1.5	2.6	2.0	1.9	1.8
<i>Impozit privat</i>	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01
IMPOZITE ȘI TAXE PE MĂRFURI ȘI SERVICII	7.1	7.1	4.2	4.1	3.9
Taxa pe valoarea adaugata	0.5	0.4	0.5	0.5	0.5
<i>Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova</i>	0.5	0.4	0.5	0.5	0.5
Accize	0.01	0.00	0.01	0.01	0.01
<i>Accize la mărfurile produse pe teritoriul Republicii Moldova</i>	0.01	0.00	0.01	0.01	0.01
Taxe pentru servicii specifice	3.3	3.2	3.1	2.9	2.8
Taxe și plăți pentru utilizarea mărfurilor și pentru practicarea unor genuri de activitate	0.3	0.3	0.4	0.4	0.4
Alte taxe pentru mărfuri și servicii	3.0	3.2	0.3	0.3	0.3
<i>Taxa pentru folosirea drumurilor</i>	2.8	2.8	0.0	0.0	0.0
GRANTURI	0.8	0.0	0.0	0.0	0.0
GRANTURI DA LA GUVERNELE ALTOR STATE	0.6	0.0	0.0	0.0	0.0
GRANTURI DE LA ORGANIZAȚIILE INTERNAȚIONALE	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0
ALTE VENITURI	4.9	4.4	4.1	4.1	3.9
dintre care					
VENITURI DIN PROPRIETATE	0.9	0.9	0.8	0.7	0.7
VENITURI DIN VÎNZAREA MĂRFURILOR ȘI SERVICIILOR	2.9	2.7	2.7	2.6	2.5
TRANSFERURI IN CADRUL BPN	68.6	68.5	71.4	71.2	71.2
Transferuri primite între bugetul de stat și bugetele locale	68.6	68.5	71.4	71.2	71.2
II. CHELTUIELI	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
<i>Cheltuieli recurente</i>	95.4	95.9	95.4	94.3	93.2
<i>Investiții capitale</i>	4.6	4.1	4.6	5.7	6.8
Servicii generale de stat	9.6	10.5	10.9	11.1	11.4
<i>Cheltuieli recurente</i>	9.6	10.5	10.9	11.1	11.4
<i>Investiții capitale</i>	0.03				
Afaceri externe	0.02	0.01	0.01	0.01	0.01
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.02	0.01	0.01	0.01	0.01
<i>Investiții capitale</i>					
Serviciul datoriei	0.6	0.6	0.3	0.3	0.2
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.6	0.6	0.3	0.3	0.2
<i>Investiții capitale</i>	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Apărarea națională	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
<i>Investiții capitale</i>					
Ordinea publică	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
<i>Investiții capitale</i>					
Servicii economice generale	-0.9	-0.7	-0.2	-0.2	-0.2
<i>Cheltuieli recurente</i>	-0.9	-0.7	-0.2	-0.2	-0.2
<i>Investiții capitale</i>	0.0				
Agricultura	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2
<i>Investiții capitale</i>	0.1	0.02	0.01	0.01	0.01

Energetica	0.1	0.0	0.1	0.1	0.1
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.01	0.05	0.02	0.02	0.02
<i>Investiții capitale</i>	0.05		0.03	0.03	0.03
Minerit, industrie și construcții	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1
<i>Investiții capitale</i>	0.01				
Transporturi	7.7	9.3	8.8	8.6	8.5
<i>Cheltuieli recurente</i>	7.4	9.1	8.4	7.9	7.5
<i>Investiții capitale</i>	0.3	0.2	0.3	0.7	1.0
Protecția mediului	0.3	0.2	0.2	0.3	0.4
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.2	0.03	0.1	0.1	0.1
<i>Investiții capitale</i>	0.1	0.1	0.1	0.2	0.3
Gospodăria comunală de locuințe	8.9	5.8	8.6	8.7	9.1
<i>Cheltuieli recurente</i>	5.35	2.5	5.0	4.7	4.4
<i>inclusiv transferuri la bugetul de stat</i>	0.01				
<i>Investiții capitale</i>	3.5	3.3	3.6	4.0	4.7
Sănătate	0.7	0.8	0.7	0.7	0.6
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.7	0.8	0.7	0.7	0.6
<i>Investiții capitale</i>	0.01				
Tineret și sport	2.0	2.0	1.7	1.6	1.5
<i>Cheltuieli recurente</i>	1.9	1.9	1.7	1.6	1.5
<i>Investiții capitale</i>	0.1	0.1	0.1	0.1	0.05
Cultura	4.2	4.4	4.2	4.0	3.8
<i>Cheltuieli recurente</i>	4.0	4.3	4.1	3.8	3.6
<i>Investiții capitale</i>	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2
Educație	58.1	58.2	53.1	50.3	47.5
<i>Cheltuieli recurente</i>	57.8	57.9	52.8	49.8	47.0
<i>inclusiv transferuri la bugetul de stat</i>	0.1	0.2	0.1	0.1	
<i>Investiții capitale</i>	0.3	0.2	0.3	0.5	0.5
Protecție socială	8.1	8.4	7.6	7.3	6.9
<i>Cheltuieli recurente</i>	8.1	8.4	7.6	7.3	6.9
<i>Investiții capitale</i>	0.00	0.02	0.01	0.01	0.01
Știință și inovare	0.02	0.02	0.02	0.01	0.01
<i>Cheltuieli recurente</i>	0.02	0.02	0.01	0.01	0.01
<i>Investiții capitale</i>		0.001	0.001	0.001	0.001
Majorari salariale si reforme structurale			3.5	6.6	9.5
<i>Cheltuieli recurente</i>			3.5	6.6	9.5
III. Sold bugetar (1-2)	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0

Anexa 2.4.1 : Estimările Bugetului Asigurarilor Sociale de Stat, 2016-2020

Denumirea	mil. Lei				
	executat	aprobat	estimat		
	2016	2017	2018	2019	2020
I. VENITURI	15,060.6	17,513.8	18,983.6	20,735.2	22,270.2
CONTRIBUȚII ȘI PRIME DE ASIGURĂRI OBLIGATORII	10,036.6	11,403.7	12,650.1	13,750.7	14,960.7
CONTRIBUȚII DE ASIGURĂRI SOCIALE DE STAT OBLIGATORII	10,036.6	11,403.7	12,650.1	13,750.7	14,960.7
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori	7,883.4	8,971.4	9,924.5	10,794.0	11,745.9
Contribuții individuale de asigurări sociale de stat obligatorii	2,032.6	2,306.6	2,598.0	2,826.0	3,078.0
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii virate de persoanele neangajate	120.6	125.7	127.6	130.7	136.8
ALTE VENITURI	8.0	4.9	5.6	5.6	5.6
VENITURI DIN PROPRIETATE	1.9	1.5	2.0	2.0	2.0
AMENZI ȘI SANCTIUNI	2.7				
ALTE VENITURI	3.4	3.4	3.6	3.6	3.6
TRANSFERURI IN CADRUL BPN	5,016.0	6,105.2	6,327.9	6,978.9	7,303.9
Transferuri in cadrul bugetului consolidat central	5,016.0	6,105.2	6,327.9	6,978.9	7,303.9
Transferuri intre bugetul de stat si bugetul asigurarilor sociale de stat	5,016.0	6,105.2	6,327.9	6,978.9	7,303.9
Transferuri curente cu destinatie speciala intre bugetul de stat si bugetul asigurarilor sociale de stat	3,675.4	5,206.6	5,299.8	5,692.7	5,852.6
Transferuri curente cu destinatie generala intre bugetul de stat si bugetul asigurarilor sociale de stat	1,340.6	898.6	1,028.1	1,286.2	1,451.3
II. CHELTUIELI	14964.7	17513.8	18983.6	20735.2	22270.2
Cheltuieli recurente	14959.5	17,505.5	18,975.3	20,726.9	22,261.9
Investiții capitale	5.2	8.3	8.3	8.3	8.3
Sectorul "Protecție socială"	14964.7	17,513.8	18,983.6	20,735.2	22,270.2
Cheltuieli recurente	14959.5	17,505.5	18,975.3	20,726.9	22,261.9
Investiții capitale	5.2	8.3	8.3	8.3	8.3
III. Sold bugetar (1-2)	95.9	0.0	0.0	0.0	0.0
IV. Surse de finantare, total (4+5+9)	-95.9	0.0	0.0	0.0	0.0
MODIFICAREA SOLDULUI DE MIJLOACE BĂNEȘTI	-95.9	0.0	0.0	0.0	0.0

Anexa 2.4.2 : Estimările Bugetului Asigurarilor Sociale de Stat, 2016-2020

Denumirea	executat	aprobat	ponderea în PIB (%)		
			estimat		
			2016	2017	2018
I. VENITURI	11.2	12.3	11.7	11.8	11.6
CONTRIBUȚII ȘI PRIME DE ASIGURĂRI OBLIGATORII	7.4	8.0	7.8	7.8	7.8
CONTRIBUȚII DE ASIGURĂRI SOCIALE DE STAT OBLIGATORII	7.4	8.0	7.8	7.8	7.8
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori	5.8	6.3	6.1	6.1	6.1
Contribuții individuale de asigurări sociale de stat obligatorii	1.5	1.6	1.6	1.6	1.6
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii virate de persoanele neangajate	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
ALTE VENITURI	0.006	0.003	0.003	0.003	0.003
VENITURI DIN PROPRIETATE	0.001	0.001	0.001	0.001	0.001
AMENZI ȘI SANCTIUNI	0.002	0.000	0.000	0.000	0.000
ALTE VENITURI	0.003	0.002	0.002	0.002	0.002
TRANSFERURI IN CADRUL BPN	3.7	4.3	3.9	4.0	3.8
Transferuri în cadrul bugetului consolidat central	3.7	4.3	3.9	4.0	3.8
Transferuri între bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat	3.7	4.3	3.9	4.0	3.8
Transferuri curente cu destinație specială între bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat	2.7	3.6	3.3	3.2	3.0
Transferuri curente cu destinație generală între bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat	1.0	0.6	0.6	0.7	0.8
II. CHELTUIELI	11.1	12.3	11.7	11.8	11.6
Cheltuieli recurente	11.1	12.3	11.7	11.7	11.6
Investiții capitale	0.004	0.006	0.005	0.005	0.004
Sectorul "Protecție socială"	11.1	12.3	11.7	11.8	11.6
Cheltuieli recurente	11.1	12.3	11.7	11.7	11.6
Investiții capitale	0.004	0.006	0.005	0.005	0.004
III. Sold bugetar (1-2)	0.07	0.00	0.0	0.0	0.0
	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
IV. Surse de finanțare, total (4+5+9)	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.0
MODIFICAREA SOLDULUI DE MIJLOACE BĂNEȘTI	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.0

Anexa 2.4.3 : Estimările Bugetului Asigurarilor Sociale de Stat, 2016-2020

Denumirea	executat	aprobat	ponderea în suma totala (%)		
			estimat		
			2016	2017	2018
I. VENITURI	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
CONTRIBUȚII ȘI PRIME DE ASIGURĂRI OBLIGATORII	66.6	65.1	66.6	66.3	67.2
CONTRIBUȚII DE ASIGURĂRI SOCIALE DE STAT OBLIGATORII	66.6	65.1	66.6	66.3	67.2
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori	52.3	51.2	52.3	52.1	52.7
Contribuții individuale de asigurări sociale de stat obligatorii	13.5	13.2	13.7	13.6	13.8
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii virate de persoanele neangajate	0.8	0.7	0.7	0.6	0.6
ALTE VENITURI	0.05	0.03	0.03	0.03	0.03
VENITURI DIN PROPRIETATE	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01
AMENZI ȘI SANCTIUNI	0.02	0.00	0.00	0.00	0.00
ALTE VENITURI	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02
TRANSFERURI IN CADRUL BPN	33.3	34.9	33.3	33.7	32.8
Transferuri in cadrul bugetului consolidat central	33.3	34.9	33.3	33.7	32.8
Transferuri între bugetul de stat și bugetul asigurarilor sociale de stat	33.3	34.9	33.3	33.7	32.8
Transferuri curente cu destinație specială între bugetul de stat și bugetul asigurarilor sociale de stat	24.4	29.7	27.9	27.5	26.3
Transferuri curente cu destinație generală între bugetul de stat și bugetul asigurarilor sociale de stat	8.9	5.1	5.4	6.2	6.5
II. CHELTUIELI	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Cheltuieli recurente	99.97	99.95	99.96	99.96	99.96
Investiții capitale	0.03	0.05	0.04	0.04	0.04
Sectorul "Protecție socială"	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Cheltuieli recurente	99.97	99.95	99.96	99.96	99.96
Investiții capitale	0.03	0.05	0.04	0.04	0.04

Anexa 2.5.1: Estimările Fondurilor Asigurarilor Obligatorii de Asistența Medicală, 2016-2020

mil. Lei

Denumirea	executat	aprobat	estimat		
	2016	2017	2018	2019	2020
I. VENITURI	5.764,2	6.141,6	6.755,3	7.231,0	7.740,3
CONTRIBUTII SI PRIME DE ASIGURĂRI OBLIGATORII	3.240,2	3.542,0	3.986,7	4.328,7	4.706,7
PRIME DE ASIGURARE OBLIGATORIE DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ	3.240,2	3.542,0	3.986,7	4.328,7	4.706,7
Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală în formă de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense, achitate de angajatori și angajați	3.153,0	3.448,7	3.897,0	4.239,0	4.617,0
Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, achitate de persoane fizice cu reședința sau domiciliul în Republica Moldova	87,2	93,3	89,7	89,7	89,7
ALTE VENITURI	11,3	6,6	6,6	6,6	6,6
VENITURI DIN PROPRIETATE	11,3	6,6	6,6	6,6	6,6
TRANSFERURI IN CADRUL BPN	2.512,7	2.593,0	2.762,0	2.895,7	3.027,0
Transferuri în cadrul bugetului consolidat central	2.512,7	2.593,0	2.762,0	2.895,7	3.027,0
Transferuri între bugetul de stat și fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală	2.512,7	2.593,0	2.762,0	2.895,7	3.027,0
Transferuri curente cu destinație specială între bugetul de stat și fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală	142,8	66,7	86,7	78,6	69,1
Transferuri curente cu destinație generală între bugetul de stat și fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală	2.369,9	2.526,3	2.675,3	2.817,1	2.957,9
II. CHELTUIELI	5673,5	6234,4	6755,3	7231,0	7740,3
Cheltuieli recurente	5668,4	6229,4	6750,3	7226,0	7735,3
Investiții capitale	5,1	5,0	5,0	5,0	5,0
Sectorul "Sănătate"	5673,5	6.234,4	6.755,3	7.231,0	7.740,3
Cheltuieli recurente	5668,4	6229,4	6750,3	7226,0	7735,3
Investiții capitale	5,1	5,0	5,0	5,0	5,0
III. Sold bugetar (1-2)	90,7	-92,8			
IV. Surse de finanțare, total (4+5+9)	-90,7	92,8			

Anexa 2.5.2: Estimările Fondurilor Asigurarilor Obligatorii de Asistența Medicală, 2016-2020

Denumirea	executat	aprobat	ponderea în PIB (%)		
			estimat		
			2016	2017	2018
I. VENITURI	4.3	4.3	4.2	4.1	4.0
CONTRIBUȚII ȘI PRIME DE ASIGURĂRI OBLIGATORII	2.4	2.5	2.5	2.5	2.4
PRIME DE ASIGURARE OBLIGATORIE DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ	2.4	2.5	2.5	2.5	2.4
Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală în formă de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense, achitate de angajatori și angajați	2.3	2.4	2.4	2.4	2.4
Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, achitate de persoane fizice cu reședința sau domiciliul în Republica Moldova	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0
ALTE VENITURI	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
VENITURI DIN PROPRIETATE	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
TRANSFERURI IN CADRUL BPN	1.9	1.8	1.7	1.6	1.6
Transferuri în cadrul bugetului consolidat central	1.9	1.8	1.7	1.6	1.6
Transferuri între bugetul de stat și fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală	1.9	1.8	1.7	1.6	1.6
Transferuri curente cu destinație specială între bugetul de stat și fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală	0.1	0.0	0.1	0.0	0.0
Transferuri curente cu destinație generală între bugetul de stat și fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală	1.8	1.8	1.7	1.6	1.5
II. CHELTUIELI	4.2	4.4	4.2	4.1	4.0
Cheltuieli recurente	4.2	4.4	4.2	4.1	4.0
Investiții capitale	0.004	0.004	0.003	0.003	0.003
Sectorul "Sănătate"	4.2	4.4	4.2	4.1	4.0
Cheltuieli recurente	4.2	4.4	4.2	4.1	4.0
Investiții capitale	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
III. Sold bugetar (1-2)	0.1	-0.1			
IV. Surse de finanțare, total (4+5+9)	-0.1	0.1			

Anexa 2.5.3: Estimările Fondurilor Asigurarilor Obligatorii de Asistența Medicală, 2016-2020

Denumirea	executat	aprobat	ponderea în suma totală (%)		
			estimat		
			2016	2017	2018
I. VENITURI	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
CONTRIBUȚII ȘI PRIME DE ASIGURĂRI OBLIGATORII	56.2	57.7	59.0	59.9	60.8
PRIME DE ASIGURARE OBLIGATORIE DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ	56.2	57.7	59.0	59.9	60.8
Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală în formă de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense, achitate de angajatori și angajați	54.7	56.2	57.7	58.6	59.6
Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, achitate de persoane fizice cu reședința sau domiciliul în Republica Moldova	1.5	1.5	1.3	1.2	1.2
ALTE VENITURI	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1
VENITURI DIN PROPRIETATE	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1
TRANSFERURI ÎN CADRUL BPN	43.6	42.2	40.9	40.0	39.1
Transferuri în cadrul bugetului consolidat central	43.6	42.2	40.9	40.0	39.1
Transferuri între bugetul de stat și fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală	43.6	42.2	40.9	40.0	39.1
Transferuri curente cu destinație specială între bugetul de stat și fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală	2.5	1.1	1.3	1.1	0.9
Transferuri curente cu destinație generală între bugetul de stat și fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală	41.1	41.1	39.6	38.9	38.2
II. CHELTUIELI	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Cheltuieli recurente	99.9	99.9	99.9	99.9	99.9
Investiții capitale	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Sectorul "Sănătate"	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Cheltuieli recurente	99.9	99.9	99.9	99.9	99.9
Investiții capitale	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1

Anexa 3: Priorități sectoriale și acțiuni propuse 2018-20 (expunerea rezumativă în matricea de mai jos)

Prioritățile	Acțiuni/măsuri propuse a fi întreprinse pe termen mediu pentru realizarea priorităților/obiectivelor	Costul total /impactul politicii estimat pe perioada 2018-2020 (mii lei)		
		2018	2019	2020
1	3	4	5	6
Sectorul "Servicii generale de stat"				
Principalele priorități sectoriale				
<i>Asigurarea eficientizării administrației publice pentru a oferi cetățenilor servicii la cel mai înalt nivel în conformitate cu practicile democrațiilor europene - angajament reflectat în Strategia de reformă a administrației publice pentru anii 2016-2020</i>				
<i>Susținerea financiară a activităților de garantare a dreptului constituțional al cetățenilor de a fi ales și de a-și exprima prin vot atitudinea privind conducerea statului</i>				
<i>Continuarea dezvoltării unui sistem al transferurilor interbugetare bazat pe venituri, ce va motiva autoritățile publice locale să eficientizeze colectarea taxelor la nivel local și să amelioreze climatul de afaceri din localitate</i>				
A. Linia de baza estimată de MF - TOTAL		3,449,696.8	3,608,170.5	3,361,060.6
B. Măsurile de politici – acceptate suplimentar la linia de baza TOTAL, dintre care		194,401.3	320,838.3	478,065.6
<i>Asigurarea mijloacelor financiare necesare desfășurării concursului pentru decernarea Premiului Național</i>				
<i>Dezvoltarea Sistemului informatizat automat „Registrul de evidență a operatorilor de date cu caracter personal”</i>				
<i>Mentenanța Sistemului informațional automatizat și a rețelei de comunicații a Serviciului 112</i>				
<i>Transferuri interbugetare</i>				
<i>Contribuția Guvernului în cadrul proiectului „Modernizarea Serviciilor Guvernamentale”, implementat de instituția publică „Centrul de Governare Electronică”</i>				
<i>Asigurarea activității Direcției pentru administrarea clădirilor Guvernului</i>				
<i>Majorarea efectivului-limită în ansamblu pentru organele vamale ale Republicii Moldova, în scopul asigurării controlului la punctele de frontieră ale țării (cu 241 unități de personal)</i>				
<i>Proiecte finanțate din surse externe</i>				
<i>Modificarea statutului Serviciului Stării Civile din subordinea Ministerului Justiției</i>				
C. Măsuri de politici noi				
<i>Nu au fost identificate</i>				
TOTAL PE SECTOR dintre care		3,644,098.1	3,929,008.8	3,839,126.2
1. Linia de baza TOTAL		3,449,696.8	3,608,170.5	3,361,060.6
2. Măsuri de politici acceptate suplimentar		194,401.3	320,838.3	478,065.6
3. Măsuri de politici noi				
Sectorul "Afaceri externe"				
Principalele priorități sectoriale				
<i>Promovarea intereselor naționale prin intermediul antenelor diplomatice</i>				
A. Linia de baza estimată de MF - TOTAL		431,324.4	423,632.2	437,347.3
B. Măsurile de politici – acceptate suplimentar la linia de baza TOTAL, dintre care		-7,497.9		
<i>Actualizarea angajamentelor față de organisme internaționale (sub aspectul cotizațiilor de membru/datoriilor)</i>				
C. Măsuri de politici noi				
TOTAL PE SECTOR dintre care		423,826.5	423,632.2	437,347.3
1. Linia de baza TOTAL		431,324.4	423,632.2	437,347.3
2. Măsuri de politici acceptate suplimentar		-7,497.9		
3. Măsuri de politici noi				
Sectorul "Apărarea națională"				
Principalele priorități sectoriale				
<i>Ajustarea cadrului normativ/juridic pentru asigurarea funcționării eficiente a sistemului național de apărare</i>				
<i>Asigurarea funcționalității instituțiilor din sector</i>				
<i>Consolidarea, dezvoltarea și modernizarea capacității de apărare</i>				
<i>Srijinirea activității autorităților administrației publice centrale și locale în gestionarea situațiilor la starea de urgență</i>				
<i>Dezvoltarea capacităților necesare pentru îndeplinirea angajamentelor asumate cu privire la securitatea și stabilitatea internațională, precum și la consolidarea păcii</i>				
A. Linia de baza estimată de MF - TOTAL		570,434.5	571,385.1	572,265.0
B. Măsurile de politici – acceptate suplimentar la linia de baza TOTAL, dintre care		50,000.0	112,665.0	114,156.0
<i>Procurarea mijloacelor speciale</i>				
<i>Înzestrarea cu mijloace de comunicații și informatică și modernizarea tehnicii existente</i>				
<i>Reparația și modernizarea tehnicii de luptă.</i>				
<i>Modernizarea și renovarea bunurilor imobile și infrastructurii</i>				
<i>Dotarea cazarmelor și claselor de studii</i>				
<i>Implementarea Acordului-cadru de participare a Republicii Moldova la operațiunile de gestionare a crizelor ale UE</i>				
C. Măsuri de politici noi				
TOTAL PE SECTOR dintre care		620,434.5	684,050.1	686,421.0
1. Linia de baza TOTAL		570,434.5	571,385.1	572,265.0
2. Măsuri de politici acceptate suplimentar		50,000.0	112,665.0	114,156.0
3. Măsuri de politici noi				

Domeniul Ordina Publică			
Principalele prioritati din domeniu			
<i>Modernizarea managementului resurselor umane în cadrul MAI în vederea prestării unor serviciilor utile, calitative și transparente</i>			
<i>Realizarea procesului de integrare europeană pe segmentul afacerilor interne, prin implementarea angajamentelor prevăzute în Acordul și Agenda de Asociere RM-UE</i>			
<i>Fortificarea sistemului de management operațional al MAI prin prisma interoperabilității</i>			
<i>Consolidarea capacităților Trupelor de Carabinieri de menținere, asigurare și restabilire a ordinii publice, de prevenire și combatere a criminalității, de protecție a cetățeanului și statului cu mijloace și metode moderne</i>			
<i>Reducerea timpului de reacție la apeluri, precum și simplificarea procedurilor de soluționare a solicitărilor cetățenilor</i>			
A. Linia de baza estimata de MF - TOTAL	2,266,812.6	2,339,925.8	2,266,812.6
B. Măsurile de politici – acceptate suplimentar la linia de baza TOTAL , dintre care	90,292.7	131,842.0	87,058.2
asigurare a protecției cetățeanului, ordinii și securității publice		8,216.3	16,432.5
Asigurarea cu personal la frontieră		15,000.0	30,000.0
Consolidarea controlului comun la punctele de frontieră	30,685.7	30,685.7	30,685.7
Implementarea tehnologiilor moderne de control al frontierei și schimb de informații	540.0	540.0	540.0
Extinderea acoperirii radio a sistemului de comunicații (TETRA) al Poliției de Frontieră pe segmentul moldo-ucrainean al frontierei	9,000.0	9,000.0	9,000.0
Crearea și operaționalizarea ghișeului unic privind prestarea serviciilor publice și eliberarea actelor permise pentru desfășurarea activității de întreținător	2,500.0	19,000.0	
Crearea laboratorului de expertiză genetica-judiciară (ADN)	26,300.0	49,000.0	
Dotarea subdiviziunilor tehnico-criminalistice	1,100.0	400.0	400.0
Implementarea sistemului informațional Registrul armelor	2,200.0		
Finalizarea proiectelor de investiții capitale	17,967.0		
C. Măsuri de politici noi TOTAL , dintre care	157,735.4	246,256.7	143,436.0
Proiectul finanțat din surse externe „Îmbunătățirea infrastructurii și pregătirea personalului serviciului SMURD”	789.0	25,239.6	24,648.8
Contribuția Guvernului la Proiectul „Îmbunătățirea infrastructurii și pregătirea personalului serviciului SMURD”	442.2	14,024.3	13,690.4
Proiectul finanțat din surse externe „Infrastructura de comunicații”	18,325.3	18,905.8	6,524.0
Contribuția Guvernului la Proiectul „Infrastructura de comunicații”	9,503.0	9,804.0	5,804.6
Proiectul finanțat din surse externe „Completarea regională pentru prevenirea și combaterea criminalității transfrontaliere Republica Moldova - România”	28,471.1	17,806.8	18,432.1
Contribuția Guvernului la Proiectul „Completarea regională pentru prevenirea și combaterea criminalității transfrontaliere Republica Moldova - România”	9,589.0	9,892.7	10,240.0
Consolidarea capacităților în domeniul prevenirii și combaterii criminalității transfrontaliere.	10,000.0	10,000.0	2,400.0
Instituirea în cadrul Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale a unei echipe specializate de intervenție, capabile să intervină peste hotarele Republicii Moldova	10,967.7	7,397.7	
Consolidarea bazei tehnico-materiale, informaționale, îmbunătățirea infrastructurii și capacităților de dotare logistică pentru asigurarea funcționalității Trupelor de Carabinieri.	26,998.1	67,045.8	26,156.1
Renovarea izolatoarelor de detenție provizorie	3,000.0	2,400.0	
Dezvoltarea capacității de control al frontierei, controlului de securitate în situația fluxului sporit de persoane și a producerii de dezordine în punctele de trecere a frontierei	800.0	800.0	800.0
Asigurarea comunicațiilor fiabile și eficiente pentru scopuri operaționale în cadrul Poliției	16,000.0	30,000.0	18,000.0
Îmbunătățirea capacităților de reacție rapidă a echipelor de intervenție ale Poliției la apelurile de urgență	7,000.0	18,000.0	10,000.0
Renovarea parcului de autospeciale	5,700.0	5,700.0	5,700.0
Demararea proiectelor noi de investiții capitale	10,150.0	9,240.0	1,040.0
TOTAL PE Domeniu	2,514,840.7	2,718,024.5	2,497,306.8
1. Linia de baza TOTAL	2,266,812.6	2,339,925.8	2,266,812.6
2. Măsuri de politici acceptate suplimentar	90,292.7	131,842.0	87,058.2
3. Măsuri de politici noi	157,735.4	246,256.7	143,436.0

Domeniul "Securitatea națională"			
Principalele prioritati sectoriale			
<i>Dezvoltarea capacităților instituționale în domeniul securității statului</i>			
<i>A asigurarea activităților de interconectare a sistemului de securitate internațional și regional</i>			
<i>Fortificarea capacității de organizare a corespondenței</i>			
<i>Consolidarea sistemului național de prevenire a corupției și dezvoltarea cooperării la nivel național și internațional</i>			
<i>Prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și dezvoltarea cooperării la nivel național și internațional</i>			
<i>Servicii de protecție și paza a persoanelor beneficiare de protecție de stat</i>			
A. Linia de baza estimata de MF - TOTAL	418,332.1	417,932.0	417,920.5
B. Măsurile de politici – acceptate suplimentar la linia de baza TOTAL , dintre care	10,450.0	9,750.0	9,610.0
Asigurarea securității sistemului de management a documentelor electronice și bazelor de date și a securității cibernetice	1,500.0	800.0	660.0
Dotarea tehnico-materială a organelor teritoriale din domeniul securității statului	500.0	500.0	500.0
Dezvoltarea proceselor de organizare a corespondenței	2,000.0	2,000.0	2,000.0
Dotarea personalului cu echipament special destinat misiunilor de protecție	6,200.0	6,200.0	6,200.0
Participarea la activitățile de cooperare internaționale în domeniul protecției și pazei de stat	250.0	250.0	250.0
C. Măsurile de politici noi			
TOTAL PE DOMENIU, dintre care	428,782.1	427,682.0	427,530.5
1. Linia de baza TOTAL	418,332.1	417,932.0	417,920.5
2. Măsurile de politici acceptate suplimentar	10,450.0	9,750.0	9,610.0
3. Măsurile de politici noi			
TOTAL PE SECTOR	2,943,622.8	3,145,706.5	2,924,837.3
dintre care			
1. Linia de baza TOTAL	2,685,144.7	2,757,857.8	2,684,733.1
2. Măsurile de politici acceptate suplimentar	100,742.7	141,592.0	96,668.2
3. Măsurile de politici noi	157,735.4	246,256.7	143,436.0
Sectorul "Turism"			
TOTAL PE SECTOR , dintre care	25,967.5	25,967.5	25,967.5
1. Linia de baza estimata de MF - TOTAL	25,967.5	25,967.5	25,967.5
2. Măsurile de politici acceptate suplimentar			
3. Măsurile de politici noi			
Domeniul "Jurisdicția Constituțională" - sectorul "Servicii generale de stat"			
Principalele prioritati sectoriale			
<i>Promovarea instrumentului excepției de neconstituționalitate în vederea sporirii garanțiilor de protecție a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.</i>			
<i>Consolidarea capacităților Curții Constituționale</i>			
A. Linia de baza estimata de MF - TOTAL	11,995.3	11,995.3	11,995.3
B. Măsurile de politici – acceptate suplimentar la linia de baza TOTAL , dintre care	3,622.0	3,103.4	3,050.0
Procurarea serverilor pentru stocarea bazei de date și alt echipament	994.0		250.0
Organizarea Conferințelor internaționale cu prilejul Zilei Curții Constituționale și Zilei Constituției	1,970.0	1,900.0	1,900.0
Participarea în cadrul forumurilor bilaterale și multilaterale	250.0	350.0	400.0
Asigurarea publicațiilor CC și a bazelor de date internaționale;	408.0	450.0	500.0
Achitarea indemnizația la încetarea raportului de muncă		403.4	
C. Măsurile de politici noi			
TOTAL PE SECTOR , dintre care	15,617.3	15,098.7	15,045.3
1. Linia de baza estimata de MF - TOTAL	11,995.3	11,995.3	11,995.3
2. Măsurile de politici acceptate suplimentar	3,622.0	3,103.4	3,050.0
3. Măsurile de politici noi			

Sectorul "Justiția"			
Principalele prioritati sectoriale			
<i>Asigurarea calității actului justiției</i>			
<i>Majorarea credibilității Rapoartelor de expertiză îndeplinite de către experții judiciari sociale ale executării sancțiunilor și a măsurilor penale</i>			
<i>Asigurarea calității actului de justiție și a eficienței sistemului judecătoresc.</i>			
<i>Asigurarea implementării politicii penale a statului</i>			
<i>realizarea justiției în RM.</i>			
<i>Organizarea și administrarea sistemului de asistență juridică garantată de stat</i>			
A. Linia de baza estimata de MF - TOTAL	791,744.6	784,244.6	784,244.6
B. Măsurile de politici – acceptate suplimentar la linia de baza TOTAL , dintre care	32,295.0	263,713.3	276,765.4
Construcția clădirilor noi și/sau de renovare a clădirilor existente, necesare pentru buna funcționare a sistemului instanțelor judecătorești	20,146.3	256,267.5	269,058.0
Dezvoltarea și mentenanța sistemului informațional judiciar	2,516.1		
Identificarea și achiziționarea/ închirierea spațiilor necesare pentru activități de asistență și consiliere	4,746.4	4,746.4	4,746.4
Inițierea atelierelor comunitare de executare a muncii în folosul comunității	2,900.0	548.9	548.9
Acordarea asistenței juridice primare pentru localitățile rurale și urbane	251.0	501.9	752.8
Instruirea inițială și continuă a prestatorilor asistenței juridice garantate de stat	242.2	252.7	263.4
Monitorizarea externă a calității asistenței juridice calificate garantate de stat acordate de către avocați	195.9	195.9	195.9
Achiziționarea echipamentelor necesare pentru monitorizarea electronică	1,297.1	1,200.0	1,200.0
C. Măsuri de politici noi	8,041.3	1,085.3	1,385.3
Dotarea Consiliului Superior al Magistraturii cu aparat poligraf și instruirea inițială și continuă a poligrafologilor antrenați în verificarea candidaților la funcțiile de judecători	450.0		300.0
Asigurarea instanțelor cu echipamentul necesar pentru utilizarea videoconferințelor în cadrul ședințelor de judecată	2,900.0		
manualului operațional al consilierului de probațiune	90.0		
Dotarea cu mobilier, instalații și echipament a clădirii noi a judecătoriei Ungheni	3,455.7		
Obținerea acreditării CNEJ la toate genurile de expertize judiciare	1,145.6	1,085.3	1,085.3
TOTAL PE SECTOR , dintre care	832,080.9	1,049,043.2	1,062,395.3
1. Linia de baza estimata de MF - TOTAL	791,744.6	784,244.6	784,244.6
2. Măsuri de politici acceptate suplimentar	32,295.0	263,713.3	276,765.4
3. Masuri de politici noi	8,041.3	1,085.3	1,385.3
Sectorul "Penitenciare"			
Principalele prioritati sectoriale			
<i>Sporirea eficienței în administrarea sistemului penitenciar.</i>			
<i>Formarea profesională a angajaților sistemului penitenciar</i>			
<i>Modernizarea infrastructurii sistemului penitenciar.</i>			
<i>Siguranța activității de escortare și transport a persoanelor private de libertate sistemul public de sănătate.</i>			
A. Linia de baza estimata de MF - TOTAL	481,359.1	790,921.2	778,514.8
B. Măsurile de politici – acceptate suplimentar la linia de baza TOTAL , dintre care	165,727.4	-59,422.8	317,036.3
Formarea profesională a angajaților sistemului penitenciar și dezvoltarea bazei materiale pentru procesul de învățământ	5,500.0	10,000.0	10,000.0
Majorarea/reducerea alocațiilor pentru implementarea Proiectului "Construcția penitenciarului din Chișinău".	98,300.0	-176,757.1	-1,700.0
Majorarea/reducerea Contribuției Guvernului la Proiectul "Construcția penitenciarului din Chișinău".	10,000.0	-18,189.7	12,440.9
Asigurarea activității Unității de implementare a Proiectului "Construcția penitenciarului din Chișinău"	1,700.0	1,700.0	1,700.0
Finalizarea proiectelor de investiții capitale	37,352.6	90,000.0	260,771.4
Dotarea adecvată a subdiviziunilor și personalului care execută misiuni de pază, supraveghere, escortare și intervenție cu ținută, mijloace speciale, armament (de foc și nonletale) și echipamente specifice.	10,000.0	30,000.0	30,000.0
Achiziționarea și modernizarea mijloacelor auto utilizate pentru transportarea persoanelor private de libertate.	824.0	824.0	824.0
Modernizarea permanentă a mijloacelor ce realizează transportul persoanelor private de libertate.	50.8		
Implementarea sistemului de achiziție din comunitate a serviciilor de asistență medicală a deținuților	2,000.0	3,000.0	3,000.0
C. Măsuri de politici noi	41,000.0	72,000.0	70,000.0
Demararea proiectelor noi de investiții capitale	41,000.0	72,000.0	70,000.0
TOTAL PE SECTOR , dintre care	688,086.5	803,498.4	1,165,551.1
1. Linia de baza estimata de MF - TOTAL	481,359.1	790,921.2	778,514.8
2. Măsuri de politici acceptate suplimentar	165,727.4	-59,422.8	317,036.3
3. Masuri de politici noi	41,000.0	72,000.0	70,000.0

I. Domeniul "Infrastructura calității și protecția consumatorilor"			
Principalele prioritati sectoriale			
Asigurarea unui nivel înalt de protecție a consumatorilor și consolidarea capacităților instituționale de supraveghere a pieței			
Diminuarea riscurilor de avarii industriale la obiectele industrial-periculoase și perfecționarea sistemului instituțional			
Asigurarea adoptării integrale într-un ritm accelerat a standardelor europene și internaționale în calitate de standarde moldovenești în conformitate cu prevederile Acordului de Asociere RM-UE			
Dezvoltarea sistemului național de metrologie prin asigurarea trasabilității și confirmarea capabilităților de măsurare ale Republicii Moldova pe plan internațional			
Consolidarea capacităților instituționale ale Centrului Național de Acreditare (MOLDAC) în scopul semnării Acordului de recunoaștere multilaterală cu Cooperarea Europeană pentru Acreditare EA MLA			
A. Linia de baza estimata de MF - TOTAL	29,350.3	29,350.3	29,350.3
B. Măsurile de politici – acceptate suplimentar la linia de baza TOTAL , dintre care	4,058.0	3,953.0	3,953.0
Asigurarea funcționalității și consolidarea capacităților Agenției pentru Protecția Consumatorilor	955.0	850.0	850.0
Asigurarea trasabilității și confirmarea capabilităților de măsurare ale Republicii Moldova (diseminarea unităților de măsură de la BNE la etaloanele de lucru și mijloacele de măsurare ale operatorilor economici)	1,050.0	1,050.0	1,050.0
Cooperarea cu organismele de metrologie europene WELMEC și EURAMET și participarea la ședințe și consolidarea capacităților instituționale ale Institutului Național de Metrologie	1,473.0	1,473.0	1,473.0
Asigurarea activității de colaborare a MOLDAC cu organizațiile europene, internaționale și regionale, inclusiv participarea evaluatorilor din țările semnatare ale acordului de recunoaștere multilaterală cu Cooperarea europeană pentru acreditare la evaluările Organismelor de Evaluare a Conformității, efectuate de MOLDAC	580.0	580.0	580.0
C. Măsuri de politici noi			
TOTAL PE DOMENIU , dintre care	33,408.3	33,303.3	33,303.3
1. Linia de baza estimata de MF - TOTAL	29,350.3	29,350.3	29,350.3
2. Măsuri de politici acceptate suplimentar	4,058.0	3,953.0	3,953.0
3. Măsuri de politici noi			
II. Domeniul dezvoltării sectorului privat			
Ameliorarea climatului investițional și promovarea imaginii Republicii Moldova ca destinație pentru investițiile străine directe.			
Sporirea capacităților de export ale producătorilor autohtoni și asigurarea valorificării potențialului de export pe piața mondială, în special pe piața Uniunii Europene			
Îmbunătățirea sistemului de dezvoltare a forței de muncă pentru sectoarele prioritare orientate spre export			
Eliminarea barierelor administrative și a constrângerilor în lansarea, derularea și lichidarea afacerilor			
Facilitarea accesului la instrumentele de finanțare a IMM-ilor și promovarea culturii antreprenoriale în rândul populației			
Impulsionarea procesului de privatizare a patrimoniului de stat din domeniile liberalizate, bazat pe principiile transparenței, legalității și eficienței			
A. Linia de baza estimata de MF - TOTAL	305,360.8	283,561.6	257,725.0
B. Măsurile de politici – acceptate suplimentar la linia de baza TOTAL , dintre care	6,300.0	22,800.0	42,000.0
Elaborarea și implementarea unui program permanent de dezvoltare a exportatorilor din Moldova (facilitarea inovațiilor, achiziționarea tehnologiei, accesul la serviciile de consultanță în afaceri, îmbunătățirea competențelor de vânzare și marketing, creșterea și asigurarea calității produselor) (MIEPO)		11,000.0	26,000.0
Elaborarea și implementarea unui program de suport pentru furnizorii autohtoni privind obținerea certificatelor de calitate (ISO, VDA, QS) (instruirea personalului cu funcții de conducere în atragerea comenzilor din partea investitorilor străini, obținerea de finanțări cu costuri reduse pentru achiziționarea de tehnologii, îmbunătățirea abilităților de vânzări și marketing) (MIEPO).		500.0	1,000.0
Elaborarea și implementarea unui program de adaptare a IMM-ilor la "economia verde".	5,000.0	10,000.0	15,000.0
Susținerea mediului privat prin identificarea și implementarea modelelor de investiții inovative (venture capital, crowdfunding și businessangels)	1,300.0	1,300.0	
C. Măsuri de politici noi			
TOTAL PE DOMENIU , dintre care	311,660.8	306,361.6	299,725.0
1. Linia de baza estimata de MF - TOTAL	305,360.8	283,561.6	257,725.0
2. Măsuri de politici acceptate suplimentar	6,300.0	22,800.0	42,000.0
3. Măsuri de politici noi			
TOTAL PE SECTOR , dintre care	452,605.8	446,853.6	409,983.4
1. Linia de baza estimata de MF - TOTAL	442,247.8	420,100.6	364,030.4
2. Măsuri de politici acceptate suplimentar	10,358.0	26,753.0	45,953.0
3. Măsuri de politici noi			

Sectorul "Agricultura, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor"			
Principalele prioritati sectoriale			
<i>Creșterea competitivității sectorului agroalimentar prin restructurarea și modernizarea pieței</i>			
<i>Îmbunătățirea nivelului de trai în mediul rural</i>			
<i>Asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale în agricultură</i>			
A. Linia de baza estimată de MF - TOTAL	1,666,986.1	1,515,219.2	1,381,115.1
B. Măsurile de politici – acceptate suplimentar la linia de baza TOTAL, dintre care	132,986.3	95,774.9	100,130.0
<i>Proiectul "Filiera Vinului" Finanțarea instituțiilor de învățământ și cercetare cu profil vitivinicol, inclusiv</i>	10,550.9		
<i>Proiectul „Livada Moldovei” Finanțarea instituțiilor de învățământ și cercetare cu profil horticol, inclusiv</i>	100,000.0	75,000.0	80,000.0
<i>Reînnoirea bazei tehnico-materiale prin procurarea utilajului și tehnicii agricole de uz special și general și dotarea depozitului cu atmosferă controlată Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante</i>		1,600.0	550.0
<i>Amenajarea pădurilor în fondul forestier proprietate publică a statului și proprietate APL Agenția „Moldsilva”</i>	7,900.0	7,100.0	6,600.0
<i>Asigurarea regimului de protecție a ariilor naturale protejate de stat: inclusiv asigurarea funcționalității și dezvoltării Parcului Național Orhei Agenția „Moldsilva”</i>	7,100.0	7,900.0	8,400.0
<i>SIA „Registrul Solurilor RM” Agenția Relații Funciare și Cadastru</i>	300.0	1,200.0	1,000.0
<i>Proiectul "Programul Rural de Reziliență Economico-Climatică Incluzivă"</i>		-6,325.1	-4,480.0
<i>Proiectul "Întărirea capacității Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor din Republica Moldova"</i>	435.4		
<i>Implementarea programului de eradicare a rabiei la vulpi ANSA</i>	6,700.0	9,300.0	8,060.0
C. Măsurile de politică noi TOTAL, dintre care	74,315.4	90,572.9	92,662.6
<i>IFAD VII (Programul de Reziliență Rurală)</i>	70,597.8	85,859.4	88,772.9
<i>Contribuția Guvernului la proiectul IFAD VII</i>	3,717.6	4,713.5	3,889.7
TOTAL PE SECTOR, dintre care	1,874,287.8	1,701,567.0	1,573,907.7
<i>1. Linia de baza estimată de MF - TOTAL</i>	1,666,986.1	1,515,219.2	1,381,115.1
<i>2. Măsurile de politici acceptate suplimentar</i>	132,986.3	95,774.9	100,130.0
<i>3. Măsurile de politici noi</i>	74,315.4	90,572.9	92,662.6
Sectorul "Energetica"			
Principalele prioritati sectoriale			
<i>Asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale prin diversificarea căilor și surselor de alimentare, concomitent</i>			
<i>Asigurarea securității aprovizionării cu energie electrică și consolidarea rolului Republicii Moldova de culoar de</i>			
<i>Crearea unei platforme de generare a energiei electrice și termice prin asigurarea rețehnologizării și încălzirii</i>			
<i>Îmbunătățirea eficienței energetice și creșterea nivelului de valorificare a surselor de energie regenerabile către</i>			
A. Linia de baza estimată de MF - TOTAL	393,295.7	156,378.9	151,247.7
B. Măsurile de politici – acceptate suplimentar la linia de baza TOTAL, dintre care	28,602.0		
<i>Implementarea proiectului de modernizare a sistemului termoelectric din mun. Bălți</i>	28,602.0		
C. Măsurile de politică noi TOTAL, dintre care	25,000.0	502,400.0	502,400.0
<i>Interconectarea sistemului electroenergetic al RM cu cel a Romaniei</i>		467,400.0	467,400.0
<i>Reabilitarea clădirilor încălzite și/sau răcite deținute și ocupate de administrația publică centrală de specialitate</i>	25,000.0	35,000.0	35,000.0
TOTAL PE SECTOR, dintre care	446,897.7	658,778.9	653,647.7
<i>1. Linia de baza estimată de MF - TOTAL</i>	393,295.7	156,378.9	151,247.7
<i>2. Măsurile de politici acceptate suplimentar</i>	28,602.0		
<i>3. Măsurile de politici noi</i>	25,000.0	502,400.0	502,400.0

Sectorul "Transporturi"			
Principalele prioritati sectoriale			
<i>Asigurarea dezvoltării și implementării politicii naționale durabile în domeniul transporturilor și infrastructurii</i>			
<i>Asigurarea dezvoltării și menținerii infrastructurii drumurilor publice în condiții de maximă siguranță.</i>			
<i>Revitalizarea și dezvoltarea transportului naval.</i>			
<i>Revitalizarea și dezvoltarea transportului feroviar</i>			
A. Linia de baza estimata de MF - TOTAL , dintre care	3,361,178.3	4,152,219.9	3,985,655.7
Dezvoltarea cadrului legal și elaborarea unui program de instruire adaptat în planificarea strategică	12,515.1	8,715.1	8,715.1
Reparația și întreținerea drumurilor naționale, Total, inclusiv	1,942,362.6	2,195,000.0	2,415,000.0
<i>Fondul rutier</i>	<i>1,206,206.7</i>	<i>1,458,844.1</i>	<i>1,678,844.1</i>
<i>transferuri catre autoritatile publice locale de nivelul I</i>	<i>281,222.9</i>	<i>281,222.9</i>	<i>281,222.9</i>
<i>transferuri catre autoritatile publice locale de nivelul II</i>	<i>454,933.0</i>	<i>454,933.0</i>	<i>454,933.0</i>
Reabilitarea drumurilor publice naționale (proiecte finanțate din surse externe)	850,000.0	1,487,854.2	1,101,290.0
Reparația și întreținerea drumurilor publice locale de către autoritățile publice locale	414,224.9	414,224.9	414,224.9
Reparația și reabilitarea drumurilor publice regionale (FNDR)	38,645.0	38,645.0	38,645.0
Crearea condițiilor adecvate pentru activitatea întreprinderilor din ramură	3,961.4	2,761.4	2,761.4
Amenajarea căilor navigabile interne pentru navigație (riul Nistru și Prut)	858.6	858.6	858.6
Asigurarea funcționalității portului de pasageri Giurgulești	4,160.7	4,160.7	4,160.7
Modernizarea transportului feroviar (PI)	94,450.0		
B. Măsurile de politici – acceptate suplimentar la linia de baza TOTAL	586,716.4	-293,558.6	441,441.4
Proiectul "Proiectul de achiziție a locomotivelor și de restructurare a infrastructurii feroviare"	-49,725.0		
Proiecte de investiții capitale implementate de către APL	36,441.4	86,441.4	141,441.4
Proiectul de susținere a Programului în sectorul drumurilor	600,000.0	-380,000.0	300,000.0
C. Măsurile de politică noi TOTAL			
TOTAL PE SECTOR , dintre care	3,947,894.7	3,858,661.3	4,427,097.1
<i>1. Linia de baza estimata de MF - TOTAL</i>	<i>3,361,178.3</i>	<i>4,152,219.9</i>	<i>3,985,655.7</i>
<i>2. Măsurile de politici acceptate suplimentar</i>	<i>586,716.4</i>	<i>-293,558.6</i>	<i>441,441.4</i>
<i>3. Măsurile de politici noi</i>			
I. Domeniul "Protecția mediului înconjurător"			
Principalele prioritati sectoriale			
<i>Reformarea sistemului de guvernare de mediu</i>			
<i>Crearea și dezvoltarea infrastructurii de mediu</i>			
<i>Reformarea și eficientizarea sistemului de supraveghere și control ecologic de stat</i>			
<i>Restabilirea, protecția și conservarea diversității</i>			
<i>Reducerea riscurilor schimbărilor climatice și facilitarea adaptării la schimbările climatice în sectorul forestier și agricol.</i>			
A. Linia de baza estimata de MF - TOTAL , dintre care	390,093.9	431,248.9	369,027.3
Politici privind guvernarea, cooperarea, promovarea, dezvoltarea cadrului politic, legislativ și normativ în domeniul protecției mediului și utilizării raționale a resurselor naturale.	36,466.0	36,461.6	36,764.7
Dezvoltarea managementului, infrastructurii de gestionare a deșeurilor menajere solide și a altor fluxuri de deșuri specifice, inclusiv realizarea activităților de amenajare, salubritate și gestionare a deșeurilor menajere solide.	105,038.2	91,373.1	67,653.5
Monitoringul calității mediului, inclusiv asigurarea, dezvoltarea infrastructurii de protecție anti-vitrua, inclusiv reconstrucția ecologică a terenurilor	26,964.9	43,274.9	34,794.9
Asigurarea integrității deșeurilor de pesticide, stocate pe teritoriul republicii	1,156.0	1,156.0	1,156.0
Prevenirea hazardelor naturale, precum și alte fenomene hidrologice periculoase	21,878.1	21,878.1	21,878.1
Întreținerea și îngrijirea animalelor fără stăpîn	675.2	675.2	675.2
Securitatea ecologică și activități de îmbunătățire a acesteia.	54,990.5	54,990.5	54,990.5
Reglementarea, controlul activităților nucleare și radiologice, precum asigurarea integrității acestora	4,458.4	4,507.9	4,554.4
Dezvoltarea, regenerarea vegetației verzi, inclusiv consolidarea rețelelor de arii naturale protejate, precum și promovarea acțiunilor de conștientizare	31,509.4	26,509.4	26,509.4
Implementarea activităților de adaptare la schimbările climatice în agricultură și silvicultură	106,957.2	150,422.2	120,050.6
B. Măsurile de politici – acceptate suplimentar la linia de baza TOTAL	-32,840.0	780.0	34,150.0
Redistribuirea la alt sector Proiectul "Consolidarea cadrului instituțional în sectorul alimentării cu apă și sanitație în Republica Moldova"	-41,990.0	-23,370.0	
Proiecte de investiții capitale implementate de către APL	9,150.0	24,150.0	34,150.0
C. Măsurile de politică noi			
TOTAL PE SECTOR , dintre care	357,253.9	432,028.9	403,177.3
<i>1. Linia de baza estimata de MF - TOTAL</i>	<i>390,093.9</i>	<i>431,248.9</i>	<i>369,027.3</i>
<i>2. Măsurile de politici acceptate suplimentar</i>	<i>-32,840.0</i>	<i>780.0</i>	<i>34,150.0</i>
<i>3. Măsurile de politici noi</i>			

II. Domeniul aprovizionare cu apă și canalizare			
Principalele prioritati sectoriale			
<i>Asigurare graduală a accesului la apă sigură și sanitație adecvată pentru toate localitățile și populația Republicii Moldova</i>			
A. Linia de baza estimata de MF - TOTAL , dintre care	415,917.0	525,677.0	978,607.0
Asigurarea graduală a accesului la apă sigură și sanitație adecvată pentru toate localitățile și populația Republicii Moldova	415,917.0	525,677.0	978,607.0
Asigurarea epurării apei uzate urbane			
Extinderea sistemelor centralizate de alimentare cu apă și canalizare în contextul regionalizării serviciului			
B. Măsurile de politici – acceptate suplimentar la linia de baza TOTAL		-22,800.0	-59,000.0
Programul de alimentare cu apă în regiunea Nord		-22,800.0	-59,000.0
C. Măsurile de politică noi	438,905.0	510,161.7	627,288.3
Proiecte de investitii capitale implementate de catre APL	396,915.0	486,791.7	627,288.3
Redistribuit de la alt sector proiectul "Consolidarea cadrului instituțional în sectorul alimentării cu apă și sanitație în Republica Moldova"	41,990.0	23,370.0	
TOTAL PE SECTOR , dintre care	854,822.0	1,013,038.7	1,546,895.3
1. Linia de baza estimata de MF - TOTAL	415,917.0	525,677.0	978,607.0
2. Măsurile de politici acceptate suplimentar		-22,800.0	-59,000.0
3. Masuri de politici noi	438,905.0	510,161.7	627,288.3
Sectorul Cultura			
Principalele prioritati sectoriale			
<i>Reabilitarea, modernizarea și asigurarea viabilității infrastructurii instituțiilor de cultură</i>			
<i>Digitizarea patrimoniului național, dezvoltarea colecțiilor de patrimoniu</i>			
<i>Inventarierea și documentarea patrimoniului cultural național</i>			
<i>Acordarea indemnizației de merit pentru oamenii de creație</i>			
<i>Fortificarea activităților CCA</i>			
<i>Asigurarea activității IPNA Companiei "Teleradio-Moldova"</i>			
A. Linia de baza estimata de MF - TOTAL , dintre care	914,880.8	908,100.0	909,420.0
B. Măsurile de politici – acceptate suplimentar la linia de baza TOTAL	93,698.2	100,559.0	114,908.3
Reparația capitală a acoperișurilor clădirilor Palatului Național și Muzeului Național de Istorie	10,000.0	3,168.2	
Dotarea tehnico materială și reutilizarea spațiilor edificiilor de cultură, crearea condițiilor de acces în instituții	2,650.0	1,650.0	2,650.0
Digitizarea patrimoniului, asigurarea cu echipament necesar. Achiziționarea operelor de artă plastică	5,968.2	2,268.4	2,978.3
Organizarea acțiunilor social- culturale, extinderea colaborării externe prin acțiuni de promovare a culturii la nivel	4,800.0	4,800.0	4,800.0
Susținerea proiectelor culturale ale asociațiilor obștești	1,000.0	1,000.0	1,000.0
Editarea cărții naționale	2,000.0	2,000.0	2,000.0
Elaborarea panourilor informaționale pentru obiectele de patrimoniu Orheiul Vechi	600.0	600.0	600.0
Ajustarea salariilor angajaților IPNA Compania Teleradio-Moldova, indexarea cheltuielilor pentru energia electrică, termică, servicii de televiziune și radiodifuziune	19,117.2	19,117.2	19,117.2
Procurarea utilajului pentru ridicarea programului Moldova Internațional, arenda multiplexului canalul Moldova 1, Moldova 2, achiziționarea dreptului de difuzare a filmelor de diferit gen, procurarea a 5 autoturisme pentru IPNA	2,191.5	1,071.5	1,071.5
Reparația capitală a acoperișului și adoptarea încăperilor de la Casa Radio, Televiziunii. Implementarea sistemului de arhivare, Data Centru - centrala tehnică, procurarea și instalarea generatorului electric.	1,000.0	1,000.0	
Schimbarea cablurilor de alimentare, reparația cablurilor de alimentație și a utilajului electric în cadrul IPNA	3,945.3		
Reutilizarea procesului de producere a programelor televizuale și radiofonice, achitarea activităților obligatorii ale	3,746.0	3,813.3	9,811.3
Dotarea tehnică, sistemul antiincendiar, construcția sistemului de condiționare în încăperile arhivei radio		4,998.0	
Renovarea edificiului Sălii cu Orgă	6,000.0	11,191.2	20,000.0
Reabilitarea sediului Muzeului Național de Arte (Dadiani, Herța și Gligman)	8,000.0	11,800.0	15,000.0
Restaurarea complexului Muzeului Național de Istorie (Muzeul Victimelor), Conacul Lazo	2,000.0	3,500.0	10,000.0
Reconstrucția edificiului Bibliotecii Naționale de Copii Ion Creangă	1,000.0	6,701.2	
Modernizarea edificiului Bibliotecii Naționale	1,800.0		
Proiecte de investitii capitale implementate de catre APL	15,880.0	20,880.0	25,880.0
Construcția Teatrului sUliți Roz	2,000.0	1,000.0	
C. Măsurile de politică noi	22,181.8	20,321.0	10,971.7
Elaborarea proiectului Cămașa cu alțiță pentru nominalizarea în lista reprezentativă UNESCO. Implementarea	1,850.0	1,440.0	1,750.0
Formarea și dezvoltarea sistemului de documentare, protejare și digitizare a patrimoniului cultural național:	4,484.4	4,000.0	4,000.0
Susținerea start-up-urilor în domeniul industriilor creative, susținerea creării Chișinău creative hub, dezvoltarea	1,618.0	1,418.0	618.0
Crearea Institutului Monumentelor		2,500.0	2,700.0
Organizarea și desfășurarea campaniilor de informare a populației cu privire la tranziția la televiziunea digitală	310.0	310.0	310.0
Procurarea echipamentului tehnic pentru realizarea funcțiilor de monitorizare și aplicare a sancțiunilor;	300.0	300.0	300.0
Dotarea tehnică și materială a Teatrului Național de Operă și Balet, "Maria Bieșu" (procurarea fotoliilor în sala de spectacol – 1200).	3,419.4		
Restaurarea complexului de edificii a Muzeului de Etnografie și Istorie Naturală, edificiilor de arhitectură tradițională și fundațiilor edificiilor medievale din cadrul Rezervației Orheiul Vechi, Casei Muzeu Pușkin	6,200.0	3,500.0	
Reparația capitală a sediilor Ansamblului Național Academic de Dansuri Populare JOC și Moldova Concert	2,000.0	5,853.0	1,293.7
Restaurarea Filarmonicii Naționale Serghei Lunchevici	2,000.0	1,000.0	
TOTAL PE SECTOR , dintre care	1,030,760.8	1,028,980.0	1,035,300.0
1. Linia de baza estimata de MF - TOTAL	914,880.8	908,100.0	909,420.0
2. Măsurile de politici acceptate suplimentar	93,698.2	100,559.0	114,908.3
3. Masuri de politici noi	22,181.8	20,321.0	10,971.7

Sectorul "Tineret și Sport"			
Principalele prioritati sectoriale			
<i>Susținerea sportivilor de performanță prin acordarea burselor și premiilor pentru rezultate deosebite</i>			
<i>Organizarea și desfășurarea acțiunilor sportive incluse în Calendarul acțiunilor sportive naționale și internaționale</i>			
<i>Organizarea și desfășurarea concursurilor de proiecte pentru susținerea ONG-urilor de tineret</i>			
<i>Asigurarea transferului cu destinație specială pentru școli sportive</i>			
A. Linia de baza estimata de MF - TOTAL	357,231.9	357,231.9	357,231.9
B. Măsurile de politici – acceptate suplimentar la linia de baza TOTAL	11,926.3	17,403.3	13,603.3
Susținerea sportivilor de performanță prin acordarea burselor și premiilor pentru rezultate deosebite	2,800.0	3,500.0	3,700.0
Organizarea și desfășurarea acțiunilor sportive incluse în Calendarul acțiunilor sportive naționale și internaționale	8,000.0	8,000.0	8,000.0
Organizarea și desfășurarea concursurilor de proiecte pentru susținerea ONG-urilor de tineret	846.0	1,623.0	1,623.0
Programul de asistență pentru consolidarea și dezvoltarea consiliilor raionale/municipale ale tinerilor	280.3	280.3	280.3
Reparația capitală a Manejului de Atletică Ușoară		4,000.0	
C. Măsurile de politică noi	4,726.5	7,726.5	7,726.5
Susținerea și desfășurarea continuă a concursurilor de proiecte pentru grupurile de inițiativă și organizațiile de tineret prin intermediul Centrelor de tineret	1,726.5	1,726.5	1,726.5
Reconstrucția Complexului sportiv nautic „Feroviarul” str. Tăbăcăria Veche, studiu de fezabilitate	2,000.0	5,000.0	5,000.0
Construcția terenului de fotbal al ȘSSR de fotbal (str. Dimo, nr.13/4)	1,000.0	1,000.0	1,000.0
TOTAL PE SECTOR , dintre care	373,884.7	382,361.7	378,561.7
<i>1. Linia de baza estimata de MF - TOTAL</i>	<i>357,231.9</i>	<i>357,231.9</i>	<i>357,231.9</i>
<i>2. Măsurile de politici acceptate suplimentar</i>	<i>11,926.3</i>	<i>17,403.3</i>	<i>13,603.3</i>
<i>3. Măsurile de politică noi</i>	<i>4,726.5</i>	<i>7,726.5</i>	<i>7,726.5</i>
Sectorul „Știință și inovare”			
Principalele prioritati sectoriale			
<i>Spornirea vizibilității domeniului (comunității științifice moldovenești) în spațiul internațional și european de cercetare cu 5-7 % anual, în perioada anilor 2018-2020</i>			
<i>Crearea noilor structuri abilitate de administrarea domeniului științei și inovării (Agenția Națională pentru Cercetare și Inovare (ANCI), Consiliul Național pentru Cercetare-Dezvoltare (CNCD), Consiliul Național pentru Titluri Științifice (CNCȘ) către anul 2018 (3 instituții create).</i>			
<i>Atingerea cotei tinerilor cercetători (până la 35 de ani) la 34 % din numărul total de cercetători, în anul 2020</i>			
A. Linia de baza estimata de MF - TOTAL	468,876.1	456,109.2	451,185.9
Asigurarea activității instituțiilor de cercetare	337,978.7	339,447.7	340,145.7
Elaborarea proiectelor finanțate din surse externe	53,371.6	39,135.7	33,514.4
Realizarea programelor de stat	4,110.0	4,110.0	4,110.0
Realizarea proiectelor prin concurs, inclusiv proiectelor bilaterale și pentru tineri cercetători	8,100.0	8,100.0	8,100.0
Cotizații	24,593.0	24,593.0	24,593.0
Implementarea proiectelor de transfer tehnologic prin cofinanțarea cu cel puțin 50% a proiectelor selectate în bază de concurs.	8,000.0	8,000.0	8,000.0
Asigurarea managementului sferei științei și inovării și estimării activității științifice și inovaționale	28,928.0	28,928.0	28,928.0
Organizarea eficientă a procesului de instruire a cadrelor științifice de înaltă calificare de doctor habilitat	3,794.8	3,794.8	3,794.8
B. Măsurile de politici – acceptate suplimentar la linia de baza TOTAL			
C. Măsurile de politică noi	431.7	431.7	215.9
Realizarea proiectelor acceptate în rezultatul concursurilor lansate în cadrul Programului-cadru al UE pentru cercetare și inovare „Orizont -2020” în perioada anilor 2018-2020.	431.7	431.7	215.9
TOTAL PE SECTOR , dintre care	469,307.8	456,540.9	451,401.8
<i>1. Linia de baza estimata de MF - TOTAL</i>	<i>468,876.1</i>	<i>456,109.2</i>	<i>451,185.9</i>
<i>2. Măsurile de politici acceptate suplimentar</i>			
<i>3. Măsurile de politică noi</i>	<i>431.7</i>	<i>431.7</i>	<i>215.9</i>

Sectorul "SĂNĂTATE"			
Principalele prioritati sectoriale			
<i>Reformarea asistenței medicale primare</i>			
<i>Reforma asistenței medicale spitalicești</i>			
<i>Reforma Serviciului de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice</i>			
<i>Dezvoltarea mecanismului procurărilor strategice</i>			
A. Linia de baza estimata de MF - TOTAL	7,458,969.8	8,103,984.4	8,385,292.2
B. Măsurile de politici – acceptate suplimentar la linia de baza TOTAL	250,594.7	716,873.3	746,655.4
Procurarea ambulanțelor		221,000.0	228,000.0
Modernizarea serviciului de radioterapie		110,500.0	114,000.0
Dezvoltarea serviciilor chirurgiei de zi și de îngrijiri cronice		93,618.0	95,284.0
Construcția Unității de Primiri Urgente a IMSP Institutul de Medicină Urgentă.	3,947.0	4,072.1	4,215.0
Modernizarea Laboratoarelor de performanță de sănătate publică	10,000.0	65,000.0	50,000.0
Suplimentarea mijloacelor întru implementarea programelor naționale din contul transferurilor de la bugetul de stat către fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală	7,000.0	7,000.0	7,000.0
Suplimentarea cheltuielilor Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală (FAOAM) întru achitarea serviciilor medicale curente ca rezultat al majorării veniturilor proprii FAOAM	186,305.5	172,324.4	204,778.7
Suplimentarea mijloacelor întru acoperirea integrală a donatorilor de sânge cu pachete alimentare.	1,146.5	1,146.5	1,146.5
Majorarea normei de cheltuieli pentru alimentația donatorilor de sânge și componente sanguine.	3,688.0	3,688.0	3,688.0
Suplimentarea mijloacelor întru realizarea programelor naționale și speciale de ocrotire a sănătății de către Ministerul Sănătății.	31,000.0	31,000.0	31,000.0
Achitarea de către Ministerul Sănătății a contribuției anuale privind participarea RM în cadrul celui de-al treilea Program de acțiune a Uniunii Europene în domeniul sănătății	522.9	539.5	558.4
Asigurarea activității serviciului de psihiatrie medico-legală în cadrul Centrului de Medicină Legală	6,984.8	6,984.8	6,984.8
C. Măsurile de politici noi		110,500.0	114,000.0
Reingineria sectorului spitalicesc		110,500.0	114,000.0
TOTAL PE SECTOR , dintre care	7,709,564.5	8,931,357.7	9,245,947.6
1. Linia de baza estimata de MF - TOTAL	7,458,969.8	8,103,984.4	8,385,292.2
2. Măsurile de politici acceptate suplimentar	250,594.7	716,873.3	746,655.4
3. Măsurile de politici noi		110,500.0	114,000.0
Sectorul "Protecția socială"			
Principalele prioritati sectoriale			
<i>Asigurarea durabilității financiare și eficienței sistemului public de asigurări sociale prin realizarea echilibrului între contribuții și beneficii pentru toți participanții la sistem</i>			
<i>Dirjecționarea programelor financiare de asistență socială spre susținerea persoanelor cu venituri mici</i>			
<i>Promovarea politicilor de susținere financiară și socială a familiei și copilului</i>			
<i>Cresterea nivelului de ocupare formală bazată pe competitivitate economică, competențe și calificări adecvate</i>			
<i>Promovarea incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități și a reformei sistemului de determinare a dizabilității</i>			
<i>Integrarea principiului egalității între femei și bărbați în toate sferile de activitate ale omului</i>			
<i>Asigurarea procesului de instruire inițială și continuă a angajaților din domeniul asistenței sociale</i>			
A. Linia de baza estimata de MF - TOTAL	20,332,755.9	21,710,159.7	23,155,795.6
B. Măsurile de politici – acceptate suplimentar la linia de baza TOTAL	230,974.4	244,457.3	259,970.1
Crearea unui soft în vederea implementării, începând cu anul 2019 a certificatelor de concediu medical electronic	700.0		
Acordarea indemnizației de maternitate soției aflate la întreținerea soțului asigurat	182,245.4	200,105.7	217,914.9
Elaborarea standardelor ocupaționale noi	300.0	300.0	300.0
Fortificarea sistemului de management a informației prin asigurarea mentenanței a Sistemului Informațional Automatizat Asistență Socială.	8,390.3	8,390.3	8,390.3
Suplimentarea mijloacelor pentru implementarea măsurilor de majorare a pensiilor militarilor în termen încadrați într-un grad de dizabilitate ca urmare a participării la acțiunile de luptă din Afghanistan și în urma acțiunilor de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova efectuate în anul 2017	2,176.8	2,280.7	2,280.7
Finisarea obiectului "Construcția blocului locativ cu 80 de apartamente pentru participanții la lichidarea consecințelor avariei de la CAE Cernobil, str. Alba Iulia, nr.97, municipiul Chișinău"	16,385.3		
Suplimentarea mijloacelor pentru implementarea măsurilor de majorare a indemnizației unice pentru absolvenții studiilor postuniversitare de rezidențiat și ai învățământului mediu medical și farmaceutic care, imediat după absolvire, se angajează, conform repartizării, în orașe și sate (comune)	20,776.6	31,159.6	28,863.2
Asigurarea procesului de instruire inițială și continuă a angajaților din domeniul protecției sociale		2,221.0	2,221.0
C. Măsurile de politici noi	1,338.8	475,980.4	551,891.8
Ajustarea condițiilor de acordare a alocației lunare persoanelor cu domiciliul în comunele din stînga Nistrului la prevederile Legii nr.290 din 16 decembrie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative	38.8	58.1	58.1
Susținerea activității Comitetelor sectoriale	1,200.0	1,800.0	2,400.0
Dezvoltarea Sistemului Informațional Automatizat "Asistență Socială" conform Hotărîrii Guvernului nr. 1167 din 16 octombrie 2008 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului social	100.0	27.0	27.0
Majorarea cu 100 lei a indemnizației lunare pentru întreținerea copilului în cazul persoanelor neasigurate pînă la împlinirea de către copil a vârstei de 2 ani și cu 50 lei a indemnizației lunare pentru copiii gemeni sau mai mulți copii născuți dintr-o sarcină		73,716.2	59,337.7
Majorarea cuantumului minim al indemnizației de creștere a copilului pînă la vârsta de 3 ani pentru persoanele asigurate cu 100 lei		7,571.6	9,000.4
Instituirea din anul 2018 a opțiunii suplimentare de acordare graduală a indemnizației de creștere a copilului pînă la vârsta de 3 ani: 1 an - 60%, al 2-lea an - 30%, al 3-lea an neplătit		274,471.2	363,289.5
Implementarea măsurilor active noi, conform proiectului noii legi de ocupare a forței de muncă		70,280.6	70,280.6
Implementarea unor măsuri din Programul național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități pentru anii 2017-2022		3,500.0	3,500.0
Implementarea unor măsuri din Conceptul de reformare a sistemului de determinare a dizabilității din Republica Moldova		6,000.0	5,000.0
Implementarea Programului național de dezinstituționalizare a persoanelor cu dizabilități mintale		7,342.0	12,184.8
Prestarea serviciilor de reabilitare profesională pentru persoanele cu dizabilități locomotorii de către Centrul Republican Experimental Protezare, Ortopedie și Reabilitare. Crearea a cel puțin 2 centre de reabilitare profesională pentru persoanele cu dizabilități senzoriale și pentru persoanele cu dizabilități mintale		6,700.0	2,300.0
Acordarea banilor de buzunar, începînd cu clasa a V-a pînă la împlinirea vârstei de 18 ani sau după caz finalizarea anului de studii, copiilor plasați în serviciul de asistență parentală profesionistă, case de copii de tip familial, tutelă/curatelă, centre de plasament temporar		8,616.1	8,616.1
Contractarea serviciilor de consiliere psihologică a copiilor în cadrul procedurilor de adopție		32.0	32.0
Angajarea etapizată a specialiștilor în protecția drepturilor copilului în cadrul primăriilor		15,865.6	15,865.6
TOTAL PE SECTOR , dintre care	20,565,069.1	22,430,597.4	23,967,657.5
1. Linia de baza estimata de MF - TOTAL	20,332,755.9	21,710,159.7	23,155,795.6
2. Măsurile de politici acceptate suplimentar	230,974.4	244,457.3	259,970.1
3. Măsurile de politici noi	1,338.8	475,980.4	551,891.8

Sectorul "Educația"			
Principalele prioritati sectoriale			
<i>Fortificarea instituțiilor de învățământ, conform standardelor de asigurare a calității</i>			
<i>Elaborarea formulei de finanțare per copil pentru domeniul educației timpurii și per student</i>			
<i>Eficiențizarea utilizării spațiilor instituțiilor de învățământ; reorganizarea prin schimbarea statutului sau lichidare a instituțiilor de învățământ general</i>			
A. Linia de baza estimata de MF - TOTAL	9,703,058.6	9,574,667.3	9,234,956.4
B. Măsurile de politici – acceptate suplimentar la linia de baza TOTAL	9,831.2	-3,637.0	98,522.3
Reorganizarea prin schimbarea statutului sau lichidare a instituțiilor de învățământ general	-63,756.1	-45,886.5	-45,886.5
Reparația capitală a Căminului Colegiului Tehnic Agrar din Svetlii	4,313.8	3,172.5	
Realizarea proiectelor de investiții capitale	17,414.6	14,440.8	11,269.4
Ajustarea proiectelor finanțate din surse externe		-67,520.0	
Ajustarea comenzii de stat în învățământul superior legat de majorări salariale ale cadrelor didactice conform politicii în domeniul salarizării	51,858.9	92,156.2	133,139.4
C. Măsurile de politică noi	90,526.5	125,976.5	135,526.5
Organizarea competiției granturilor doctorale	120.0	120.0	120.0
Organizarea Olimpiadei Balcanice de Matematică în Republica Moldova în anul 2019		450.0	
Asigurarea majorării normelor de alimentare a copiilor/elevilor în învățământ	60,351.6	60,351.6	60,351.6
Proiecte de investiții capitale implementate de către APL	15,590.0	50,590.0	60,590.0
Ajustarea comenzii de stat în învățământul superior legat de majorări salariale ale cadrelor non-didactice conform politicii în domeniul salarizării	14,464.9	14,464.9	14,464.9
TOTAL PE SECTOR , dintre care	9,803,416.3	9,697,006.8	9,469,005.2
<i>1. Linia de baza estimata de MF - TOTAL</i>	<i>9,703,058.6</i>	<i>9,574,667.3</i>	<i>9,234,956.4</i>
<i>2. Măsurile de politici acceptate suplimentar</i>	<i>9,831.2</i>	<i>-3,637.0</i>	<i>98,522.3</i>
<i>3. Măsurile de politici noi</i>	<i>90,526.5</i>	<i>125,976.5</i>	<i>135,526.5</i>
TOTAL PE BUGETUL PUBLIC NATIONAL , dintre care	60,387,953.4	65,198,621.6	70,027,720.6
<i>1. Linia de baza estimata de MF - TOTAL</i>	<i>57,869,495.0</i>	<i>60,795,063.0</i>	<i>61,301,595.2</i>
<i>2. Măsurile de politici acceptate suplimentar</i>	<i>1,766,638.0</i>	<i>2,289,394.4</i>	<i>6,007,475.3</i>
<i>3. Măsurile de politici noi</i>	<i>864,202.4</i>	<i>2,163,412.7</i>	<i>2,257,504.6</i>

Anexa 4: Analiza riscurilor bugetar-fiscal

Riscurile bugetar - fiscale reprezintă factorii care pot determina devierea rezultatelor bugetar-fiscale de la așteptări sau previziuni inițiale și care necesită o gestionare proactivă. Riscurile pentru buget pot apărea în rezultatul șocurilor macroeconomice, unor decizii ad-hoc referitoare la politica bugetar-fiscală și/sau din materializarea obligațiilor contingente. Datoriile contingente pot fi explicite, având o bază legală clară, cum ar fi garanțiile de stat pentru împrumuturi; sau implicite, care nu sunt bazate pe reglementări clare, dar pot surveni drept consecință a unor evenimente neprevăzute, care să necesite intervenția statului.

Finanțele publice ale Moldovei sunt expuse la mai multe riscuri bugetar - fiscale majore. Tabelele de mai jos prezintă tabloul riscurilor bugetar-fiscale aferente, cu o scurtă explicație a tipurilor acestora, și o evaluare preliminară a importanței lor potențiale pentru Moldova (după caz).

Tabelul 1.1 Riscuri și obligații explicite

Risc	Natura riscului	Impactul* potențial	Probabilitatea *
Șocuri macroeconomice	Evoluții macroeconomice neprevăzute, care modifică perspectivele de creștere economică și alterează poziția financiară	Ridicat	Ridicată
Estimarea veniturilor	Nerealizarea veniturilor duce la deteriorarea soldului bugetar	Mediu	Ridicată
Cheltuieli neprevăzute	Obligațiile legale sau presiunile politice duc la ajustarea cheltuielilor și deteriorarea soldului bugetar	Mediu	Ridicată
Expunerea la datoria sectorului public	Evoluțiile neprevăzute ale pieței, modificările ratelor dobânzii sau ale cursului de schimb duc la creșterea datoriei și a costurilor asociate deservirii acesteia	Mediu	Ridicată

*Notă. Evaluarea importanței și probabilității se bazează, pe analiza experienței din ultimii 6 ani.

Impactul riscului este:

Jos – dacă abaterea între estimări și date executate este mai mică de 1% din produsul intern brut

Mediu - abaterea între estimări și date executate este între 1% - 3% din produsul intern brut

Ridicat - dacă abaterea între estimări și date executate este mai mare de 3% din produsul intern brut

Probabilitatea riscului este:

Joasă – dacă riscul de produce în mai puțin de 10% de cazuri

Medie - dacă riscul de produce între 10% și 30% de cazuri

Ridicată - dacă riscul de produce în mai mult de 30% de cazuri

Tabelul 1.2 Obligații contingente și riscuri implicite

Risc	Natura riscului
Insolvența întreprinderilor de stat	Guvernul este obligat să salveze întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni cu cota statului aflate în insolvență
Insolvența sectorul financiar	Guvernul este obligat să salveze băncile ce prezintă importanță sistemică, aflate în insolvență
Transferuri majorate către autoritățile locale	Transferurile către autoritățile locale trebuie majorate pentru a se asigura prestarea serviciilor
Plăți în cadrul parteneriatului public-privat	Plățile aferente PPP-urilor sunt mai mari decât se anticipase și decât sumele prevăzute
Executarea garanțiilor acordate de stat	Guvernul este obligat să efectueze plăți în cadrul garanțiilor de stat acordate
Sume insuficiente prevăzute pentru situații neprevăzute	Hotărâri judecătorești, înțelegeri de soluționare a unor dispute, dezastre naturale, etc. generează costuri bugetare ce depășesc nivelul planificat

Evaluarea acestor riscuri este una mai complexă și necesită o analiză mai aprofundată. O **Notă privind riscurile bugetar-fiscale**, care va cuprinde o analiză mai amplă a tuturor riscurilor menționate în tabelele de mai sus, va face parte din documentația bugetară care va însoți proiectul bugetului pe anul 2018.

Notă informativă cu privire la Cadrul bugetar pe termen mediu pe anii 2018-2020

Elaborarea și aprobarea Cadrului bugetar pe termen mediu, conform prevederilor art.47 alin.(1) lit.a) și art.48 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25 iulie 2014, prin care este prevăzută obligativitatea Guvernului de a aproba anual Cadrul Bugetar pe Termen Mediu, reprezintă etapa inițială în procesul de elaborare și implementare a politicii bugetar-fiscale pe termen mediu. Acest instrument este menit să confere stabilitate, predictibilitate și continuitate politicilor publice finanțate prin buget, pe perioada de referință.

Obiectivul principal pe termen scurt și mediu reprezintă în continuare implementarea reformelor structurale, consolidarea finanțelor publice și a stabilității financiare drept condiții primordiale pentru atingerea obiectivului durabilității bugetar-fiscale, prin menținerea unui deficit al bugetului public național la nivel sustenabil, evitând riscurile legate de șocurile interne și externe, precum și dependența de asistența financiară externă.

Cadrul bugetar pe termen mediu (în continuare - CBTM (2018-2020)) este documentul principal în baza căruia urmează a fi elaborat bugetul anual pentru 2018 și prezintă o actualizare a CBTM (2017-2019), cu extinderea prognozelor și analizei pentru anul 2020 și fiind elaborat cu respectarea indicatorilor țintă și angajamentele asumate în Memorandumul cu privire la politicile economice și financiare din 24 octombrie 2016, încheiat cu FMI. De asemenea, la actualizarea CBTM s-a luat în considerare cadrul legislativ în vigoare, precum și toate actele normative, adoptate de către Parlament și Guvern în anul 2017, care au impact asupra veniturilor și cheltuielilor bugetare în perioada 2018-2020, inclusiv bugetul aprobat pe anul 2017.

Totodată, Moldova și-a asumat, în relațiile cu partenerii de dezvoltare, în special în cadrul programului de suport bugetar cu Uniunea Europeană (Suport pentru Reforma Politicii Finanțelor Publice) și în cadrul Programului cu FMI, angajamentul să elaboreze și să adopte Cadrul bugetar pe termen mediu.

Prin adoptarea Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014 s-au introdus reguli bugetar-fiscale pentru întărirea guvernancei bugetar-fiscale. Aplicarea și consolidarea regulilor politicii bugetar-fiscale instituite în legislația națională capătă o importanță de prim ordin în contextul proiecției bugetare pe anul 2018 și perspectiva 2019-2020. Astfel, la determinarea deficitului bugetului public național a fost aplicată clauza de derogare pentru investițiile capitale publice finanțate din surse externe concesionale.

Punerea în aplicare a clauzei de derogare, permite guvernului să finanțeze proiecte de investiții capitale peste limita deficitului (fără granturi) de 2,5% din PIB, cu condiția ca aceste proiecte să fie finanțate de instituții financiare internaționale și agenții de dezvoltare, astfel având surse reale de finanțare și capacități de implementare. Documentul include lista proiectelor specifice care ar putea fi finanțate prin această clauză, iar unele dintre aceste proiecte vor fi implementate în următorii trei ani. Este important ca aceste proiecte să fie finanțate în conformitate cu asigurarea durabilității pe termen lung a finanțelor publice.

Prioritățile în contextul CBTM 2018-2020 sunt specificate și derivă din Strategia Națională de Dezvoltare "Moldova-2020", Programul de activitate a Guvernului pe anii 2016-

2018 și Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și UE. De asemenea, acestea au la baza și alte documente strategice sectoriale, care oferă autorităților bugetare flexibilitatea de a determina structura cea mai adecvată și nivelurile posibile de finanțare pentru realizarea acestor obiective.

Eficientizarea utilizării resurselor bugetare și redirecționarea resurselor existente către programele de importanță majoră este unul din obiectivele de bază în perioada CBTM (2018-2020), care constituie și o premisă pentru susținerea noilor inițiative de politică. Cerința de eficientizare a utilizării bugetelor existente cu redirecționarea resurselor eliberate pentru noile inițiative de politică devine și mai stringentă în legătură cu necesitatea concentrării resurselor disponibile preponderent pentru realizarea obiectivelor și activităților Programului de activitate a Guvernului pe anii 2016-2018 și susținerea priorităților din Strategia Națională de Dezvoltare "Moldova 2020".

Cu toate acestea, pe lângă măsurile de politici care **au acoperire financiară și au fost incluse în CBTM, au fost identificate unele măsuri de politici / proiecte care fac parte din agenda** de reforme a Guvernului și sunt prioritare de a fi implementate pe termen mediu, dar care nu au fost cunoscute la etapa planificării indicatorilor pe termen mediu și respectiv nu au fost incluse în cadrul macrobugetar agreat cu FMI. În rîndul acestora, se includ:

1) *majorarea normelor salariale:*

- majorarea salariilor angajaților salariați conform Rețelei Tarifare Unice cu 10% începînd cu 1 ianuarie 2018;
- majorarea salariilor funcționarilor publici și persoanelor de demnitate publică cu 10 % de la 1 ianuarie 2018.

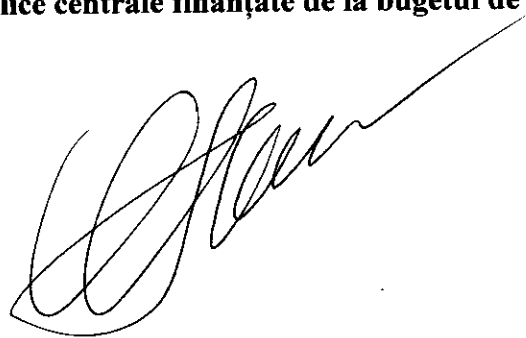
2) *proiecte prioritare finanțate din surse externe recreditate întreprinderilor de stat:*

- revitalizarea și dezvoltarea transportului feroviar care presupune implementarea proiectului de restructurare și reorganizare a Căii Ferate din Moldova;
- construcția conductei de transport de gaze natural pe direcția Ungheni-Chișinău care va fi implementat prin Î.S. "Vestmoldtransgaz";
- interconectarea sistemului electroenergetic al Republicii Moldova cu cel al României prin construcția liniei electrice Vulcănești-Chișinău.

Încadrarea acestor măsuri în CBTM va fi analizată prin prisma respectării obiectivului de promovare a unei politici bugetar-fiscale prudente și va fi discutată în cadrul celei de-a doua evaluări a programului susținut de FMI din toamna anului 2017.

În baza limitelor sectoriale de cheltuieli care se conțin în anexa 3, autoritățile publice urmează să actualizeze /definitiveze strategiile sectoriale de cheltuieli și ulterior să fie plasate pe paginile web ale autorităților. De asemenea, în baza limitelor sectoriale se elaborează limitele de cheltuieli pe autorități publice centrale finanțate de la bugetul de stat pe anii 2018-2020.

MINISTRU

Octavian ARMAȘU